NAJER FOLKSBLAT
Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

פרייז 20 גראשען

(טאבעלע פון דער מלוכה־לאטעריע זעה—4, 11. זייט)

14 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 218 | Łódź Niedziela, 20 Września 1936 | אדרעס: לאדז, פעטריקאווער 21 טעל. 224-71 Adres Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. Skrz. poczt. 1.06 | לאדז, זונטאג, פ׳ האזינו כ׳ ד׳ תשרי תרצ״ז | 14-טער יאהרגאנג

א באמבע אויף א יודיש הויז אין טבריה

א 5-יעהריג קינד דערהרג׳עט, די מוטער און זיידע שווער פערוואונדעט

ירושלים, 19 (יט״א טעל.)
אויף א יודיש הויז אין טבריה איז געווארפען געווארען א באמבע. די פאלגען זענען געווען שרעקליכע. דער 5-יעהריגער קליינער איז דער הרגעט געווארען. זיין מוטער און 75 יעהריגער זיידע זענען שווער פערוואונדעט געווארען, זיין פאטער איז לייכט פערוואונדעט.

איי חיפה איז אונטערגעצינדען געווארען א האלץ-סקלאד, פון דער שרפה האט זיך אויך אנגעצונדען א מעטשעט.

אין א אראבישען דארף נעבען חברון זענען אנגעקומען 4 אראבישע טעראריסטען און געפאדערט שפייז, צוליב דעם, וואס מען האט זיי אנגענומען אלס רויבער האט מען זיי געוואלט פערטרייבען. עס איז אויסגעבראכען א געשלעג בעת וועלכען איין אראבער איז דערהרגעט געווארען און איינער פערוואונדעט.

אין בית-שאן איז אונטער געצינדען געווארען א שפייכלער.

ירושלים, 19 (יט״א טעל.)
היינט זענען בעשאסען געווארען די קאלאניעס נס ציונה, ראשון-לציון, חדרה און עקרון, קיינער האט נישט געליטען.

ירושלים, 19 (יט״א טעל.)
דער בירגערמייסטער פון תל-אביב מאיר דיזענהאף איז היינט קראנק געווארען. די דאקטוירים האבען ביי איהם פעסטגעשטעלט א לונגען-אנטצינדונג. די לאגע איז א שווערע.

ירושלים, 19 (יט״א טעל.)
אין משך פון דינסטאגדיגען און מיטוואכ׳דיגען טאג האבען די אראבישע טעראריסטען אויסגעפיהרט א ריידע אנגריפען אויף נס-ציונה און די שכנות׳דיגע קאלאניעס ווי אויך אויף רמת-הכובש, כפר-היים און רמת-השרון. אלע אנגריפען זענען אפגעשטויסען געווארען.

אראבישע טעראריסטען האבען אויך געפרובט אנגרייפען פון פערשידענע זייטען דעם משמר-הירדן. די קאלאניסטען און שומרים האבען אבער פערטריבען די אנגרייפער.

די וואסער-סטאנציע אין עין-פאראה, וואס שטעלט צו וואסער פאר ירושלים, איז אונטערגעצונדען און פערברענט געווארען דורך טעראריסטען.

די נאפט-רעהרען פון דער איראק-פעטראלעאום-קאמפאני זענען אין דער געגענד פון בית-שאן ווידער אונטערגעצונדען געווארען דורך טעראריסטען. דאס איז שוין דער 31-טער פאל פון אונטערצינדען די נאפט-רעהרען.

אין די אראבישע דערפער ארום גדרה ווערט געפיהרט א פיבערהאפטע אגיטאציע. די אראבישע אגיטאטארען פערשפרייטען פערשידענע ידיעות וועגען א גרויסער בעוועגונג אין אלע מוזולמענישע לענדער לטובת די אראבער אין א״י און קינדיגען אן ערנסטע געשעהענישען אין דער נאהענטסטער צייט.

5 אראבישע נאטאבלען פון לוד זענען ארויסגעשיקט געווארען אין קאנצענטראציאנס-לאגער. צוויי הייזער פון אראבישע אגיטאטארען אין לוד זענען צושטערט געווארען. די דאזיגע רעפרעסיעס שטעהען אין צוזאמענהאנג מיט דעם סאבאטאזש-אקט, וואס האט פערשאפט די באהן-קאטאסטראפע אויף דער באהן-ליניע לוד—חיפה.

ירושלים, 19 (יט״א טעל.)
אין משך פון דאנערשטאג׳דיגען טאג האבען אראבישע טעראריסטען ווידער אנגעגריפען נס-ציונה, ווי אויך די קאלאניעס גבעת-מיכאל, גן-יונה, גדרה, כפר-סבא און גן-היים. אומעטום זענען די טעראריסטען אפגעטריבען געווארען. אני-אראבישע באנדע האט אנגעגריפען א מיליטערישען פאטראל נעבען דזשענין. א גרעסערע באנדע אראבער האט אנגעגריפען נישט ווייט פון טבריה אני-אבטיילונג פון דער גרעניץ-וואך פון עבר-הירדן. די טעראריסטען זענען פערטריבען געווארען. די גאפט-רעהרען נעבען בית-שאן זענען בעשעדיגט געווארען דורך טעראריסטען. די טעראריסטען האבען אונטערגעצונדען א מיהל נעבען צמח.

אין חיפה האט מען ענטדעקט ביי א געוויסען אראבער א סקלאד פון אמוניציע. דער אראבער איז ארעסטירט געווארען.

צוויי פאנצער אויטאס זענען ארויף אויף מינעס אויפין שאסע נעבען עזה. איין זעלנער איז פערוואונדעט געווארען.

אין בית-קאבאני (?) איז לויט דער פעראָרדענונג פון דער מאכט צושטערט געווארען א אראביש הויז און 4 געצעלטען פון וועלכע עס זענען געפאלען 4 שאסען אין מיליטער.

לויט די ערהאלטענע ידיעות, איז געקומען צו א שלאכט צווישען דער סירישער גרעניץ-וואך און א גרעסערער אבטיילונג אראבער. וואס האט זיך געפרובט אריינרייסען קיין א״י, כדי צו קומען צו הילף די באנדעס פון פאוזי על-קאוקא-דזשי.

ירושלים, 19 (יט״א טעל.)
דאנערשטאג, דעם ערשטען טאג ראש-השנה האט א אראבישער טעראריסט געווארפען א באמבע אויף א ייד. וואס איז געגאנגען צום דאווענען. עס האט קיינער נישט געליטען.

טעראריסטען האבען בעשאסען יודישע ארבייטער, וואס ארבייטען ביים ים המלח, קיינער האט נישט געליטען.

עס זענען בעשאסען געווארען די קאלאניעס סעדזשערא. בן-יבנה און כפר-ציון, קיינער האט נישט געליטען.

אין קווארטאל שאפירא ביי תל-אביב איז אונטערגעצונדען געווארען א יודישער באראק. בעת׳ן לעשען די שרפה זענען די פייער-לעשער בעשאסען געווארען. פאליציי האט פערטריבען די טעראריסטען.

ירושלים, 19 (יט״א טעל.)
איינער פון די אקטיווסטע אראבישע אגיטאטארען איז היינט דער׳הרג׳עט געווארען בעת א צוזאמענשטויס פון אני׳אראבישער טעראריסטען-באנדע מיט מיליטער נעבען ארצא. דער דער׳הרג׳עטער אגיטאטאר האט געשטאמט פון יפו.

ירושלים, 19 (יט״א טעל.)
אין צענטרום פון ירושלים נעבען דעם ציון-סקווער איז היינט (פרייטאג אין צווייטען טאג ראש-השנה) אונטערגעצונדען געווארען א יודישער געשעפט

אני׳אראבישע באמבע האט היינט עקספלאדירט נעבען דעם שערי-צדק-שפיטאל אין ירושלים. דער שפיטאל-בנין האט פון דער עקספלאזיע נישט געליטען.

ירושלים, 19 (יט״א טעל.)
אין ירושלים האבען זיך פערשפרייט קלאנגען, אז א בעקאנטער הויכער בעאמטער, אנטיוניוס, האט פארגעלעגט צו דעפארטירען אויף א געוויסע צייט קיין מאלטא דעם גאנצען אראבישען אויבער ראט, ווייל נאר דאן וועט מעגליך זיין צוריקצושטעלען די ארדנונג אין לאנד.

אנ׳איטאליענישע פערשווערונג אין א״י

רעוועלאציעס פון „דיילי הערלד"

לאנדאן (יט״א) דער היינטיגער „דיילי העראלד" ברענגט סענסאציאנעלע מעלדונגען וועגען אנ׳איטאליענישער פערשווערונג אין א״י, וואס בעצוועקט צו זיכערן פאר איטאליען א דאמינירענדע פאזיציע אויף דעם מיטעללענדישען ים. לויט די רעוועלאציעס פון „דיילי העראלד" איז די איטאליענישע אקציע געגאנגען אין דריי ריכטונגען: איטאליענישע פאקטארען האבען געהיים געשטיצט די אראבישע אויפשטענדער, פינאנסירענדיג די אראבישע אנטי-יודישע און אנטי-ענגלישע אגיטאציע ווי אויך די אראבישע טעראר-טעטיגקייט.

גלייכצייטיג זענען געמאכט געווארן פרובעו צו געווינען די יודען, כדי דער א״י-מאנדאט זאל אנפערטרויט ווערען איטאליען. חוץ דעם זאל איטאליען אויך האבן געפלאנט צו שאפען „א יודישע נאציאנאלע היים" אויפ׳ן שטח פון אביסיניען, און אין דער ריכטונג זענען שוין געמאכט געווארען געוויסע שריט. לויט׳ן ראפארט פון דעם איטאליענישען קאנסול אין ירושלים האבען די יודישע פיהרער זיך ענטזאגט צו שטיצען איטאליען, ווייל געהערענדיג מעהרסטענטיילס צו ארבייטער-לאגער, זענען זיי פיינטליך געשטימט צום פאשיסטישען רעזשים. איטאליען זאל אויף דער אקציע אין א״י האבען אויסגעגעבען 200 טויזענט פונט. אראבישע אגיטאטארען זאלען האבען דורכגעמאכט ספעציעלע קורסען אין איטאליען.

בלוטיגער אנפאל פון אוקראינישע פאשיסטען אויף יודען

לעמבערג, 19 (טעלעפ.)
מען מעלדעט ווייטער פון פערשידענע ערטער וועגען אנפאלען פון אוקראינישע פאשיסטען אויף יודישע איינוואוינער. א בעזונדערס ערנסטען כאראקטער האבען די אנפאלען געטראגען אין וועלנירווו ביי קאלוש. די אוקראינישע פאשיסטען זענען בעפאלען די יודישע דורכגייער און געשלאגען מכות רצח. עס זענען פאראן פערוואונדעטע, צווישען אנדערע זענען שווער פערוואונדעט געווארען ירחמיאל זובערט און חנה פינדער.

אין דארף קארטשין ביי סטרי האט א פאליציאנט בעמערקט, ווי אוקראינער האקען שויבען אין יודישע הייזער. ער האט זיי געוואלט ארעסטירען. זיי האבען גענומען אנטלויפען. ווען זיי האבען זיך אויף דער אויפפאָדערונג פון פאליציאנט נישט געוואלט זיך אפשטעלען, האט ער געשאסען. איינער פון די אוקראינער איז געפאלען א טויטער. די איבעריגע איז נישט געלונגען צו פערהאלטען.

—*⁂*—

ענגלישע רעגירונג וויל דערווייל נישט פראקלאמירן קיין קריגס-צושטאנד אין ארץ-ישראל

לאנדאן. (יט״א) היינט איז פארגעקומען א זיצונג פון ענגלישען קאבינעט אויף וועלכען עס איז בעהאנדעלט געווארען אויך די א״י-פראגע. אין דער זיצונג האט זיך בעטייליגט אויך דער הויפט אנפיהרער פון די ענגלישע לופט-קרעפטען גענעראל עדוואַרד עלליגטאן.

ווי יט״א דערוויסט זיך פון גאנץ מאסגעבענדע קוועלען האט די רעגירונג בעשלאסען דערווייל נישט צו פראקלאמירען קיין קריגס-צושטאנד אין א״י.

לאנדאן. (יט״א) היינט איז אבגעפאהרען קיין א״י א מיליטער-אבטיילונג פון 1332 זעלנער און 53 אפיצירען. חוץ דעם איז ארויסגעפאהרען קיין א״י א באטאליאן שיסער, וואס צעהלט 680 זעלנער. זונטאג וועלען אפפאהרען ווייטערע מיליטער-אפטיילונגען, וועלכע זענען היינט בעזוכט געווארען דורך דעם פרינץ פון יארק.

בלב קרוע ומורתה אנו מודיעים על דבר האסון הגדול שקרנו בהלקח מאיתנו
אחרי מחלה כבדה וממושכה שבקה חיים לכל חי האשה החשובה והצנועה
נ״ע שבע אשת ר׳ בעריש נ״י בענעדיקט
(דרה שרודמיעסקא 14)
הלוי׳ תהי׳ היום ביום א׳ ד׳ תשרי תרצ״ז בשעה 12 בצה״ר מבית - החולים פאזנאנסקי שטערלינגא 1/3
השרויים בצער עמוק
בעלה, בניה, בנותיה, כלותיה, חתניה ונכדיה.

הוי נפלה עטרת ראשנו!
אחרי מחלה כבדה וממושכה גוע ונאסף על עמיו האיש החסיד המצוין במידותיו
המובות ביום א׳ דראש השנה ובו ביום הובל לקבורה
נ״ע יוסף בן ר׳ זאב ז״ל גליקסמאן
(הנקרא יוסף בלאשקער) הגר בלודז פיעטריקאווער 60
בשנת ע״ב לימי חיו.
המודיעים בצער עמוק
אשתו, בניו, חתניו, כלתיו, נכדיו ונכדיו.

עקזעקוטיווע פון יודישען וועלט-קאנגרעס
אפעלירט צו די פעלקער פון דער וועלט
געגען דער אנטי-יודישער העצע פון נירענבערגער קאנגרעס

זשענעווע, 19. (יט"א טעל.) די עקזעקוטיווע פון יודישען וועלט-קאנגרעס האט פערעפענטליכט א שארפען פראטעסט געגען דעם נירענבערג קאנגרעס. אין דער ערקלערונג פון דער עקזעקוטיווע ווערט געזאגט, אז דאס יודישע פאלק ווערט אויף דעם קאנגרעס אידענטיפיצירט מיט'ן באלשעוויזם, בעת עס איז א בעקאנטע זאך, אז דאס האט דער דייטשער מיליטאריזם אריינגע=פיהרט דעם באלשעוויזם קיין רוסלאנד.

די עקזעקוטיווע אפעלירט צו אלע פעלקער פארלאמענטען אין פעלקער-ליגע געגען דער אנטי-יודישער העצע, וואס ווערט אין היטלער-דייטשלאנד געפיהרט געגען יודען, א העצע, וואס איז עלול צו ברענגען טרויעריגע קאנסעקווענצען אויף דער גאנ-צער וועלט.

א.יה דער ערשטער ווארשעווער הערבסט-מאדע-רעוויו

וועלכע קומט פאר היינט, דעם 20. ד. ח. 12 בייטאג אין פילהארמאניע וועלען לאדזער דאמען בעוואונדערן די

נייעסטע מאדעלן לוקסוס-שירך

פון דער בעוואוסטער פירמע

A. OGÓREK Łódź, Zawadzka 11 — tel. 202-86 —

אתרוגים

מובהרים וגם לולב'ם והדסים

במלח השוה אויף הורט און עבצעל

שוין צו בעקומען ביי

Emanuel Kapelusz

Plac Wolności 10

אתרוגים

מובהרים, לולבים והדסים

שוין אנגעקומען. צו בעקומען ביי

שמואל הערש ליסס

פאמארסקא 5, טעל. 223-98

היינט, זונטאג, ד. 20 ד. ח. 11.30 פארמיטאג קומט פאר אויפ'ן בית החיים די ענטהילונג פון דער מצבה נאך אונזער אונפערגעסליכען

נ"ע שלום פנחס

דערעש

וועגען וואס עס זענען מודיע אלע קרובים, פריינד און בעקאנטע

די פאמיליע.

יין כשר

ווער עס וויל הנאה האבען פאר זיין געלד און א אמת'ן עונג שבת ויום-טוב זאל זיך איבערצייגען, אז נאר ביי דער פירמע

„פראגרעס"

אייהאבער זלמן גוטער. בעקומט מען ווטעו

■ ראדזינבער-וויין און מעהד ■

אויך אלע אנדערע סארטען וויין און מעהד צו ביליגע פרייזען.

וויין און מטהד-פאבריק

פירמע „פראגרעס"

איגהאבער: זלמן גוטער.

הויפט-פערקויף: אלטער מארק 2 אין פאבריק.

ענגצעל-פערקויף: אלטער מארק 2 אויפ'ן הויף.

גרינער-מארק 6 אין וויינגעשעפט הערצבערג (פריהער פולווערמאכער).

בעקאנטמאכונג.

דערמיט מאך איך בעקאנט דאס ג' פובליקום, אז אין מיין ערשטקלאסיגע ווילע פון י. רויטמאן

אין קאלימנע — פיעטריקאווער 11 — טעל. 11

(3 מינוט פון דער באהן) איז נאך פערהאן אפצוגעבען

● צום ווינטער-סעזאן ●

עטליכע קאמפארט איינגעארדענטע ווארימע צימערן עלעקטריזירט מיט אלע בעקוועמליכקייטען מיט עלעקטריש ליכט. גענויע אינפארמאציעס אויפ'ן ארט אדער טעלעפאני קאלומנע: פיעטריקאווער 11 טעל. 11. אדער אין לאדז: ציקערניע „קאפריו" פיעטריקאווער 29.

לעכער

ווערען אויסגענייט ביליג ביי ג. נארדמאן שרודמיעסקא 8

בשורה טובה!

אתרוגים

(ארץ אין קארפער)

לולבים

מובחרים שבמובחרים

פון די ערשטע קוועלע

דירעקט צו בעקומען ביי

פישאף, קאשטשעלנא 2

טעל. 169-20

Import Towar. Kolon.

i Owoców Połudn.

B FISZOFF, Łódź

2 Kościelna 2

KOMITET SYNAGOGI przy Al. Kościuszki

zawiadamia, że pozostałe bilety wejścia na rok 1936/37 są do nabycia w Kancelarji Synagogi w dni następujące:

a) dziś, w niedzielę, od 11—1 popoł. i od 6—7 wiecz.

b) we wtorek, środę i czwartek, t. j. dn 22, 23 i 24 b. m. w godz. od 6 do 7 wieczór.

c) w piątek, dn. 25 b. m., od godz. 9 rano do 1 popoł.

W celu uniknięcia natłoku przy wejściu na nabożeństwo „Kół-Nidrej", komitet uprasza pp. posiadaczy biletów o wczesne przybycie, jak również o łask. stosowanie się do umieszczonych plakatów, wzkazujących wejście dla pań (strona lewa) i dla panów (strona prawa).

לשמוע אל הרנה ואל התפלה!

דערמיט מאכען מיר בעקאנט דעם ג' פובליקום, אז

אין גרויסען ענגלישען זאל

אלעע 1-טער מאי 2 וואס איז רעמאנטירט געווארען לויט דער נייעסטער טעכניק און מיט הערליכער באלייכטונג, ווערט היי-יאהר געדאווענט ווערען מיט'ן אנטייל פון בעריהמטען לעמבערגער חזן

ה' יוסף שידלאווסקי מיט א גוט איינשטודירט כאר.

פלעצער ווערען שוין פערדינגען א גאנצען טאג צו ערמע-סיגטע פרייזען.

מיט אכטונג דער אינהאבער.

הזכרה

היינט, זונטאג, ד. 20 סעפטעמבער, צום גדליהו, 12 א זייגער בייטאג קומט פאר אויפ'ן בית החיים א הזכרה און די ענט=הילונג פון דער מצבה נאך אונזער פערשטארבענעם מאן און פאטער

נ"ע יוסף זאב גרינבוים

צו וועלכער עס לאדען איין קרובים, פריינד און בעקאנטע

די טיפטרויערנדע פאמיליע.

יוד. וועהלער פון ■■ וואהל-קרייז

(פראנציסקאנער פון 1—23, קילינסקיעגא פון 1—68, פאמארסקא, צעגעל-ניאנא פון 32, פאלודניאווא פון 32, נארוטאוויטשא פון 39 און די זייטען-גאסען! שטערלינגא, פ.א.וו. פיראמאוויטשא, סקלאדאווא, מאגיסטראצקא און אלע ארומיגע גאסען)

אייער רעפרעזענטאטיווער קאנדידאט איז

דר. ז. עלענבערג

איהם קאנט איהר דרייסט אנפערטרויען דעם ענערגישען שוץ פון אייער רעכט אין דעם קומענדיגען שטאט-ראט.

5 שטימט און אגיטירט פאר דער ליסטע פון פעראייניגטען ציוניסטישען בלאק

אכטונג

וועהלער פון 2-טן וואהל-קרייז

(פראנציסקאנער פון 1—23, קילינסקיעגא פון 1—68, פאמארסקא, צעגעלניאנא פון 32, פאלודניאווא פון 32, נארוטאוויטשא פון 39 און די זייטען-גאסען: שטערלינגא, פ.א.וו., פיראמאוויטשא, סקלאדאווא, מאגיסטראצקא און אלע ארומיגע גאסען).

א קאנדידאט אהן רעקלאמע

דאס איז נאר דער איבעראל בעליבטער און חשוב'ער עסקן

פרנס גרשון וואלמאן

ראטמאן פון דער לאדזער האנדעלס-קאמער

וועהלער פון 2-טן וואהל-קרייז

אלע ווי איינער שטימען אהן צווייפעל פאר די קאנדידאטור פון

פרנס גרשון וואלמאן

וואהל-קאמיטעט פון סוחרים און קליינהענדלער ביי דעם קליינהענדלער-פעראיין אגראדאווא 10.

ברכת מזל-טוב !חמה ונלבב!

אנו מברכים לחברנו הנכבד מר

אברהם יהודה ראפאפארט נ"י

לרגלי הנשואין עם ב"ג

מות מאלי ענגלארד תחי'

תהי דרכם סוגה בשושנים על הרי ציון וירושלים.

וגם מברכים אותם בגמר חתימה טובה.

חברה „הדרת צעירים" בלודז

ערקלערונג.

אזוי ווי עס איז געווען אנגעגע-בען אין דעם אנאנס אין „נ. פאלקסבלאט" פון מיטוואך, דעם 16/9 ד. י. אז מיר טרעטען ארויס אויפן מיטינג פון די פאל-קיסטען שבת 7 אווענד אין ענגלישען זאל, ערקלערען מיר, אז דאס איז געווען אהן אונזער וויסען.

מלך גרונדמאן

פסח קראקאווסקי

וויכטיג פאר

ברוך-קראנקע

(רופטורען) זאווי פון פערקרימונגען פון רוקען-ביין (הויקערס), פאראליזשען, ביין-שווינדזוכט, פלאטפוס און פערשידענע אנדערע פערקריפלונגען-ליידענדע.

פאר פערשידענע ארט רופטורען פערעלטערטע און די געפערליכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער ספעציעלע ארטאפעדישע הייל-באנדאזשען לויט מיין מע-טאדע היילן און בעזייטיגען ראדיקאל יעדן איינציגן ברוך.

ביי מאגען און קישקע - זענקונג ספע-ציעלע אינדיווידועל צוגעפאסטע לייב-הייל-באנדא-זשען.

פאר הויקערס ספעציעלע גארסעטען און גלייכהאלטערס.

געגען ביין-שווינדזוכט ספעציעלע אר-טאפעדישע אפאראטען פון אלע סיסטעמען.

נעגען שמערצענדע פלאטפוס ספע-ציעלע ארטאפעדישע איינלאגען לויט גיפס-מארעלען.

נעגען קרומע אדערן ספעציעלע גומי-שטרימף לויט מאס.

קינסטליכע הענד און פיס

ספעציעלע הייל-ארטאפעדישע אנשטאלט

ספעצ. ארטאפעדע

א. פעטריקעוויטש, לאדז

9 פיראמאוויטשא 9, טעל. 177-09 (פריהער אלגיעסקא)

אכטונג! קראנקע מוזען זעלבסט ערשיינען.

טויזענטער דאנקזאגונגען קענען בעוויזען ווערען

אַלקאַזאַר פֿערנומען דורך רעגירונגס=מיליטער

מאַדריד, 19 (ספּ. טעל.)

דאָס רעגירונגס=מיליטער, וואָס באַלאַגערט אַלקאַזאַר, האָט אַרום דער פֿעסטונג געמאַכט טיפֿע גרובענס, אין וועלכע עס זײַנען אַרײַנגעלייגט געוואָרען מינעס. די אַרבייט פֿון די סאַפּערן איז געווען אומגעהויער שווער און געפֿערליך, ווײַל די באַלאַגערטע האָבען אָפּט אויסגעפֿירט אָנפֿאַלען, פֿערניכטענדיג די אָנגעהויבענע אַרבייט. בײַדע צדדים גיבען צו אַ גרויסע באַדײַטונג דעם אויסגאַנג פֿון קאַמף בײַ טאָלעדאָ, וועלכע האָט אַ גרויסע סטראַטעגישע באַדײַטונג. אויפֿן פֿראָנט פֿון טאַלאַוועראַ, וואו סײַ די רעגירונג און סײַ די אויפֿשטענדיגע האָבען קאָנצענטרירט די בעסטע כּוחות זײַערע, דויערט ווײַטער דער קאַמף, אָבער אָהן אַ דעצידירענדיגען רעזולטאַט.

אין די בערג אויף צפֿון פֿון מאַדריד איז שוין געפֿאַלען שניי. די רעגירונג האָט זיך געווענדעט צו דער באַפֿעלקערונג מיט אַן אויפֿרוף, אַז מען זאָל צושטעלען וואַרעמע מלבושים פֿאַר די זעלנער, וועלכע קעמפֿען אויפֿן דאָזיגען פֿראָנט.

מאַדריד, 19 (ספּ. טעל.)

דאָס רעגירונגס-מיליטער האָט אויפֿגעריסען דעם אַלקאַזאַר, אונטערלייגענדיג פֿריהער אַ מינע אונטערן פּאַלאַץ, אין וועלכען ס'האָבען זיך פֿערטיידיגט די אויפֿשטענדיגע. דער אויפֿרײַס איז געווען אויסערגעוועהנליך שטאַרק. די פֿעסטונג איז כּמעט פֿערניכטעט.

די ציווילע באַפֿעלקערונג פֿון טאָלעדאָ איז אין משך פֿון דער נאַכט געוואָרען עוואַקויִרט און געפֿינט זיך אונטערן פֿרײַען הימעל 2 קילאָמעטער הינטער דער שטאָט.

פֿון וואַלענסיאַ טיילט מען מיט, אַז דאָס רעגירונגס-מיליטער האָט אויפֿ'ן שטח פֿון טערועל פֿערנומען די שטעט אַלסאַמבראַ און פּאַראַלעס. די קאַמפֿען זײַנען געווען זעהר פֿערביטערטע. די אויפֿשטענדיגע זאָלען האָבען פֿערלוירען דרײַסיג דער'הרג'עטע.

פֿון טאַנזשער טיילט מען מיט, אַז אַהין זײַנען אָנגעקומען עטליכע פֿאַמיליעס פֿון אָפֿיצירען פֿון שפּאַנישען מאַראָקאָ. די עוואַקואַציע פֿון די פֿאַמיליעס קומען פֿאַר צוליב דער אומצופֿרידענקייט פֿון פֿרעמדען-לעגיאָן און אײַנגעבוירענע אין שפּאַניש מאַראָקאָ, ווײַל מען צאָלט זיי נישט אויס די פּענסיעס.

מאַדריד, 19 (ספּ. טעל.)

דאָס קריגס-מיניסטעריום טיילט מיט: אויפֿ'ן אַדאַגאַנער פֿראָנט רוקט זיך ווײַטער פֿאָראויס דאָס רעגירונגס-מיליטער און געפֿינט זיך שוין דרײַ קילאָמעטער פֿון טערועל.

באַרצעלאָנאַ, 19 (ספּ. טעל.)

אַן'עסקאַדרע עראָפּלאַנען פֿון די אויפֿשטענדיגע, וועלכע האָט געוואָלט באָמבאַרדירען די געגענט פֿון אַלמודענאַ, איז געווען געצוואונגען צו אַנטלויפֿען. 2 עראָפּלאַנען זײַנען אַראָפּגעשאָסען געוואָרען.

מאַדריד, 19 (ספּ. טעל.)

צוויי רעגירונגס-עראָפּלאַנען האָבען באָמבאַרדירט גרענאַדאַ. איין אַעראָפּלאַן פֿון די אויפֿשטענדיגע איז געוואָרען אַראָפּגעשאָסען.

הענדיי, 19 (ספּ. טעל.)

אין אירון האָבען די אויפֿשטענדיגע דערשאָסען 20 פּערזאָן, וועלכע זײַנען געווען באַשולדיגט אין אַנהאַלטען צעציהונגען מיט'ן פֿאָלקס-פֿראָנט.

אין סאַן-סעבאַסטיאַן זײַנען אַדורכגעפֿיהרט געוואָרען אַ סך אַרעסטען. איינציכען זײַנען צו דער-וואַרטען געריכטס-אורטיילען.

נעכטען איז קיין סאַן-סעבאַסטיאַן געקומען גענעראַל אָלאַ אין דער באַגלייטונג פֿון גענעראַל מאַרטינעז אַגידאַ.

אין דער זעלבער צייט, ווען די אויפֿשטענ-דיגע גענעראַלען זײַנען אָנגעקומען, זײַנען איבער דער שטאָט געפֿלויגען 3 רעגירונגס-עראָפּלאַנען, וועלכע האָבען געוואָרפֿען באָמבעס.

מאַדריד, 19. (ספּ.)

לויט די ידיעות, וואָס זײַנען דאָ דערהאַלטען געוואָרען און בילבאַאָ, האָט מען אין די קאַזאַרמעס, וועלכע מען האָט נאָך ביז אַהער גישט געהאַט פֿערנומען, ענטדעקט 1000 האַנט-ביקסען און 14 מאַשין-ביקסען.

אולטימאַטום פֿון די אויפֿשטענ-דיגע צו בילבאַא

פּאַריז, 19 (ספּ. טעל.)

לויט מעלדונגען פֿון קוועלען פֿון די אויפֿ-שטענדיגע האָט דאָס מיליטער פֿון גענעראַל מאָלאַ, וואָס אָפּערירט בײַ אָוויעדאָ בעקומען פֿערשטאַר-קונגען פֿון סאַליציע. דאָס מיליטער פֿון די אויפֿ-שטענדיגע פֿערנעהמען פּאָזיציעס, וואָס געפֿינען זיך 27 קילאָמעטער אויף מערב פֿון אָוויעדאָ. ווי מען מעלדעט פֿון מאַדריד, האָט דאָס רעגי-רונגס-מיליטער הינטער אָוויעדאָ געהאַט אַ רייהע נצחונות, צווינגענדיג די אויפֿשטענדיגע זיך צו-ריקצוציהען. דער דרוק פֿון די אויפֿשטענדיגע אויף בילבאַאָ שטייגט. מיט די אָפּעראַציעס אויף דעם אָפּשניט פֿיהרט אָן גענעראַל מאָלאַ פּערזענליך.

די אָנפֿיהרונג פֿון די אויפֿשטענדיגע האָט איבערגעשיקט קיין בילבאַאָ אַ אולטימאַטום אונ-טערצוגעבען די שטאָט אין משך פֿון 48 שעה. דער אולטימאַטום פֿליסט אָפּ זונטאָג 12 אַ זייגער מיטאָג. עראָפּלאַנען פֿון די אויפֿשטענדיגע האָבען נעכטען אַראָפּגעוואָרפֿען איבער בילבאַאָ אויפֿרופֿען דאָס פֿאָדערען אויף די אויסלענדער צו פֿערלאָזען די שטאָט.

P. K. O.
Pewność — Zaufanie
Z dniem 1 października b. r. zostaje rozszerzony zakres działania Oddziału P. K. O. w Łodzi
przez
wprowadzenie p e ł n e g o obrotu czekowego
oraz
przyjmowanie zleceń i n k a s o w y c h.
Zgłoszenia na otwarcie kont czekowych przyjmuje i informacyj udziela Oddział P. K. O. w Łodzi, ul. Prez. Narutowicza 45.

דער שלום מוז זײַן אַן'אַלגעמיינער

רעדע פֿון לעאָן בלום דורכ'ן ראַדיאָ

פּאַריז, 19. (ספּ. טעל.)

פּרעמיער בלום האָט געהאַלטען אַ רעדע דורכן ראַדיאָ.

אין זײַן רעדע האָט ער אונטערגעשטראָכען די צוגעבונדענקייט פֿון דער איבערוויגענדער מער-הייט פֿון פֿראַנצויזישען פֿאָלק צו דער טראַדיציע פֿון דער פֿראַנצויזישער רעוואָלוציע און צום דע-מאָקראַטישען רעגירונגס-סיסטעם.

בלום האָט ווײַטער געזאָגט: פֿראַנקרייך שטרעבט צו לעבען בשלום מיט אַלע פֿעלקער פֿון דער וועלט, אומאָפּהענגיג אונטער וואָסער רעזשים זיי לעבען. פֿראַנקרייך וויל רעדוצירען ביז אַ מיני-מום די סיבּות פֿון די קאָנפֿליקטען, וועלכע וואָלטען אין אַ געוויסען טאָג געקאָנט אַרויסרופֿען אַ מלחמה. פֿראַנקרייך איז גרייט מיטצואַרבייטען בײַם קאָנסאָלידירען און אָרגאַניזירען דעם שלום מיט אַלע פֿעלקער. זי באַזייטיגט זיך נישט פֿון קיין שום קאָנטאַקט, פֿון קיין שום גע-שפּרעך, אָבער אַזוי ווי עס איז פֿאַרהאַן אַ דעמאָ-קראַטישע קאָנצעפּציע פֿון רעגירען, איז אויך פֿאַר-האַן אַ דעמאָקראַטישע קאָנצעפּציע פֿון שלום. דאָס פֿראַנצויזישע פֿאָלק איז צוגעבונדען צו אַזאַ קאָנ-צעפּציע און וועט זיך בעמיהען זי צו פֿערווירק-ליכען.

דער פֿראַנצויזישער שלום פּראָיעקט זעהט-פֿאָר פֿאַר אַלע פֿעלקער די פֿרײַע רעכט צו בע-שטימען וועגען זײַן גורל.

אַן'אמת'ער און דויערנדער שלום איז אַן-אַלגעמיינער שלום. דער שלום מוז זײַן אַן'אַלגע-מיינער. ווײַל די מלחמה וואָלט געווען אַן'אַלגע-מיינע, בענרעני=ען און לאָקאַליזירען דעם בעוואָפֿ-ענטען קאָנפֿליקט אין אייראָפּע וואָלט געווען אונ-מעגליך.

די פֿראַנצויזישע רעגירונג האָט אויסגעדריקט איהר איבערצייגונג און די איינשטימיגע מיינונג פֿון פֿראַנצויזישען פֿאָלק, רעדענדיג וועגען קאָלעק-טיווער זיכערקייט און אַ נישט געטיילטען שלום.

בלוטיגע געשעהענישען בײַ הרוביעשאָוו

6 פּערזאָן דערהרג'עט—דערונטער איין פּאָליציאַנט

וואַרשאַ, 19 (טעלעפֿאָניש)

אָפֿיציעל ווערט מיטגעטיילט: אין עטליכע דער-פֿער פֿון די הרוביעשאָווער און זאַמאָשטשער פּאָוו-יאַטען האָבען די מאַכט-אָרגאַנען פֿעסטגעשטעלט, אַז עס ווערט געפֿיהרט אַן'אַנטי-מלוכה'שע טעטיגקייט דורך אַ רייהע אַגיטאַטאָרען, וועלכע ווענדען אָן שטרענגען טעראָר בנוגע דער אָרטיגער באַפֿעלקערונג. אין צוזאַמענהאַנג דערמיט האָט מען אַדורכגעפֿיהרט אַ רייהע רעוויזיעס צווישען קאָמוניסטישע טוער, זיי אַרעסטירט און איבערגעגעבען דער געריכטס-מאַכט.

דעם 16-טען ה. ח. בעת' אַדורכפֿיהרען אַ רעוויזיע אין דאָרף זוקיוו, הרוביעשאָווער פּאָוויאַט, האָט זיך צונויפֿגעקליבען אַ גרעסערע גרופּע אַנטימלוכה'שע עלעמענטען (ווידערשטאַנדלער), וועלכע האָבען זיך בײַ מיהט גישט דערלאָזען אַרעסטירען זייער פֿיהרער, און האָט אַקטיוו אַטאַקירט די פּאָליציי. אויף דער פּאָליציי האָט מען געעפֿענט אַ רייהע רעוואָלווער-שאָסען אין רעזולטאַט פֿון וועלכע דרײַ פּאָליציאַנטען זײַנען פֿערוואונדעט געוואָרען. איינער פֿון זיי איז געשטאָר-בען אין שפּיטאָל אין זאַמאָשטש. די אָנפֿיהרער פֿון דער פּאָליציי-אָפּטיילונג האָט בעפֿוילען צו געבען אין דער לופֿטען אַ רייהע וואָרנונגס-שאָסען. ווען דאָס האָט נישט געהאָלפֿען, און די „ווידערשטאַנדלער" האָבען ווײַטער אַטאַקירט די פּאָליציי איז די לעצטע געצוואונגען, כּדי זיך צו פֿערטיידיגען צו שי-סען אויף די אָנפֿאַלער. בעת'ן צוזאַמענשטויס זײַנען 5 פֿון די אָנפֿאַלער געהרג'עט געוואָרען.

נאָכ'ן צוריקשטעלען די אָרדנונג האָט די זיכער-הייטס-מאַכט אַרעסטירט 15 בעקאַנטע קאָמוניסטי-שע העצער.

פֿעראייניגטער יודישער וואַהל=בלאָק
פֿאָלקיסטישער וואַהל=קאָמיטעט
היינט קומען פֿאָר פֿאָלגענדע 4 מיטינגען:
1) 11 אַ זייגער פֿריה – פּאַר מאַרג=שמייער און נאָסען-הענדלער – פּאָמאָרסקאַ 15.
2) 6 אָוונט – פֿאַר קליינהענדלער – לימאַנאָווסקי 26.
3) 7 „ – אין דאַמען=כאַלופֿניקעס=פֿעראיין – 11 ליסטאָפּאַד 7 מיט'ן אָנטייל פֿון ה' אַדוו. נח פּרילוצקי און ה' אַדוו. יוסף ווייצמאַן און
4) 8 אָוונט – מענער=כאַלופֿניקעס – זאַכאָדניאַ 11 מיט'ן אָנטייל פֿון אַלע יודישע ראַדצעס פֿון דער האַנדווערקער-קאַמער.
לאָדזער יודען, אַגיטירט און שטימט פֿאַר אונזערע קאַנדידאַטען:
אין X וואַהל קרייז אַדוו. יוסף ווייצמאַן
אין IX וואַהל-קרייז מאַג. מ. באַלבערישסקי
אין I וואַהל-קרייז ראַדצע פּ. כאַרי און
אין II וואַהל-קרייז מ. קופּערמינץ.
די דאָזיגע קאַנדידאַטען וועלען שטעלען דעם געהעריגען ווידערשטאַנד דעם ענדעקישען לאַגער אין לאָדזש.

ראָש-השנה=ווענדונג פֿון שלום אַש

צו די יודען אין וויסאָקע-מאַזאָוויעצק

וואַרשאַ (יט״א) ערב ראָש-השנה האָט דער גרויסער יודישער דיכטער שלום אַש, וועלכער ווײַלט איצט אין פּוילען אַרויסגעשיקט צו די יו-דען אין וויסאָקע-מאַזאָוויעצק פֿאָלגענדע דע-פּעשע:

„איך שיק אײַך איבער אויסדרוקען פֿון טיי-פֿען אָנטייל אין אײַערע ליידען און האַרציגע ברכות צום נײַעם יאָהר אין מײַן נאָמען און אין נאָמען פֿון מיליאָנען אַמעריקאַנער יודען. איך פֿערזיכער אײַך, אַז אײַערע ליידען ווערען מיטגעפֿיהלט און מיטגעוועהטאָגט אין צעהנדליגער טויזענדער שוה-לען, וואו יודען פֿערזאַמלען זיך אין די הייליגע טעג. אײַערע פֿיינדער און שונאים זײַנען מעהר צום בעדויערן ווי איהר. זאָל דאָס זײַן אײַער טרייסט" — שלום אַש.

אַנטי-יוד. עקסצעסען אין רומענישע שטעדטלעך

בוקאַרעשט (יט״א) ערב ראָש-השנה זײַנען אין אַ רייהע רומענישע שטעטלעך פֿאָרגעקומען אַנטי-יודישע עקסצעסען. אין באַלאָטינאַ נישט ווײַט פֿון באַלצי (בעסאַראַביען) זײַנען דעמאָלירט געוואָרען דורך קוזיסטען 38 יודישע וואוינונגען. די כוליגאַנעס זײַנען געווען בעוואָפֿענט מיט שטעקענס און אײַזערנע שטאַנגען און האָבען געשלאָגען אַלע יודען אויף דער גאַס. ערשט ווען עס זײַנען אָנגע-קומען זשאַנדאַרמען זײַנען די כוליגאַנעס (ענט-לאָפֿען.

אין שטעטעל קאַיוצי, נעבען באַקאַו האָט זיך אַ באַנדע כוליגאַנעס אַרײַנגעריסען אין דער אָר-טיגער שוהל און צושלאָגען די מתפּללים.

אין מעצקאַני (מאָלדאַוויען)) האָט אַ באַנדע „בלויע העמדלעך" דעמאָלירט אויף דעם מאַרק אַלע יודישע סטראַגאַנעס און פֿערניכטעט זייער האָב-און גוטס.

די רומענישע ראַדיאָ-סטאַציע „ראַדיאָן", וואָס ווערט קאָנטראָלירט דורך דער רעגירונג, טרײַבט אַן־אָפֿענע אַנטי-יודישע אַגיטאַציע.

פערעפנטליכט די פעראָרדנונג וועגן שחיטה־געזעץ

וואַרשאַ, 19 (טעלעפאָניש)

נעכטען איז דערשינען דער נומער 70 פון „דזשענניק אוסטאַוו" מיט דריי פעראָרדנונגען וועגן דער שחיטה. די ערשטע צוויי פעראָרדנונגען זענען פון אַגראַר־מיניסטעריום. די דריטע — פון האַנדעלס־מיניסטעריום.

די ערשטע פעראָרדנונג איז וועגן נישט רי־טועלער שחיטה. עס ווערט אין איהר געזאָגט, אז פאַר'ן קוילענען מוז די בהמה בעטויבט ווערען מיט דער הילף פון מעכאַנישע מיטלען, אָדער עלעקטרישען שטראָם.

די צווייטע פעראָרדנונג איז וועגן כשר'ער שחיטה. אין דער פעראָרדנונג ווערט פעסטגעשטעלט, אַז די ריטועלע שחיטה איז בעשטימט פאַר די גרופען פון דער בעפעלקערונג, וואָס זייער רעליגיע פאָדערט אַנצוווענדען ביים שעכטען ספעציעלע מיט־לען פון רעליגיעזען כאַראַקטער. די ריטועלע שחיטה קאָן אויסגעפיהרט ווערען נאָר אין ספעציעלע שעכט הייזער, וועלכע וועלען צו דעם ציל בעשטימט ווע־רען דורך די וואַיעוואָדעס, אָדער אַגראַר־מיניסטע־ריום. די שעכט — הייזער דאַרפען בעזיצען די געהעריגע טעכנישע און סאַניטאַרע איינאָרדנונגען. מיט דער ריטועלער שחיטה קאָנען זיך פערנעמען פערזאָנען נישט יונגער פון 18 יאָהר. וועלכע זענען בעשטימט אַלס שוחטים דורך די אָרטיגע קהלות. די ריטועלע שחיטה קאָן אויסגעפיהרט ווערען גלייכ־צייטיג מיט דער געוועהנליכער שחיטה און קאָן אויך זיין אפילו אָהן אַ פריהערדיגע בעטויבונג נאָר דאַן, ווען דאָס פאָדערט דער אייגענטימער פון דער בהמה.

די צאָהל בהמות, וואָס וועלען געשאָכטען ווערען ריטועל וועט זיין בעגרענעצט און וועט אויס־מאַכען אַזויפיל, וויפיל עס איז נויטיג פאַר דער טייל בעפעלקערונג, וואָס איהר רעליגיע פערווערט זי צו נוצען אַנדער פלייש. דערלויבענישען אויף ריטועלער שחיטה וועלען בעקומען אויסשליסליך די מענשען וועלכע האָבען קאָנצעסיעס אויף צו פערקויפען כשר פלייש. די צאָהל בהמות, וואָס וועט מעגען געשאָכטען ווערען ריטועל וועט פעסטגע־שטעלט ווערען נאָכ'ן אויסהערען די מיינונגען פון די קהלות.

די דריטע פעראָרדנונג איז פון האַנדעלס־מיניסטעריום און האָט אַ שייכות צום האַנדעל מיט כשר פלייש. די פעראָרדנונג שטעלט פעסט, אַז מיט כשר פלייש וועלען מעגען האַנדלען נאָר קאָנצעס־יאָנערען אין ספעציעלע יאַטקעס. דאָס פלייש וועט מוזען האָבען אויף זיך דעם שטעמפעל: „אובוי ריטואַלני" (ריטועלע שחיטה). דאָס פלייש, וואָס קומט פון ריטועלער שחיטה וועט מוזען האָבען אויף זיך דעם דערמאָנטען שטעמפעל אומאָפהענגיג, צי דאָס פלייש איז אנערקענט געוואָרען פאַר כשר, צי נישט. מען מיינט דערמיט, ווען אפילו דאָס פלייש זאָל אַנערקענט ווערען פאַר טריף שוין נאָך דער שחיטה, מוז עס האָבען אויף זיך דעם שטעמ־פעל: „ריטועלע שחיטה". צום סוף ווערען פעסט־געשטעלט די בעדינגונגען פון בעקומען קאָנצעס־יעס אויף צו האַנדלען מיט כשר פלייש. דער הויפט־בעדינג איז, אז דער קאָנצעסיאָנער מעג פערקויפען נאָר כשר פלייש און נישט קיין פלייש, וואָס שטאַמט פון געוועהנליכער שחיטה. פאַר עובר זיין אויף דעם ווערט מען צונעמען די קאָנצעסיע.

די אַלע דריי אויבענדערמאָנטע פעראָרדנונגען געהען אריין אין קראַפט דעם ערשטען יאַנואַר 1937.

* * *

דער „וויעטשור וואַרשאַווסקי" האָט די ידיעה וועגען די שחיטה־פעראָרדנונגען געגעבען אונטערן קאָפ: „ראש השנה פאַר יודען..."

די מיליטערישע אָרגאַניזאַציע פון די אַראַבישע טעראָריסטען

לאָנדאָן, 19 (ספ. טעל.)

דער יודיש־ענגלישער זשורנאַליסט עסטערמאַן פערעפנטליכט אין „דיילי העראַלד" אינפאָרמאַ־ציעס וועגען דער אָרגאַניזאַציע פון די אַראַבישע בחות, וואָס קעמפען געגען ענגלאַנד. די אַראַבער האָבען פון 4000 ביז 5000 מאַן אַנוועזענדיג אַ ספע־ציפישע קריגס־מעטאָדע האָפען זיי צו קענען שטעלען אַ ווידערשטאַנד די 17000 ענגלישע זעלנער. זייער מעטאָדע בעשטעהט אין בעווענליכקייט, זיי בע־נוצען זיך נאָר מיט לייכט געוועהר, האַלטענדיג מאַ־שינענגעוועהרען און שווערערע קאַטעגאָריעס געוועהר פאַר שטערענד.

אַרום 3000 אויפשטענדיגע זאָלען זיין קאָנצענ־טרירט אין די בערג אין צפון פאַלעסטינא. זיי קעמ־פען אין גרופען צו 50—60 מאַן, פערנעהמענדיג פאָ־זיציעס וואָס פערנעמען די שאָסעען. די הילען, אין וועלכען זיי בעהאַלטען זיך, זענען נישט צוגענגליך פאַר עראָפלאַנען. די בעוואָפענטע אַראַבישע אָפ־טיילונגען בעשטעהען פון פאַלעסטינער אַראַבער, האַנגען אין אַנדערע טיילען פון לאַנד רעקרוטירען זיך די פאַרטיזאַנער פון אַראַבער פון איראַק און סיריען. אין די רייהען פון די אויפשטענדיגע געפינט זיך אויך אַ טעוויסער פראָצענט אינטעליגענץ וואָס בעווייזט לויט עסטערמאַנ'ס מיינונג, אַז דער אויפ־שטאַנד טראָגט נישט קיין כאַראַקטער פון באַנדי־טיזם. די כחות פון די אויפשטענדיגע ווערען גע־טיילט אויף צוויי טיילען: „מודיאַהעדין" ד. ה. „קריגער פון דער הייליגער מלחמה" און „פעדאַ" ד. ה. „מוטטירער פאַרן אידעאַל". די „פעדאַ" האָ־בען די אויפגאַבע צו בעאונרוהיגען די יודישע ישובים, איבערשניידען טעלעפאָן־דראָטען און בכלל אויספיהרען סאַבאָטאַזש אַקטען. די „מודיאַהעדין" בעפאַלען די אָפטיילונגען פון בריטישען מיליטער.

מיניסטער בעק פאָדערט צו פערברייטערן די מאַנדאַט־קאָמיסיע ביי דער פעלקער־ליגע

זשענעווע, 19 (ספ., טעל.)

דער ראַט פון דער פעלקער־ליגע איז היינט צו־זאַמענגעקומען אונטערן פאָרזיץ פון דעלעגאַט פון טשילי אויפ'ן פערטרויליכע זיצונג.

צווישען אַנדערען איז אויף דעם אָרט פון לאָרד לוגאַרד אין דער מאַנדאַט־קאָמיסיע נאָמינירט גע־וואָרען לאָרד העילי. אין שייכות דערמיט האָט מי־ניסטער בעק אָפגעגעבען אַ דעקלאַראַציע, אין וועל־כער האָט צווישען אַנדערן אויסגעדריקט די האָפנונג אַז דער צוזאַמענשטעל פון דער שטענדיגער מאַנדאַט־קאָמיסיע וועט קענען פערברייטערט ווערען, וואָס וועט מעגליך מאַכען דאָס שאַפען אין איהר אַ רעפּ־רעזענטאַנץ פאַר אַנדערע מלוכות, וועלכע אינטערע־סירען זיך שטאַרק צוליב אַ סך סיבות מיט אייניגע פראָבלעמען, וואָס ווערען בעטראַכט דורך דער מאַנ־דאַט־קאָמיסיע.

די הויפט־געווינסטען פון דער מלוכה־לאָטעריע

פון די ציהונגען מיטוואָך, דאָנערשטאָג און פרייטאָג

71964 68551 48093 30284 — זל. 2.000
175427 145870 129048 126543 116995 76677
193790 175523
41077 37929 31359 30137 — זל. 1.000
73146 70272 62741 58256 57162 42093 41090
113045 99770 98577 95747 92680 88969
136356 131553 118742 116025 113739
153693 150615 147600 140963 139599
184666 179872 169366 165661
7191 — זל. 25.000
51431 — זל. 20.000
170652 132731 — זל. 10.000
74890 62615 26768 1628 — זל. 5.000
108458
61466 41319 17452 8583 — זל. 2.000
118527 106800 103829 88418 77722 69514
173335 141023 126354 [illegible]941 121908
177662 179916 178017
27716 26683 24666 14187 — זל. 1.000
65909 50692 52163 52591 43547 41985 34055
99137 96955 77269 72776 72568 72117 66888
123979 122185 120604 113104 109727 107316
171650 156574 149410 147230 147359 130418
187377 180623 175428 176249 175466 174298

128333 — זל. 75.000
110226 27201 — 10.000
87584 80893 59467 5.000
98399 96459 93307 95119 27643 — 2.000
141442 138128 137064 106277 102183 102006
191571 187172
15433 9002 9070 6971 2410 — זל. 1000
62225 56100 46542 38392 35139 26385 23380
93992 92154 91579 87501 85634 82906 78248
147840 141517 138392 135009 110351 95079
185234 180871 175760 163116 158667 159216
194755
24557 — זל. 25.000
91903 38683 4185 — זל. 5.000
42555 28230 2471 9072 — זל. 2.000
158395 157463 157205 142743 133578 128592
185389 181006
26329 16574 12185 8036 309 — זל. 1.000
61154 58607 54434 36433 33530 30246 29401
87077 87238 76454 71225 68555 68967
138827 134604 121130 119401 116227 103575
181095 166010 158838 148205 143745 142528
190875 189900 183007
154269 134973 19512 — זל. 20.000
142927 141089 109914 — זל. 10.000
147088
39166 33121 5741 — זל. 5000
80803 62702 46269 38338 — זל. 2000
118778 101977 95568 94012 83563 81466
180316 170453 176744 168986 139097 136387
65334 33727 17734 7632 — זל. 1000
79185 79156 77501 73370 66579 66442
123269 118610 94617 90408 90319 85109
172208 160464 149528 127204 124969
194551 192055 191216 185041 184569
194256
105345 — זל. 25.000
178253 110721 92507 10668 — זל. 10.000
132633 62196 55477 33751 — זל. 5000
23853 13500 12137 3455 — זל. 2.000
113602 101165 95317 81158 40663 24701
175218 154928 134154 121253
68754 48920 32328 26291 — זל. 1.000
103778 95505 82519 73772 72002 70523
146551 123615 119681 117682 108165 103533
164704 161201 153643 154373 152559 147641
189155 178978 172738 164914
112372 94502 15644 10619 — זל. 10.000
172493
139410 83187 72928 10835 — זל. 5.000

פאַר באַנדיטעריי

(א) נתן שאַרף און לייב כענטשינסקי זענען נעכטען פאַר'משפט געוואָרען דורכ'ן קרייז־געריכט צו אַ האַלב יאָהר טורמע פאַר'ן בעפאַלען און שווער צושלאָגען די ברידער שלמה און ישראל צוויי־גענבערג.

לעצטע דעפעשען

וואַרשאַ, 19 (ספ. טעל.)

פרעמיער סקלאַדקאָווסקי וועט וואַהרשיינליך אין דער נאַהענטסטער וואָך אַרויספאָהרען אויף אורלויב אויף אייניגע טעג.

פאַריז, 19 (ספ. טעל.)

נאָך 5 טעג אומאויפהערליכע אונטערהאַנד־לונגען איז היינט אַוונט געקומען צו אַ פערשטענ־דיגונג אין קאָנפליקט אין דער טעקסטיל־אינדוסטריע פון לילער ראַיאָן.

זשענעווע, 19 (יט"א טעלעגר.)

„יטא" דערוויסט זיך, אַז דעם בעריכט פאַר דער מאַנדאַט־קאָמיסיע פון דער ארץ־ישראל־רעגירונג וועט אָפגעבען דער געהילף קאָלאָניען־מיניסטער מאַלקאָלם מ[illegible]

ראַדיאָ־פּראָגראַם

זונטאָג, דעם 20־טען סעפטעמבער

8 צייט־סיגנאַל, 8.18 טאַנץ־מוזיק. 8.45 אָוונט־ידיעות. 9 פליטען, 9.40 קאָנצערט פון טאָרן, 10 טראַנ־סמיסיע פון לעמבערג. 11.55 שמועס. 11.57 צייט־סיגנאַל, 12.03 קאָנצערט. 2.30 פעליעטאָן, 2.45 פערזוויילונגס־מו־זיק (פליטען), 3.15 רעקלאַמע - קאָנצערט. 3.30 טראַנס־מיסיע פון די „דאָזשינקי" - פייערונגען אין לאָדז. 4 פאָלקס־מעלאָדיעס. 4.30 רעפּאָרטאַזש. 6 הערשפיל, 6.30 מוזיק, 8.20 איבערזיכט. 8.35 פּאָליט־שער איבערזיכט. 8.45 אָוונט־ידיעות, 9 ערשטער צווישען - קאָנטינענט - קאָנצערט — טראַנסמיסיע פון ניו־יאָרק. אין פּראָגראַם: אינדישע, קאָווב[illegible]ישע, נעגערישע און אַמעריקאַנישע מוזיק, 9.30 „אויף די לעמבערגער פרעהליכע כוואַליעס" 10 ספּאָרט־ידיעות, 10.30 סאָליסטען - קאָנצערט.

„בריליאַנטענע" פּערשוינען

(א) נעכטען זענען געשטאַנען פאַר'ן שטאָ־טישען געריכט דער 42־יאָהריגער לעאָן פיקס און דער 38־יאָהריגער משה לאַנדאַו וועלכע האָבען דעם 20 אויגוסט ה. י. פערקויפט אַ געוויסער מלכה לאַסקער (שרודמיעיסקאַ 48) אַן אויערינגעל און אַ בראָש, אויסגעזעצט מיט בריליאַנטען — די ריכטיגע סחורה...

זיי האָבען איהר פערקויפט אָלעכלעך מיט גלעזלעך און גענומען דערפאַר 200 זלאָטעס.

שפּעטער האָט מען די לייט געכאַפּט, און דאָס געריכט האָט זיי פערמשפּט—צו 8 חדשים.

Największy Wybór
Kapeluszy
HABIG i HÜCKEL
און אַנדערע עמפפעהלט די פירמע
B. KLAJNBAUM
Piotrkowska 31, tel. 262-18.
„ 88, „ 238-16.

Dr. med.
HALTRECHT
ספּעציעל־אַרצט פאַר הויט־,געשלעכטס קראַנקהייטען און מענער־שוואַכע
האָט זיך איבערגעצויגען און וואוינט אין
פּיעטריקאָווער 161 טעל. 245-21
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצאַ־פּרייזען
פון 11 פריה ביז 3 בייטאָג און פון 7 ביז 9 אָוונט
זונטאָג פון 8—1 בייטאָג.
פאַר פרויען אַ בעזונדער וואַרטע־זאַל

פעראייניגטער יודישער וואהל־בלאָק
רעוויזיאָניסטישער
וואהל־קאָמיטעט
אלע נאַציאָנאַלע יודען, אַלע ציוניסטען
שטימען פאַר דער איינציגער מלוכה'ש ציוניס־טישער ליסטע
אונזערע קאַנדידאַטען זענען:
אין I קרייז אברהם נאַפטאַלי
קאָמענדאַנט פון „ברית החייל".
אין VII קרייז יעקב טיללע
בעקאַנטער רעוו. כלל־טוער.
אין IX קרייז מאיר זיידע
געוו. ראַטמאַן אַקטיווער מיטגליד פון הצה"ר.
אין X קרייז ד"ר י. דאַם
בעקאַנטער געזעלשאַפטליכער כלל טוער.

טעאַטער
„ראַזמאַיטאָשטשי"
טעל. 112-25
דיר. דוד צעלמייסטער.
היינט געזעגנט זיך
אידאַ
קאַמינסקאַ
מיט איהר אַנסאַמבל אין לאָדז
היינט 12 אַ זייגער
דער לעצטער פרימאָרגען
פריילליך
דאָקטאָר
היינט 4 נאָכמ. און 9.15 אָוונט
מירעלע
אפרת
נאָך דער אָוונט־פאָרשטעלונג
ווערט געשפּילט דער 4 אַקט פון
„פריילליכער
דאָקטאָר"

געבעלס ווילדע היסטעריע

זיין אטאקע געגען באלשעוויזם און יודען אויף דעם נאצי-קאנגרעס אין נירענבערג

ד"ר געבעלס, דער העצע-מיניסטער פון נאצי-דייטשלאנד האט געהאלטען א ווילדע העצערישע רעדע אויף דעם נאצי-קאנגרעס אין נירענבערג, אין וועלכער ער האט הויפטזעכליך אטאקירט דעם באל-שעוויזם און די יודען, אבער ער האט אויך געלאזט פאלען גענוג שארפע אנצוהערענישען געגען פראנק-רייך און געגען ענגלאנד. בעזונדערס געגען דעם ברי-טישען אויסערן־מיניסטער אידען.

די רעדע איז געווען אזא ווילדע, אזא היסטערישע אזא העצערישע, אז זי וואלט געשטאנען אונטער יעדער קריטיק. און מיר וואלטען איהר נישט געשענקט די מינדעסטע אויפמערקזאמקייט, ווען געבעלס וואלט נישט געטראגען דעם טיטעל מיניסטער, און ווען זי וואלט נישט פארגעשטעלט א געפאהר פאר טויזענ-דער יודען, און טאקע פאר מיליאנען מענשען פון אנדערע פעלקער.

נאר א ווילדע בעסטיע, וועלכע איז פארשפארט אין א שטייג, און איז בלוטדורשטיג, קען אזוי ווייזען די קריצענדע ציין ווי געבעלס האט עס געטון. יעדע מאס פון זעלבסט-קאנטראל, יעדע אינטעלעקטועל-מענשליכקייט און אויסדרוק האט אויסגעפעהלט פון זיין רעדע. ער האט זיך צולאזען גאר ווי איינער, וואס וויל בלויז פערניכטונג, צושטערונג פון טויזענדער און מיליאנען מענשען, אהן וועלכען ס'איז ריכטיג, אהן וועלכער ס'איז איבערלייגונג, אהן וועלכען ס'-איז ברעקעל יושר, שוין אפגערעדט פון וועלכען ס'-איז געפיהל פון מענשליכקייט און רחמנות.

אט איז אן אויסצוג פון זיין רעדע:

„מיר גלויבען — האט געזאגט געבעלס — דאס פונקט ווי מיר האבען בעפרייט דייטשלאנד פון דער פאראזיטישער געפאהר פון דער דאזיגער ראסע (די יודישע) אזוי וועלען מיר עפענען די פערמאכטע אויגען פון דער וועלט און איהר ציי-גען דאס יודענטום און דעם באלשעוויזם אין זייער עכט אמת'ע פארמען. מיר וועלען קיין מאל נישט מיד ווערען אין דעם שרעקליכען קריזיס, און אין די אנטרוהונג, וועלכע צוטרייסלען לענדער אנצו-צייגען די געפאהר פאר די פעלקער און שרייען צו זיי: „די יודען זענען שולדיג! די יודען זענען שולדיג!"

אט אזוי רעדט א מיניסטער, אט אזוי רעדט איינער אין דעם נאמען פון א גרויס פאלק, וואס בע-רעהמט זיך מיט זיין אומבערגליכבארער מאכט. ווי שוואך איגעריך דאס לאנד מוז זיין און ווי צורודערט עס מוז זיין די פסיכאלאגיע פון געבעלס'ן אליין, אז ער קען נישט אנדערש רעדען ווי אין אזא ווילדען היסטערישען לשון.

דאס וואס ער האט אטאקירט דעם באלשעוויזם וואלט עס מיט אונז נישט געהאט צו טון, ווען ער וואלט דערמיט נישט געטראפען פערמישט יודען. אט איז בנוגע דעם אויך אן אויסצוג פון זיין היסטערישער רעדע:

„די לעצטע מאסקווער היטריכטונגען זענען בלויז א ענין פון יודען, וועלכע שיסען יודען, אוים לוסט פאר מאכט און דורך דעם ווילען צו צושטע-רען".

איהר הערט! ער, איינער פון די פאר נאצי-פיהרער, וועלכע האבען דערשאסען מיט זייערע איי-גענע הענט זייערע אייגענע חברים רעהם'ען און די אנדערע, טאקע בלויז אוים דער לוסט פאר מאכט. ער, א פארשטעהער פון נאציישען מיליטאריסטישען רעזשים, וואס גרייט זיך צו דער צושטערונג און פערניכטונג פון לענדער און פעלקער; אט ער רעדט געגען שיסען, געגען לוסט פאר מאכט, געגען חשק ווילען פון צושטערען.

נאר ס'איז אויך כדאי אונטערצושטרייכען, אז ס'איז א ליגען, דאס יודען האבען געשאסען יודען אין מאסקווע. באלשעוויקעס האבען געשאסען באל-שעוויקעס, אבער מיט יודען האט דאס נישט צו טון, כאטש צווישען די דערשאסענע זענען געווען די מייסטע יודען.

געבעלס בעהויפטעט אויך, אז סאוויעט רוסלאנד ווערט געפיהרט פון א יודישען „טריאומוויראט", נעמליך: „הערשעל יהודה (יאגאדא), לאזארוס מא-סענסאן קאגאנאוויטש און פינקעלשטיין ליטווינאוו". אבער דאס איז אויך א ליגען, ווייל די דערמאהנטע דריי זענען בלויז א קליינע טייל פון דעם גאנץ גרויסען ראט פון פאלקס קאמיסארען, פון וועלכע די מיינסטע זענען נישט קיין יודען.

געבעלס האט אויך נישט פערגעסען צו אטא-קירען די מערב יודען, און אויך זיי צו בעשולדיגען נישט נאר אין באלשעוויזם, נאר אפילו אין דעם וואס ס'איז פארגעקומען אין מאסקווא, און ער האט זיך צולאזען:

„יודען האבען שטענדיג געלייקענט זייער שולד און וועלען דאס טון אין דער אייביגקייט".

אין דעם פרט איז געבעלס גערעכט: יא, מיר האבען שטענדיג געלייקענט די ווילדע בלבולים פון נידעריגע בעסטיאלישע העצער, און מיר וועלען זיי אויך ווייטער אבלייקענען, ווי מיר ווייזען אויך איצט צוריק געבעלס ווילדע העצעריי'ען.

אויף די אומפיינדליכע אנצוהערענישען ווע-גען פראנקרייך און דעם בריטישען אויסערן מיני-סטער, מר. אידען, וועל איך זיך נישט אבשטעלען. ווי זאגט דאס יודישע פאלקס ווערטעל: זיי קענען זייער שטעמפל אליין בעשטעהן.

די גאנצע רעדע פון געבעלס'ן איז געווען א ווילדע היסטערישע פראוואקאציע קודם כל געגען יודען, דאן געגען סאוויעט רוסלאנד, און אויך געגען דער וועלט מיר האפען אז נישט די יודען און נישט די וועלט וועט זיך לאזען פראוואצירען. די בלוט-דורשטיגקייט איז ביי געבעלס'ען און מן הסתם ביי די נאציס אין אלגעמיין צופלאמט. מען דארף ווארטען געדולדיג ביז זי וועט אבגעקיהלט ווערען.

מאָרדים מייער

כ'שטעל זיך פאר אלס איינער

D-ra OETKERA

בודין שאקאלאדאווע=שמיעטאנקאווע!

Zastępca: „PRODUKT" Łódź, ul. Narutowicza 32.

מיר בעטען צו פערלאנגען שטענדיג און אומזיסט דאס אונפערגלייכליכע ביכעל מיט ד"ר עטקער'ס פאר-שריפטען א. כ. „א גוטע ווירטין באקט אליין". צו בע-קומען ביי אונזער פארטרעטער און אין אלע בוכהאנד-לונגען. פרייז 50 גראשען.

בילאנס פון קאנגרעס פון יודען-שנאה אין נירענבערג

דער היי-יאהריגער פארטיי־טאג פון די נאציס אין נירענבערג האט זיך אויסגעצייכענט בעזונדערס שטארק מיט זיין נידערטרעכטיגער אנטי־יודישער העצע. דער הויפטמאטיוו פון פארטיי־טאג איז גע-ווען דער קאמף געגען באלשעוויזם און אלס פער-קערפערונג פון באלשעוויזם איז פארגעשטעלט גע-ווארען דאס יודענטום. עס איז דעריבער נישט קיין וואונדער, וואס עס איז אין נירענבערג נישט גע-האלטען געווארען קיין איין רעדע, וואס זאל מיט זיך נישט פארשטעלען קיין העסליכען און עקעלדיגען אנפאל אויף יודען. דאס גאנ-צע ביסעל גיפט און סם, וואס די נאציס פאר-מאגען נאר האבען זיי אויסגעגאסען אויף יודען. און עס איז אפשר גאנץ נאטירליך די דאזיגע טאקטיק פון די נאציס. דאס יודישע פאלק איז דאך הילפ-לאז און שוצלאז, עס האט נישט די מעגליכקייט צו רעאגירען, די מעגליכקייט צו ענטפערן אויף א גע-העריגען אופן אויף די נידערטרעכטיגסטע געמיינ-הייטען, אויף וועלכע עס זענען נאר פעהיג די סאדיס-טען און רענעגאטען, וואס זענען איצט געווארען די אנפיהרער מיט דייטשען פאלק. די וועלט שטעהט און וואונדערט זיך אויף דער דאזיגער מיאוסקייט, וואס האט זיך אין יאהר 1936 אפגעהאלטען אין נירענבערג ביי א מלוכה, וואס ליגט אין הארץ פון איי-ראפא. דאס גרויסקייט-משוגעת פון די נאציס, וואס שטרעקען אויס די לאפעס צו אוקראינא, אוראל און סיביר האט שוין דאס מאל איבערגעשטיגען אלע גרעניצען, אזוי אז נאך דעם געפיהל פון שרעק, וואס עס האט ארויסגערופען דער איצטיגער נירענבערגער קאנגרעס ביי אלע נארמאלע מענשליכע פעלקער, דער-מיט וואס ער האט אויפגעדעקט דעם אמת'ן פרצוף פון היטלעריזם, האט ער גלייכצייטיג ארויסגערו-פען א געפיהל פון חוזק צוליב די גרויסע אפעטיטען וואס האבען זיך אנטפלעקט.

אבער אין גאנצען משוגעת פון היטלעריזם איז דאך פארהאן א געוויסער מעטאד און סיסטעם. קיין איין פריי און זעלבסשטענדיג פאלק איז דורך דעם היטלעריזם דירעקט נישט אנגעגרי-פען אדער בעליידיגט געווארען אין די עפענטליכע ארויסטריטען פון די נאציסטישע גדולים. א אויס-נאהם זענען נאר די יודען. אפילו רוסלאנד, פון וועלכע מען הערט זיך איין צו קענען רייסען לעבע-דיגע שטיקער, איז קיין איין מאל נישט אנגעגריפען געווארען. קיין קיין איין מאל האט נאך דער „פיה-רער" אין זיינע רעדעס נישט געוואגט אנצוגריפען אדער צו בעליידיגען דאס רוסישע פאלק אלס אזעל-כעס, שטענדיג ווערט עס געמאכט אונטערשיעד. מען פאלט אן אויף די באלשעוויקעס, וועלכע זענען דאך ווי בעוואוסט נישט קיין רוסען נאר יודען. די יודען דינען אלזא פאר די נאציסטישע פיהרער אלס מיטעל צו קומען אויף א נידערטרעכטיגען אופן אנפאלען אויפן רוסישען פאלק. עס איז נאר אינטערעסאנט צו וויסען ווען עס וואלטען למשל אין רוסלאנד נישט געווען מעהר קיין יודען צי דער פיהרער וואלט זיך דאן שוין אפגעזאגט פון אפעטיט אויף אוקראינע, אוראל, סיביר".

אבער דאס מאל האבען די נאציס איבערגעצויגען דאס שטריקעל. זייער „משיח'שע מיסיע" צו ראטעווען די וועלט פון דער „יודיש-באלשעוויסטי-שער" אנשיקעניש איז דעם פיהרער נישט געלונגען. להיפוך דעם סטראשאק, וואס דער „פיהרער" האט געשילדערט פאר דער וועלט, האט ביי קיינעם קיין מורא נישט ארויסגערופען. די וועלט איז נאר געווא-רען אויפמערקזאמער און אונרוהיגער פאר דער גע-פאהר, וואס דראהט פון היטלעריזם. אזוי למשל, ער-קלערט די פראנצויזישע צייטונג „עוור" אויפ'ן יסוד פון מעלדונגען פון ענגלאנד, אז דארט האט דאס נירענבערגער געפילדער און היסטעריע נאר ארויס-גערופען א חשד און שפעט. „קאמוניסטישע סכנה?" וואו זעהט זי היטלער? וועגען דייטשלאנד אליין זאגט ער דאך, אז ער האט דערשטיקט דעם קאמוניזם ביז צום סוף. אין שפאניען איז די רעגירונג גארנישט קאמוניסטיש. צו וואס איז אלזא דאס געשריי? און דערצו נאך די פאדערונג פון קאלאניעס!"

אין פראנקרייך האט דער נאציסטישער יריד אין נירענבערג ארויסגערופען נאך א גרויסער עקעל. אפילו די רעכטע פרעסע ווארענט פאר די היטלעריס-טישע „קאמוניסטישע" לאזונגען. די מאנארכיס-טישע „אקסיאן פראנסעז" שטעלט פעסט, אז דייטש-לאנד בלייבט דער „שונא נומער 1" און דער רעכ-טער „יאוור" שרייבט, אז די נירענבערגער רעדעס האבען נישט אפגעשוואכט די פראנצויזישע נאציא-נאליסטען. דער „מאן" פארענדיגט זיינע בעטראכ-טונגען וועגען דעם נירענבערגער קאנגרעס מיט פאל-גענדע זאץ: „יעדענפאלס איז זיכער, אז די נירענ-בערגער רעדעס טראגען אריין א נייעם עלעמענט פון אונרוהיגקייט און צעמישונג אין דער אינטער-נאציאנאלער לאגע".

זעהר כאראקטעריסטיש שרייבט וועגען היט-לערס „מיסיע" די ענגלישע „טיימס": „איינס פון די הויפט-אויפגאבען פון דער דייטשער פאליטיק — שרייבט די צייטונג איז שטענדיג געווען אפצו-רייסען ענגלאנד פון פראנקרייך. היטלער'ס היסטע-רישע אטאקעס געגען ראטען-פארבאנד איז איינער פון די פאקטארען אין דעם דאזיגען שפיל. דייטש-לאנד שטרעבט צו שפאלטען איראפא אויף צוויי פיינדליכע לאגערן: איין לאגער, א גרויסער, געגען רוסלאנד, און דער צווייטער א קלענערער, פאר רוס-לאנד. ווען היטלער'ן וואלט געלונגען איבערצוצייי-גען א גרעסערע צאהל איינפלוסרייכע ענגלענדער אין דער רעאלקייט פון דער באלשעוויסטישער סכנה, וואלט ער דערמיט דערגרייכט די ענגלישע נייטרא-ליטעט אויף מערב".

אבער לויט דער מיינונג פון „טיימס" — האבען די דייטשע מושלים א טעות, אויב זיי מיינען, אז די בריטישע עפענטליכע מיינונג וועט צוהעלפען אויסצוווארצלען דעם קאמוניזם נאר מיט'ן איינצי-גען ציל — פריי צו מאכען דעם וועג פאר דעם איי-ראפעאישען פאשיזם".

פון אויסלענדישע פרעסע שטימען, איז אלזא צו זעהן, אז די נירענבערגער קאנגרעס פון לויפענדען יאהר, האט דעם היטלעריזם געטון א בערישע טובה. די עפענטליכע מיינונג פון דער וועלט גיט זיך אפ א קלארען דין וחשבון, וואס פאר א ווילד געוויקס עס איז אויפן קערפער פון דער מענשהייט. דער היט-לעריזם האט צוגעהאלפען צו דער דאזיגער דערקענט-ניש און האט נישט אין א קליינער מאס אויפגעוועקט די ווילדע עקעלדיגע נידערטרעכטיגע הסדר-דעה'דיגע אנגריפען אויף יודען, וואס האבען געשוימט פון יעדער רעדע אויף דעם קאנגרעס.

דער „נאפאלעאן" פון מאראקא

שוין א ערך פון 50 יאהר ווי מאראקא איז דער שווי פלאץ, אויף וועלכען עס שפילען זיך אפ די פארשידענסטע פאליטישע אינטריגען און קאמ-פען וועגען השפעה. עס האנדעלט זיך וועגען [illegible] די איינגעבוירענע, וואס וועגען זייער אונטערשטי-צונג בעמיהען זיך שוין זייט יאהרען פראנקרייך, ענגלאנד, שפאניען, פריהער אויך דייטשלאנד, איי-נער וואס האט געהאט דעם גרעסטען אנזעהען ביי די איינגעבוירענע איז געווען דער בעקאנטער פיה-רער פון די ריפענער אבד-על-קרים, וועלכען די פראנצויזען האבען מיט עטליכע יאהר צוריק פער-שיקט אויף א אינזעל. איצט האט די פאליטישע וועלט ווידער געווענדעט די אויפמערקזאמקייט אויף דעם כמעט פערגעסענעם אבד על קרים, וועגען וועלכען עס האבען זיך אפילו פארשפרייט קלאנגען אז ער איז בעפרייט געווארען. די פאריזער צייטונ-גען האבען שוין וועגען איהם געשריבען איינציגע מאל און א חוץ דעם האבען פארשידענע פרעסע אגענטורען אפילו געבראכט פרטים, ווי אזוי דער דאזיגער אומבערשראקענער קעמפער פאר פרייהייט החרמאן בעלגעסעם איבער ראדיעם מאהאמעד אבד על קרים איז בעפרייט געווארען. די פראנצויזישע אפי-ציעלע קרייזען לייקענען אפילו, אז ער איז ארויס-געלאזט געווארען, אבער דאך איז עס א פאקט און בעשעהען איז עס מיט'ן ציל ארויסצורופען א אויפ-שטאנד אין מאראקא געגען די שפאנישע אויפשטענ-דיגע, בעזונדערס געגען גענעראל פראנקא. מיט א פאר טעג צוריק איז טאקע געווארען 10 יאהר זייט ווען מען האט אבד על קרים געצוואונגען צו אונטערטעניקייט. איצט איז פאר איהם געקומען ווי-דער א גינסטיגע צייט... ער ווערט טעטיג אין שפאנישען מאראקא.

אבד על קרים ווערט אין פראנקרייך און אין אפריקא גערופען דער „נאפאלעאן פון די ריפענער" הגם גיכער וואלט איהם געפאסט דער באזילי זאכאראף. אבד על קרים האט אין מעלילא ערפילט די פונקציעס פון א קאדי ד. ה. פון א רעיענט און ריכטער אבער זיין הויפט בעשעפטיגונג, ווי די בע-שעפטיגונג פון זיין גאנצער פאמיליע איז געווען דער שמוגלער האנדעל מיט געוועהר, וועלכען עס האבען איבריגענס צווישען די דאזיגע שבטים גע-טריבען פראנקרייך, ענגלאנד און שפאניען, פער-שטעהט זיך נישט אפיציעל, אבער דאך האט אבא על קרים ארויסגעוויזען א גרויסען חוש פאר דער עקספלאאטאציע פון מאראקאנישען מינעראל געביט און וואס עס האט איהם שטארק צוגעהאלפען זיין ברודער סי מעהמעד, וועלכער האט שטודירט אין דער מאדרידער בארג אקאדעמיע, ווען אין פראנ-צויזישען מאראקא איז אויסגעבראכען א בונט גע-גען פראנקרייך, ווייל די איינגעבוירענע זענען נישט געווען צופרידען פון דער רעגירונג פון סולטאן אבדולא אסוז וועלכער איז געווען גוט געשטימט צו פראנקרייך — האט זיך אבד על קרים מיט דער גאנצער פאמיליע געשטעלט אויף דער זייט פון פראנקרייך זייענדיג אין דער מיינונג, אז זי איז איינפלוסרייכער פאליטיש און ווירטשאפטליך פון שפאניען, נאך דעם ווי עס איז אבער אויסגעבראכען די וועלט מלחמה האט אבד על קרים אנגעהויבען צו סימפאטאזירען מיט די דייטשען, וועלכע האבען אין די פראנצויזישע קאלאניעס אנגעהויבען צו פיהרען א אונטערערדישע ארבייט, בכדי ארויסצו-רופען אויפ'ן רוקען פון דער פראנצויזישער ארמעע אויפשטאנדען און דערמיט גורם זיין פאר פראנק-רייך א רייהע שוועריגקייטען אין איהרע פראנצוי-זישע בעזיצונגען.

אבד על קרים איז אבער אדורכגעפאלען, מען האט זיך שנעל געכאפט צו וואס ער צילט און צוליב דער אינטערווענץ פון פראנצויזישען מארשאל ליא-טעי איז ער ארעסטירט געווארען אויף שפאנישען טעריטאריום און איינגעזעצט געווארען אין תפיסה וואו ער איז געזעסען פולע צוויי יאהר.

דערווייל האט זיך אבער דאס קריגס גליק געווענדעט לטובת פראנקרייך און דאן האט אבד על קרים געהאלטען אז עס איז געקומען די צייט זיך צו איבערבעטען מיט פראנקרייך. צוליב דעם וואס ער האט קיינמאל נישט געקענט בעקומען די אונטערשטיצונג פון שפאניען פאר זיינע ווירטשאפט-ליכע פלענער, האט ער אנגעווענדעט אלע מיטלען, וואס זענען נאר געשטאנען צו זיין דיספאזיציע, אלע ערלויבטע און נישט ערלויבטע שריט, בכדי אונ-מעגליך צו מאכען די ווייטערדיגע אקופאציע פון צפון מאראקא דורך שפאניען. ווען עס האבען נישט געהאלפען קיין שלום „ארגומענטען" האט ער א-רויסגערופען א אויפשטאנד. אין א געוויסער צייט ארום האט זיך דער אויפשטאנד אויך געווענדעט געגען פראנקרייך. ביי דער דאזיגער געלעגענהייט איז בעקאנט געווארען, אז אין 1922 האט שפאניען געצאהלט געבען אבד על קרים'ען א הלואה פון 20 מיליאן פעזעס, רעכענענדיג דערמיט אפצו-שוואכען די פראנצויזישע אינטערעסען און איינ-פלוסען. אבער על קרים'ס אקציעס געגען שפאניען האבען זיך פאר איהם דאס רוב גענע-דיגט מיט ערפאלג. אבד על קרים איז געווארען אלס מעהר פאפולער און עס איז אפילו דערגאנגען דערצו, אז די מאכמעדאנישע וועלט האט איהם ארויסגערוקט אלס קאנדידאט אויפ'ן אמט פון א קאליף. דער קאנגרעס פון די מאכמעדאנישע פעל-קער האט וועגען דעם געדארפט דעצידירען.

מיט אבד על קרים האבען די שפאניער און פראנ-צויזען געהאט געוויגע זארג. מיט'ן מאמענט ווען ער האט שוין געהאט אויפגערודערט די גייסטער פון די איינגעבוירענע שבטים האט ער שוין נישט אזוי לייכט געקענט זיי בעהערשען. ער האט אפילו פערזיכערט פראנקרייך, אז ער וועט מעהר נישט אנריהרען דאס גרעניץ געביט, עס איז אבער גע-ווען מעהר ווי זיכער, אז זיין צוזאג קען ער צוליב דעם אויבען געזאגטען נישט מעהר האלטען. ווען די נאציאנאליסטישע בעוועגונגען זענען אבער גע-גאנגען צו ווייט — זענען די פראנצויזען ארויסגע-טרעטען מיליטעריש און אונשעדליך געמאכט אבד על קרים'ען אויף א לענגערע צייט, אינטערנירענדיג איהם אויף א איינזאמען אינזעל.

איצט דוכט זיך איז ווידער געקומען די צייט פאר דעם דאזיגען אונרוהיגען גייסט פון מאראקא, וועלכער האט א רייהע פון יאהרען געשמוגעלט גע-וועהר פון איראפע, בעוואפענט אהן א שיעור שבטים און... פערדינט א סך געלד.

דאס וועט בעווייזען שוין די נאהענסטע צו-קונפט.

פאלעסטינע אין שטורעם

(יאהר-איבערבליק פון א"י)

פון ב. קאראלניק

דאס פערגאנגענע יאהר איז אריינגעטראטען אונטער דעם שווארצען שאטען און שטארקען געפאהר פון א וועלט-מלחמה, און ארץ-ישראל איז גראדע אויסגעקומען צו זיין ביים סאמע צענטער פון דעם פייער, וואס האט געדראהט צו צעפלאקערען זיך איבער דער גאנצער וועלט.

פון די ערשטע שאסען, וואס מוסאליני האט אפגעגעבען אויף דעם אביסינישען נעגוס, האט א"י אויפגעציטערט ביז די טיפסטע טיפענישען פון איהר עקאנאמישען לעבען. די גוטע טעג האבען זיך געענדיגט. די פראספעריטי איז פערשוואונדען ווי אונטער א מאך פון א מאגישען שטעקעל.

די ערשטע האבען א שטארקען ציטער געטאן די בענק, בעזונדערס די קליינע בענק, וועלכע זענען געווען פערהדרייט און פערבאדען ביז איבערן קאפ אין באדען-שפעקולאציעס. עס האבען אנגעהויבען צו ליידען אויך דער האנדעל און אינדוסטרי. דער ארבייטס-מארק איז שוואכער געווארען — די גאנצע עקאנאמישע קאנסטרוקציע פון לאנד האט זיך אנגעהויבען צו שאקלען.

זענען נאך אבער אין ישוב געווען פערהאלטען גענוג כוחות כדי אויסצושטייען דעם אנגריף פון דרויסען, דעם עקאנאמישען פחד פאר אינטערנאציאנאלע פערוויקלונגען; עס זענען נאך געווען אנגעזאמעלט גענוג מאטעריעלע כוחות אויסצושטייען א פערבייגעהענדיגען קריזיס — וואלטען צו דער עקאנאמיק נישט צוגעקומען קיין פאליטישע מאמענטען, וועלכע האבען געמאכט שווער די גאנצע לאגע, שווער און פערוויקעלט.

אין מיטען פאריגען ווינטער איז דער פאלעסטינער הויך-קאמיסאר, גענעראל סער ארטור וואוקאפ, געקומען צום פעסטען בעשלוס, אז עס איז שוין ווירקליך די ריכטיגע צייט מזכה צו זיין ארץ-ישראל מיט רעפרעזענטאטיווע אינסטיטוציעס. ער האט בעשלאסען צו גרינדען א פארלאמענט אין ארץ-ישראל. האט ער צו זיך גערופען פארשטייער פון די אראבער און יודען און זיי איבערגעגעבען זיין פארשלאג.

דער לעגיסלאטיווער ראט האט געזאלט בעשטיין פון 28 מענשען: זיבען יודען, פינף רעגירונגס-אנגעשטעלטע, דריי קריסטליכע אראבער, עלף מוסולמענער, צוויי סוחרים. פון דער צאהל האבען פיר יודען געדארפט זיין געוועהלט דורך דער יודישער בעפעלקערונג, דריי נאמינירט דורך דער רעגירונג. פון צווישען די עלף אראבער, האבען אכט בעדארפט זיין אויסדערוועהלט און דריי נאמינירט דורך דער רעגירונג.

א פער'עקשנ'טער און פערביטערטער קאמף האט זיך צעפלאקערט ארום דעם לעגיסלאטיווען ראט, א קאמף, וואס האט פון איין זייט פעראייניגט דאס גאנצע פאלעסטינער יודענטום אין איין קאמפאקטען און פעסטען פראנט, פון דער צווייטער זייט — אנ'אנטי-יודישער פראנט פון דער רעגירונג מיט די אראבער.

די פראגע פון לעגיסלאטיווען ראט האט אריינגעטראגען א טיפע שפאלטונג אין די אראבישע רייהען. א טייל פון די אראבישע פארטייען, דער עיקר, פון די נאשאשיביסטען האבען איהם אנגענומען. ראגעב ביי נאשאשיבי, דער פריהערדיגער בירגערמייסטער פון ירושלים, איז געבליבען אויסער דעם קרייז פון געזעלשאפטליכער ארבייט, האט ער אויך אנגעהויבען צו פערליהרען זיין פאליטישע השפעה — האט ער געמוזט עפיס האבען, וואס זאל פערשטארקען זיין פאזיציע. און דער לעגיסלאטיווער ראט איז געווען אט דער פלאץ. בעזונדערס נאך, ווען ער האט געהאט א סך שאנסען צו ווערען א גאנצער דעה-זאגער אין איהם. די איבעריגע אראבישע פארטייען, בעזונדערס דער מופטי, האבען אבער געפינען, אז דער לעגיסלאטיווער ראט גיט זיי גארנישט. ער איז נישט מוסיף צו דעם, וואס זיי האבען, און דאן, איז יענע מאמענטען איז דאך פונקט געווען די צייט ווען די אראבישע אספיראציעס האבען געבליהט און די מזרח-פאנטאזיע האט זיך צעשפילט.

די אראבער זענען דאן געווען אונטער דעם שטארקען איינדרוק, אז א מלחמה איז אונפערמיידליך, און אז עס קומט א וועלט-מלחמה וועט זי אויך נישט אויסמיידען ארץ-ישראל, און אויב עס וועט זיין א מלחמה — וועט דאך ענגלאנד נישט וועלען זיך איינרייסען מיט זיי, מיט די אראבער, ווייל זי וועט מורא האבען פאר איהר הינטערלאנד, ווייל זי וועט נישט וועלען קיין איבעריגע צרות אין איינעם פון די פלייצער, איבער וועלכע זי האט די שליטה, וועלען זיי, די אראבער, קאנען אויספיהרען אלעס, וואס זיי ווילען. אינצווישען האבען די אראבישע פיהרער דערזעהען, אז די רעגירונג איז אויך נישט אזוי אקטיוו אין אויסראטען די באנדעס, וועלכע האבען זיך שוין אנגעהויבען צו בעווייזען אויף די וועגען און שטעגען פון ארץ-ישראל, באנדעס, וועלכע זענען געגאנגען אונטער דער נאציאנאלער אראבישער פאהן, ווי אויך מיט אולטרא-נאציאנאליסטישע לאזונגען. אין דעם אלעמען האבען די אראבער דערזעהען א סימן פון ענגלישער שוואכקייט אדער פון נישט וועלען איינרייסען זיך מיט די אראבער.

כאטש איין מאמענט איז געווען, וועלכער האט די אראבער נישט געלאזט אזוי שנעל מסכים זיין צו דעם לעגיסלאטיווען ראט — און דאס איז געווען די איינפאכע מורא פאר איהם. וועמען — וועמען, אבער זיך אליין האבען זיי נישט געקאנט אפנאר'ען מיט דער האפנונג, אז זיי וועלען האבען די דעה אין איהם. זיי האבען גוט געוואוסט, אז דער גאנצער לעגיסלאטיווער ראט ליגט אין די ענגלישע הענד און דער ענגלענדער וועט האבען די גאנצע דעה איבער איהם. זיי וועלען ממילא זיין דארט סיי אין א מינדערהייט, און דערצו נאך אין א מינדערהייט, וועלכע וועט נישט קאנען פיהרען די ארבייט. פון דער צווייטער זייט וועלען זיי נישט קאנען ארויסקומען פאר דער וועלט מיט זייערע טענות, ווייל יעדער איינער וועט מיט רעכט ענטפערען, אז — איהר האט דאך א פארלאמענט, קלאגט זיך פאר איהם.

מיט איין ווארט — עס איז געווען א שווערער ביסען, אט דער לעגיסלאטיווער ראט, און נישט די יודען, נישט די אראבער האבען נישט געקאנט צערבייסען.

די יודען האבען אין זייער קאמף אפגעהאלטען א נצחון — דער פראיעקט פון לעגיסלאטיווען ראט איז אראפ פון דעם פרק, געווארען נישט מעהר אקטועל.

דאס איז אבער נישט געווען זייער איינציגער נצחון — עס זענען נאך געווען עטליכע גזירות, וואס האבען געהאלטען ביי פערווירקליכט ווערען, און מען האט זיי אפגעשריגען, א דאנק דער „יט"א", וועלכע איז די ערשטע ארויס מיט עפענטליכע און גענויע בעריכטען. די גזירות זענען געווען — די בעשרענקונג פון געוויסע טיילען פון יודישער עמיגראציע און געוויסע לאנד-בעגרענצונגען. ווי דער יודישער עולם געדענקט נאך האט די רעגירונג בהווה געהאט צו פערגרעסערען דעם סכום, וואס יעדער קאפיטאליסט האט געדארפט האבען, כדי אריינצוקומען אין לאנד, פון טויזענד אויף צוויי טויזענד פונט. דאס וואלט געגעבען אנ'ערנסטען קלאפ דער יודישער קאפיטאליסטישער איינוואנדערונג. דאס איז בעצייטענס אפגעשריגען געווארען, ווי אויך די געפלאנטע בעגרעניצונגען, וועלכע זענען פראיעקטירט געווארען אין דער רעגירונג, אז מען מעג פערקויפען בלויז א געוויסען טייל פון באדען, און דער טייל איז אפהענגיג פון דער נאהענטקייט זייער צו די בעזעצטע און פערוויסטע טיילען פון לאנד.

דער דריטער נצחון איז געווען — די יודישע אימיגראציע פאר דעם פערגאנגענעם יאהר: איבער צוויי און זעכציג טויזענד יודען זענען אריינגעקומען, איבער זעקס צעהנדליגער טויזענד האבען זיך בעזעצט אין זייער אלט-נייעם לאנד, האבען געשאפען ארבייט און לעבענס-מעגליכקייטען פאר זיך און פאר הונדערטער טויזענדער אנדערע יודען. אט דער נצחון און אט די דערגרייכונג — דארף געשטעלט ווערען אין אויבען אן.

די אראבער האבען געזעהן, וואס עס קומט פאר אין לאנד, זיי האבען געזעהן, ווי די יודען גייען פון איין ערפאלג צום צווייטען, זיי האבען אויך דערזעהן, אז זייערע טרוימען וועגען א מלחמה און וועגען דעם ענגלאנד זאל אנקומען צו זייער הילף, זענען צונישט געווארען; זיי האבען אויך דערזעהן, אז די יודען האבען געוואונען אין דער פראגע פון דעם לעגיסלאטיווען ראט — האבען זיי גענומען זיך צו דער „ארבייט". ווי „פון זיך אליין" האבען אנגעהויבען צו וואקסען בעוואפענטע באנדעס אויף די וועגען און שטעגען פון ארץ-ישראל. עס האבען זיך אנגעהויבען איינצעלנע טערראר-אקטען, ביז עס איז אויסגעשפרונגען דער נייצעהנטער אפריל, און עס האט זיך אנגעהויבען צו גיסען בלוט אויף די גאסען פון יפו. אבער אפילו מיט דעם אויסברוך פון דער בלוט פערגיסונג אין יפו האבען די אראבישע פיהרער נישט געוואוסט אין וואס זיך אנצוכאפען, וואס צו טון און ווי אויסצונוצען די געשאפענע סיטואציע. און דאס איז געווען דער גרעסטער פעהלער פון דער פאלעסטינער אדמיניסטראציע, אדער ריכטיגער — גענעראל וואוקאפ. עס איז קיין צווייפעל נישט, אז ער האט נישט געוואלט קיין בלוט-פערגיסונג, אז ער האט בכלל נישט געוואלט קיינע אומרוהען, עס איז אבער אויך קלאר, אז ער אליין, ווי ווייטזעהענדיג ער איז נישט, האט ער דאך נישט געקאנט און נישט פאראויסגעזעהן, אז די געשעהענישען וועלען זיך אזוי לאנג ציהען און עס וועט ווערען אזא איבערקערעניש אין לאנד. און אז די אראבער וועלען אוועק אזוי ווייט.

נאר פונקט ווי וואוקאפ האט נישט געוואוסט, האבען די אראבער אליין נישט געוואוסט, וואס וועט פון דעם אלעמען ארויסקומען. האבען זיי אפגעווארט דריי טעג אום צו זעהן, וואס פון די יפו'ער געשעהענישען וועט ארויסקומען. און ערשט דאן, ווען זיי האבען זיך איבערצייגט, אז די רעגירונג טוט גארנישט, און ווארשיינליך אויך דאן, ווען געוויסע רמזים פון געוויסע פערזאנען אין דער רעגירונג האבען זיך געלאזט הערען, האבען זיי זיך גענומען ערנסט צו דער „ארבייט". און וואס די ארבייט איז — זעהט דאך די גאנצע וועלט אין משך פון פיר מיט א האלבען מאנאט צייט.

מען טאר נאטירליך די אויגען נישט פערמאכען אויף דעם, אז די יודישע ווירטשאפט האט געליטען. און וועט ערשט ליידען, ווען די אלע געשעהענישען וועלען זיך ענדיגען. עס איז ווייט נישט אויסגעשלאסען, אז ארץ-ישראל וועט אין דעם קומענדיגען יאהר נישט איבערלעבען קיין קריזיס, סיי א פאליטישען, סיי אנ'עקאנאמישען. אבער דאס זענען נאר פערבייגעהענדיגע ערשיינונגען. דער יודישער ישוב אין א"י און מיט איהם צוזאמען דאס גאנצע יודישע פאלק וועט זיי בייקומען. די בעסטע ערבות דערצו איז — די האלטונג פון יודישען ישוב פאר דער גאנצער צייט: פערביסען די ליפען, פערקוועטשט די ציין, איינגעקלאמערט די הענד אין לאפאטע און האמער, קיין קרעכץ, קיין געשריי, גייט דער ישוב דורך די יסורים און ליידען, און טהוט נישט אפ אויף קיין שפאן פון זיין נאבעלען ציל — אויספלאסטערען דעם וועג פאר דעם יודישען פאלק פון אלע פינות העולם צוריק אין זיין לאנד אריין, לייגען שטארקע און אייביגע יסודות פאר א יודישער היים, און פאר א גרויסער יודישער היים אין דעם אלטען לאנד פון זיינע עלטערן. אט דער געדאנק און די שטרעבונג שטארקט די כוחות פון ישוב. גיט איהם האפנונגען אויף ווייטער — און מיט זיי וועט ער דערגרייכען זיין ציל. (יט"א)

Dr. med. H. LUBICZ
צוריקגעקעהרט
ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקהייטען
צעגעלניאנא 7 (פריהער 43). טעלעפאן 141-32

אפערטעל פון אלע דייטשע יודען ביז איצט שוין פערטריבען און אויסגעראטען

הונדערט טויזענד יודען זענען אנטלאפען פון לאנד. — 25 טויזענד זענען אויסגעשטארבען מעהר ווי עס זענען געבוירען געווארען. — בעריהמטע דייטש-יודישע געלעהרטע זענען צוזייט און צושפרייט איבער אלע ווייטסטע לענדער. — די איבערגעבליבענע אין היטלערס דייטשלאנד מאטערען זיך פיזיש און גייסטיג און ווארטען אויפ'ן טויט.

פון יעקב לעשצינסקי

מיר האבען אין א פריהערדיגען ארטיקעל געגעבען אנ'אריינפיהר צו דער לאגע פון די יודען אויף דער וועלט. דאס מאל וועלען מיר געבען מעהר איינצעלהייטען וועגען דער דאזיגער לאגע.

מיר וועלען אנהויבען פון דייטשלאנד. דער בעריכט, וואס איז צוגעשטעלט געווארען צום יודישען וועלט-קאנגרעס, פרובט מאכען א סך-הכל פון די דייטשע יודען, זייערע ליידען און צרות, זייערע מאטעריעלע שאדענס און גייסטיגע פייניגונגען און פון דער נאהענטער צוקונפט זייערער, אויב דער היטלעריזם וועט נישט גאר גיך אונטערגעהן.

וויפיל זענען געווען יודען אין דייטשלאנד אין דעם מאמענט, ווען היטלער איז געקומען צו דער מאכט, און וויפיל יודען זענען איצט דארטען פערהאן?

אין יאנואר פון יאהר 1933 זענען געווען אין דייטשלאנד 525 טויזענט יודען און אין יוני פון יאהר 1936 — נאר 400 טויזענט. וואו זענען אהינגעקומען די 125 טויזענט דייטשע יודען? 100 טויזענט יודען זענען אנטלאפען און האבען אויסגעוואנדערט; 25 טויזענט זענען געשטארבען מעהר ווי עס זענען געבוירען געווארען. די הונדערט טויזענט אנטלאפענע און אויסגעוואנדערטע האבען זיך צושפרייט איבער העכער זעכציג מלוכות. ס'איז נישטא קיין ווינקעלע אויף דער וועלט וואוהין עס האבען נישט אנגעשפארט קיין יודישע עמיגראנטען פון דייטשלאנד. אין די פערווארפענסטע פראווינצען פון אינדיע, פון כינע, פון אלושיר, פון מאראקא, פון מצרים, פון פערשידענע אומבעקאנטע אפריקאנישע קאלאניעס, אין אלע זיד-אמעריקאנישע לענדער, אין די הייסע ערטער פון מיטעל-אמעריקע — אומעטום קאן מען טרעפען אנטלאפענע און פעריאגטע פון דייטשלאנד.

אינטערעסאנט איז דערביי, אז געלאפען אין די ווייטסטע און פערווארפענסטע ווינקלען פון דער וועלט זענען דייטש-יודישע דאקטוירים. יודישע מעדיצינער פון דייטשלאנד האבען א וועלט-נאמען, און מען האט זיי אומעטום פריינדליך אויפגענומען. צעהנדליגער יודישע דאקטוירים האבען בעקומען שטעלעס אין מלוכה-שפיטאלען. צעהנדליגער יודישע געלעהרטע האבען בעקומען שטעלעס אין אוניווערזיטעטען און אין פארשונגס-אינסטיטוטען. אין קאנסטאנטינאפאלער אוניווערזיטעט אליין, זענען בעשעפטיגט עטליכע און פופציג יודישע פראפעסארען פון דייטשלאנד. דערביי האבען זיי זיך פערפליכטעט נאך צוויי יאהר צו לייענען די לעקציעס אין דער טערקישער שפראך, און אלטע יודישע פראפעסארען מיט גרויסע פערדינסטען פאר דער וויסענשאפט זיצען און שטודירען די טערקישע גראמאטיק און גרייטען זיך צו ווערען טאקע אין דער פולער מאס טערקישע פראפעסארען. דאס איז אבער געווען דער איינציגער אויסוועג פאר די דאזיגע פעריאגטע יודישע געלערנטע נישט צו שטארבען פון הונגער, נישט אונטערצוגעהן אינגאנצען.

דער בעריהמטער פארשער פון ראק, פראפעסאר בלומענטאל, וועלכער איז געשטאנען אין דער שפיץ פון בערלינער ראק-אינסטיטוט פון ערשטען טאג פון זיין גרינדונג, איז פערווארפען געווארען אין דער סערבישער שטאט בעלגראד. עטליכע צעהנדליג געלערנטע געפינען זיך אויך אין די פעראייניגטע שטאטען פון אמעריקא; די ענגלישע אוניווערזיטעטען האבען אויך איינגעלאדען, מעהרסטענטייל אויף צייטווייליגע שטעלעס, עטליכע צעהנדליג פערטריבענע יודישע פראפעסארען. אין פאלעסטינע האבען זיך בעזעצט און גאנץ גוט איינגעארדענט עטליכע צעהנדליג פראפעסארען, עטליכע הונדערט דאקטוירים און אויך א סך אדוואקאטען.

דאס זענען אבער די גליקליכסטע. צעהנדליגער זענען אונטערגעגאנגען פון צרות און פיין, און עטליכע האבען אליין געמאכט א סוף צו זייערע ליידען, נישט געקענט איבערטראגען נישט אזוי די צרות, ווי דעם וועהטאג און דעם בזיון. און טויזענטער יודישע געלערנטע, פראפעסארען, דאקטוירים, שריפטשטעלער, קינסטלער, ארטיסטען מאטערען זיך נאך אין דייטשלאנד, מאטערען זיך מאטעריעל, צאנקען און ווערען דערשטיקט גייסטיג, געהען אויס פון בזיון און פון פיין, געהען אונטער אהן א האפנונג זיך ארויסצורייסען פון דעם היטלער-גהינום.

פון אומגעפעהר 25 טויזענט יודישע בעשעפטיגטע אין ליבעראלע פראפעסיעס האבען אויסגעוואנדערט נאר ארום 15 טויזענט און 10 טויזענט זענען געבליבען אין דייטשען גהינום — פעראורטיילטע אויף שלעפען דעם יאך פון לעבען אהן יעדער האפנונג ווידער צו בעקומען ארבייט. דאס ביסעל יודען מיט די עטליכע וואכע בלעטער, מיט'ן „קולטור-בונד", וואס ארגאניזירט קאנצערטען און טעאטער פארשטעלונגען, קאנען געבען פרנסה העכסטענס א פאר הונדערט אינטעליגענטען. פון די 15 טויזענט אויסגעוואנדערטע האבען העכסטענס פינף טויזענט געפונען ארבייט אין זייער פאך און האבען זיך נאך געדארפט „אומשטעלען" און זיך צופאסען אין זין פון שפראך און סביבה. ביז צעהן טויזענט האבען געמוזט איבערגעהען צו נייע פרנסות, האבען געמוזט אין די עלטערע אדער מיטעלע יאהרען אנהויבען א נייע פראפעסיע, אדער לעבען פון גרייטען, פון צדקה, פון קינדער-שטיצע.

אט אזא תכלית האט היטלער געמאכט פון 25 טויזענט אינטעליגענטען, צווישען וועלכע עס זענען געווען טויזענטער פעהיגע העכער פון דורכשניט, הונדערטער בעגאבטע און טאלאנטפולע, צעהנדליגע הויך-בעגאבטע און מעהר ווי טאלאנטפולע. וויפיל גייסטיגע כוחות דא זענען געגאנגען פערלוירען, וויפיל בלוט מען האט אפגעצאפט דער דאזיגער גרופע מענשען, וואס האט אזוי פיל געטון פאר דייטשלאנד, וואס איז אמת געווען איינגעלעבט אין דייטשען פאטערלאנד און אין דער דייטשער קולטור וואס איז אמת טיף געווען איבערגעגעבען דעם דייטשען פאלק!

מיר ווילען זיך דא נישט אפשטעלען אויף דער וועהטאגדיגער פראגע צי די דאזיגע אסימילירטע אינטעליגענץ, וואס איז געווען אינגאנצען אפגעריסען פון יודישען נאציאנאלען לעבען, איז געווען א גליק אדער אנ'אומגליק פאר יודען. מען האט זיי אויסגעווארפען, און מיר האבען זיי אויפגענומען. ווי ברידער. א סך פון זיי זענען צו אונז געקומען צובראכענע, פערצווייפעלטע, פערלוירענע, דערשלאגענע, אהן דעם שאפונגס-גייסט, וועלכען היטלער האט אין זיי דערהרג'עט, אהן יעדען גלויבען אין מענשליכען גייסט בכלל, אבער מיר האבען זיי אויפגענומען, געטון פאר זיי, וואס עס איז נאר מעגליך געווען.

(המשך מארגען)

אין ווייטע אינדיען...

ד"ר א. מוקדוני

(די יודישע וועלט מיט וועלטעלעך אין א טראָפּען וואַסער).

עס איז מיר אַריינגעפאַלען אין די הענד אַ נו־מער פון אַ יודיש - ענגלישען זשורנאַל, וואָס ערשיינט אין באָמביי, אינדיען, „דזשואיש טריביון" הייסט דער זשורנאַל אין ענגלישען און אין העברעאיש — „הבמה העבריה".

האָב איך אַריינגעקוקט אין דעם דאָזיגען זשור־נאַל און מיר האָט זיך געדאַכט, אַז איך לייען אַ זשורנאַל, וואָס ערשיינט אין גרויסע שטעט מיט גרויסע יודישע ישובים אין איראָפּאַ און אין אַ־מעריקאַ.

און סך־הכל זענען דאָ אין דער בריטישער אינדיע 25 טויזענד יודען. 25.000 יודען צווישען דריי הונדערט מיליאָן אינדיער.

אַ טראָפּען אין אַ גרויסען ים...

דער יודישער ישוב אין אינדיען, איז ווי אַלע יודישע ישובים איבער גאָר דער וועלט. עס איז דאָ אַ האַלב טוץ מנין יודען. עס זענען דאָ אפילו שוואַרצע יודען; עס זענען דאָ ווייסע אינדישע יודען, וואָס הייסען בני ישראל און זע־נען אין אינדיען לויט זייער מסורה פון דעם ערשטען חורבן אָן; עס זענען דאָ איראָפּעאישע יודען; עס זענען דאָ ענגלישע יודען. בכלל, אַ ריכטיגער יודישער ישוב, בתמונת זעיר אנפין.

געווען אין אינדיען אַמאָל גאָר רייכע יודען, די ששונ'ס און די עזרא'ס. זיי זענען געווען „די ראָטשילדס פון אָריענט". אָבער די ששונס זענען שוין לאַנג ענגלענדער. זיי וואוינען אין לאָנדאָן, אין שאַנכאַי, א. אַז. וו. דער קלייניקער יודישער ישוב איז געבליבען אָהן די ששונס. אַ קלייניקער יודישער ישוב, ממש אַ קעפּעל פון אַ שפּילקע אין ים אוקינוס. האָט דער דאָזיגער ישוב אַ יו־דיש — ענגלישען זשורנאַל, וואָס איז פול מיט אַלע גרויסע און קליינע יודישע זאָרגען.

און וואו עס איז דאָ אַ יודישער ישוב, מעג ער זיין קליין און נישטיג, דאָרט איז דאָ אַ נאַ־ציִשע צייטונג, וואָס מסר'ט, בלבול'ט, וואָס פאַר־שפּרייט שנאה און ווילדען ראַסען - האַס. די נאַציִשע צייטונג געהט נאָך יודען איבער דער גאַנצער וועלט ווי אַ שאָטען, געהט נאָך און פער־ביטערט יודען דאָס לעבען; געהט נאָך און פער־פינסטערט יודען דאָס לעבען.

און אומעטום זענען דאָ אויערען פאַר שנאה, פאַר קנאה און פאַר אויפרייצענדע ווערטער. אומעטום, אפילו אין אינדיען, אין דער בריטישער אינדיען, וואו יודען זענען אַזוי קליין אין צאָהל, און אַזוי נישט קענטיג אין פּערנעהם.

* * *

זענען געקומען הונדערט יודען פון דייטש־לאַנד קיין אינדיען, הונדערט יודען, שוין מיט זייערע ווייבער און קינדער.

הונדערט יודען, כסדר דאָקטוירים, כסדר טיכ־טיגע, כסדר קענטיגע אין זייער פּראָפעסיע, זיי זענען געלאָפען פון די היטלעריסטישע בעסטיעס און פערלאָפען אַזש קיין אינדיען...

האָבען אינדישע און ענגלישע צייטונגען ווע־גען דעם דאָזיגען נישט־וויכטיגען פאַקט געשריבען לאַנגע לייט־אַרטיקלען און לאַנגע אָפּהאַנדלונגען. אין די אַרטיקלען און אין די אָפּהאַנדלונגען האָט מען אַרומגערעדט ברייט דעם אָנקום פון דער גרוי־סער יודישער מחנה, וואָס איז הונדערט מענשען שטאַרק, אַריינגערעכענט שוין פרויען און קינדער...

און אין איינציגע ערשטער האָבען אפילו אינדישע קאָלעגען אויפגענומען די נייע קאָלעגען פריינד־ליך. און באַלד האָט זיך געפונען אַ גרופּע אינדי־שע דאָקטוירים, וואָס האָבען דעמאָנסטרירט זייער ליבעראַליזם און האָבען דעמאָנסטראַטיוו אַריינגע־נומען די יודיש - דייטשע דאָקטוירים אין זייער פעראיין... אַ גאַנץ שטיק נאַציאָנאַלע פּאָליטיק איז דאָ אָפּגעשפּילט געוואָרען...

אין לאַנד פון איבער 300 מיליאָן איינוואוינער זענען אַריינגעקומען 100 יודישע נפשות. האָט מען טינטערס מיט טינט אויסגעשריבען; האָט מען פּעק מיט פּאַפּיר בעשריבען און מען האָט פּאָליטיק געפיהרט. און וויסען דאַרפט איהר, אַז אין אינדיען איז נישטאָ קיין איבערפּראָדוקציע פון דאָקטוירים, דאָרט קען אַן איבעריגער דאָקטאָר שטאַרק צונוץ קומען...

* * *

און אין דער ווייטער און פרעמדער אינדיען נעמט מען אַ שטעלונג צו אַלע יודישע פראַגען און פּראָבלעמען, אַזוי ווי אינדיען וואָלט קיין אַנדערע זאָרגען גאָרנישט געהאַט.

בעהמט אַ אינדישער פּאָליטיקער, אַ פיה־רער אין דעם נאַציאָנאַלען קאָנגרעס, אַ שטעלונג צו די אומרוהען אין פּאַלעסטינאַ. און היות ווי יעדער גוטער אינדיער האָט בייט תכלית השנאה ענגלאַנד און דעם אימפּעריאַליזם איהרען, גיט ער זיך שטעלען אויף דער זייט פון די אַראַבער, וואָס האָבען זיך צובונטעוועט געגען דעם ענג־לישען אימפּעריאַליזם.

ווערט דער איינציגער יודישער זשורנאַל אין אינדיען אומרוהיג און דערשראָקען. דער זשורנאַל איז אויסגעשפּראָכען ציוניסטיש. אגב, און ער קען נישט פערבייגעהן אַזאַ שטעלונג מצד אַן אינדישען נאַציאָנאַליסט און פּאָליטיקער. שרייבט דער רעדאַקטאָר פון דעם זשורנאַל אַ בריף צום אינדי־שען פּאָליטיקער און פרעגט איהם — היתכן? די זאָלסט זיין געגען אַ פערפאָלגט און געדריקט פאָלק, וואָס זוכט אַן אָרט אַוועקצולעגען זיין מי־דען קאָפּ?

ענטפערט דער אינדישער פּאָליטיקער זעהר איידעל און זעהר געשיקט, ווי דער שטייגער פון אַ פּאָליטיקער. ער האָט להלוטין גאָרנישט געגען ציוניזם; אדרבא, ער האַלט שטאַרק פון ציוניזם; ער פיהלט מיט דעם ביטערען גורל פון יודישען פאָלק; ער פערדאַמט פּוילען, דייטשלאַנד און אַ־לע אַנדערע מדינות, וואו יודען ווערען געיאַגט און געפּלאָגט. אָבער היות ווי עס זענען דאָ צווי־שען די ציוניסטען אַזעלכע, וואָס האָבען נאָר בדעה צו שאַפען אַ יודישע מלוכה אין פּאַלעסטינאַ, ער ווייסט גענוי, אַז עס זענען דאָ אַזעלכע, איז ער געגען אָט די שוואַרצע שעפּעלעך, וואָס האָבען זיך אַריינגעריסען צווישען די ווייסע טשערעדעס פון גוטע ציוניסטען...

און נאָך עפּעס: די ציוניסטען מאַכען שותפות מיט ענגלאַנד און זייער קאַמף געגען די אַראַבער און דאָס געפעהלט שוין גאָרנישט דעם אינדישען פּאָליטיקער. און זיכער איז דער אינדישער פּאָלי־טיקער, אַז ווען די יודען אין פּאַלעסטינע גיבען אויף זייער פריינדשאַפט מיט'ן ענגלישען אימפּע־ריאַליזם און שליסען פריינדשאַפט מיט די אַראַ־בער און צוזאַמען מיט די אַראַבער קעמפען פאַר אַ פרייער אומאָבהענגיגער פּאַלעסטינע, וועלען יו־דען פערזיכערען זיך אין פּאַלעסטינע אַ זיכערען און בכבודיגען אָרט.

האָט דער איינציגער יודישער זשורנאַל אין אינדיען שטאַרק עגמת נפש פון דעם דאָזיגען ענטפער, און ער פערשטייט גאָר נישט, אָדער מאַכט זיך נישט פערשטייענדיג, אַז דאָ רעדט דער אינדישער פּאָליטיקער וועגען אינדישער פּאָליטיק און נישט וועגען יודישער...

* * *

בלעטער איך ווייטער דעם יודישען זשורנאַל, וואָס געהט אַרויס אין אינדיען, בלעטער און זעה די טראַגעדיע פון אַ קליינעם יודישען ישוב אין אַ ווייטען פרעמדען לאַנד, וואָס וויל אויף זיינע פּלייצעס טראָגען דעם גאַנצען עול פון יודישען טראַגיזם. בלעטער איך און זעה אויך דעם גרוי־סען מוט פון אַ קליינעם יודישען ישוב אין אַ ווייטער, פרעמדער וועלט, וואָס געהט אַרום און טענה'ט צו אַן'אומגליקליכער, פסולער וועלט...

און איך הויב אָן צו גלויבען, אַז יודען זענען די נאַאיווסטע און ממילא אויך די שעהנסטע מענ־שען אויף גאָטס וועלט. יודען זענען די איינציגע אויף גאָטס וועלט, וואָס גלויבען נאָך אין יושר.

אַלע פעלקער ווייסען שוין פון לאַנג, אַז עס איז נישטאָ קיין יושר, נישטאָ. עמיצען האָט זיך עס געחלומ'ט... און זיי גיסען גרויסע האַרמאַטען, גרייטען צו גיפטיגע גאַזען, בויען אַעראָפּלאַנען צו וואַרפען באָמבעס און מאַכען זייערע יונגע בירגער פאַר סאָלדאַטען.

אַז עס איז נישטאָ קיין יושר, מוז מען מיט'ן שווערד אין האַנד נעהמען. וואָס מען וויל און וואָס עס קומט...

יודען זענען געבליבען די איינציגע אויף גאָטס וועלט, וואָס גלויבען אין יושר...

און אָט האָט איהר אין אַ קליינעם, ווייטען יודישען ישוב, ווי אין אַ טראָפּען וואַסער אָפּ־געשפּיגעלט די יודישע וועלט מיט איהר טעל־טעלעך.

אומעטום די זעלבע פּראָבלעמען: אומעטום די זעלביגע פראַגען.

אומעטום דער נאַצי. אומעטום פּאָליטיק, אין וועלכער דער יוד ווערט צעריבען, אינערליכע יודי־שע צעריסענקייטען; און אומעטום טיפער יודי־שער גלויבען אין יושר.

מהרי"ל פון מאַינץ

איינער פון די ערשטע צוויי, וועלכע האָבען געטראָגען דעם טיטול „מורנו". — זיין גרוי־סער תענית און נס פאַר יודען אין דייטשלאַנד

פון היסטאָריקוס

דער טיטול „מורנו", וועלכער איז אַ זעהר הויכער טיטול ביי אָרטאָדאָקסישע יודען, איז צו ערשט געברויכט געוואָרען אין מיטען פון פער־צעהנטען יאָהרהונדערט אין דייטשלאַנד. עס איז בעקאַנט, אַז די ערשטע צוויי וועלכע האָבען בע־קומען דעם דאָזיגען טיטול זענען געווען הרב ר' שלום פון ווינער נייישטאַדט, און זיין תלמיד הרב ר' יעקב בן משה מולין, וועלכער האָט זיך בעזעצט אין מאַינץ, דייטשלאַנד.

וועגען דער מיינונג פון דעם טיטול זענען אפילו דאָ מיינונגס פערשידענהייטען, יצחק אברבנל האָט ערקלערט, אַז די דייטשע רבנים פלעגען געבען דעם דאָזיגען טיטול צו זייערע גוטע לערנ־דע תלמידים, עס איז געווען אַ מין דיפּלאָם ווי למשל דער דיפּלאָם פון אַ דאָקטאָר. צונץ האָט געהאַלטען אַז דער טיטול „מורנו" איז געגעבען געוואָרען צו רבנים, וועלכע האָבען זיך אויסגעצייכענט, און דער טיטול האָט געהאַט דעם צוועק צו דערהויבען זייער ווירדע מען האָט געוואָלט דערמיט אונטערשיידען די באמת גרויסע רבנים פון די געוועהנליכע רבנים, וויל דאָס רבנות האָט זיך צו שטאַרק פערשפּרייט ביי יודען, און יעדער מנין כמעט האָט זיך גענומען אַן'אייגענעם רב, און די מיינסטע פון די רבנים האָבען נישט געקענט טאַקע פיל לערנען, האָט מען געוואָלט די ריכטיגע רבנים געבען אַזאַ טיטול, וואָס זאָל בעצייכענען זייער גרעסערען ווערט. מען האָט אויך געזוכט איינצופיהרען, אַז נאָר אַזעלכע רבנים מיט דעם טיטול „מורנו" זאָלען מעגען מסדר קדושין זיין, און אַרויסגעבען אַ גט.

צי יעדער רב, וואָס האָט געטראָגען דעם טיטול האָט איהם טאַקע פערדינט, איז נישט פאַר מיר דאַ צו זאָגען; אָבער ס'איז זיכער אַז די ערשטע צוויי ליכע רבנים, וועלכע האָבען דעם טיטול בעקומען האָבען איהם זיכער פערדינט.

איצט דערמאָהנען מיר זיך אין איינעם פון די סאַמע ערשטע מורנו'ס אין מהרי"ל פון מאַינץ. ס'איז זיין יאָהרצייט. ער איז נפטר געוואָרען אין כ"ב אלול ה'קפ"ז. זיין פולער טיטול און נאָמען איז געווען מורנו הרב ר' יעקב לוי מולין, מהרי"ל זענען די ראשי תיבות פון זיין נאָמען אַרויסגעלאָזען דאָס לעצטע וואָרט מולין. דאָס לעצטע וואָרט זאָל זיין, דער פאַמיליען נאָמען ווינער. זיין פאָטער האָט געהייסען ר' משה לוי און מען רעכענט, אַז מולין איז געווען אַ פערציהעניש אָזעלכע פון דעם נאָמען משה, און די פערציהעניש איז בענוצט געוואָרען אלס פאַמיליען נאָמען פון ר' משה הלוי'ס קינדער. דאָס איז גלאַט אַ קוריאָז, ווי ס'האָט זיך געשאַפען אַ נאָמען ביי יודען.

דער מהרי"ל וועלכער האָט אויך געטראָגען דעם פאַמיליען נאָמען מולין, איז געווען גאָר אַ גרויסער רב און געלעהרטער אין תלמוד. ער איז געבוירען געוואָרען אין 1365, ווי שוין געזאָגט האָט ער גע־לערנט ביי ר' שלום פון ווינער נייישטאַדט. אָבער דערנאָך האָט ער זיך בעזעצט אין מאַינץ, דייטש־לאַנד, וואו ער איז געוואָרען רב. נאָך פון דער יוגענד אַז איז בעריהמט געוואָרען אלס גרויסער קענער, בעזונדערס פון די דינים וועגען פערשידענע צערע־מאָניען ביי יודען, און מען פלעגט זיך צו איהם ווענדען מיט שאלות בנוגע אַזעלכע ענינים.

אלס רב פון מאַינץ איז מהרי"ל גאָר שטאַרק בעריהמט געוואָרען. אין יענער צייט, ווען ער איז געווען רב איז אָנגעגאַנגען דער גרויסער קריג אין וועלכען מען האָט דערשטיקט די דאַמאָלדיגע רע־פאָרמער, די הוסיטען, די אָנהענגער פון בעריהמטען יאהאַן הוס. ווי געוועהנליך האָבען יודען געהאַט אויך געהעריג פיל צו ליידען אין אַזאַ קריג. די דייטשע סאָלדאַטען, וועלכע האָבען מאַרשירט געגען די הו־סיטען, זענען שוין אין איין וועג אויך בעפאַלען יודען און פיל פון זיי ערמאָרדעט. בעזונדערס האָ־בען געליטען די יודען פון בייערען און טהורינגען; און די יודישע קהלות פון יענע געגענדען האָבען זיך געווענדעט צום מהרי"ל, אַז ער זאָל פאַר זיי גאָט בעטען.

מהרי"ל האָט דאַמאָלט גוזר געווען גאָר אַ גרויסען תענית. ער האָט בעשטימט אַז מען זאָל האַלטען אין איין מתפלל זיין פון ראש השנה ביז נאָך יום כפור אין יאָהר ה'קפ"ב (1421), און מען זאָל פאַסטען נאָך דריי פון יענע טעג אַ חוץ יום כיפור, כדי גאָט זאָל זיך מרחם זיין אויף דעם פאָלק ישראל.

דער בעריהמטער רב האָט אַרומגעשיקט שלוחים צו אַלע יודישע קהלות פון דייטשלאַנד, דאָס זיי זאָלען הייסען אין זיין נאָמען אָט דעם גרויסען תענית דורכפיהרען.

עס ווערט אָנגעגעבען, אַז די תפילות און דער גרויסער תענית האָבען געהאָלפען; עס איז געקו־מען אַ גרויסע אַרמעע פון טשעכישע הוסיטען אונ־טער דער פיהרונג פון זיסקאַ, און די דייטשע אַרמעע האָט זיך אַזוי דערשראָקען דאָס איהרע סאָלדאַטען זענען זיך צולאָפען אין אַלע זייטען. און דאָס מערק־ווירדיגסטע איז געשעהען: פיל פון די זעלבע דייטשע סאָלדאַטען, וועלכע האָבען פריהער געשלאָ־גען און ערמאָרדעט יודען זענען געקומען הונגע־ריג און אויסגעמאַטערט צו יודישע הייזער און געבעטען אַ שטיקעל ברויט. די יודען האָבען זיי גראָד מקרב געווען, זיי געגעבען צו עסען, און עס איז בפירוש פערצייכענט אין דער יודישער געשיכ־טע פון יענע צייטען, אַז די דאָזיגע דייטשע סאָלדאַ־טען זענען געוואָרען אַזוי, דאָס זיי האָבען מעהר נישט קיין שלעכטס געטון אפילו אַ איינציגען יודי־שען קינד. מען קען זיך פאַרשטעלען, ווי בעליבט און בעריהמט ס'איז דאַמאָלט געוואָרען מורנו הרב ר' יעקב בן משה הלוי מולין דורך אָט דעם „נס".

מהרי"ל ווערט אויך בעטראַכט פאַר דעם גרע־סטען מחבר ביי יודען פון זיין צייט. ער האָט גע־שריבען זעהר פיל תשובות אויף שאלות, מיט וועל־כע מען פלעגט זיך צו איהם ווענדען פון אַלע שטעט און שטעטלעך פון דייטשלאַנד, און אויך פון אנדערע לענדער. ווען ער איז געשטאָרבען היינט מיט 500 יאָהר צוריק זענען זיינע שריפטען נאָך נישט געווען פערעפענטליכט. די שווערע צייטען, וואָס די יודען אין דייטשלאַנד האָבען דאַמאָלט איבערגעלעבט, האָט איהם געשטערט די שריפטען אַרויסגעבען. אָ־בער טייל פון זיי זענען ערשינען מיט איבער 120 יאָהר שפּעטער אין ווענעדיג.

זיין הויפּט ווערק איז דאָס ספר „המהרי"ל" איבער מנהגים. דאָס ווערק איז זעהר פיל ציטירט געוואָרען. די גרעסטע יודישע אויטאָריטעטען פון שפּעטערע יאָהרען האָבען זיך דערויף בערופען. אין דעם ווערק האָט מהרי"ל נישט נאָר אויסגע־רעכענט די מנהגים און צערעמאָניעס ביי יודען, נאָר ער האָט אויך ערקלערט, ווי זיי ווערען אָנגע־ווענדעט ביי די יודען פון דייטשלאַנד אין יענע צייטען. אַ דאַנק דעם גיט זיין ווערק אַ בילד פון דעם דאַמאָלדיגען לעבען פון די דייטשע יודען. דאָס ספר איז פיל געלערנט געוואָרען און ס'האָט פיל בייגע־טראָגען צו שטאַרקען די יודישע מנהגים אין צענט־ראַל איראָפּע.

מהרי"ל האָט אין זיין ווערק אויך בעקעמפט יעדע טענדענץ צו ענדערען יודישע מנהגים. ער האָט געהייסען זיי אָבהיטען אין אַלע צייטען אַזוי ווי זיי זענען איבערגעליפערט געוואָרען פון דור צו דור, ער האָט געהייסען, אַז מען זאָל זיך האַלטען ביי די אַלטע יודישע נגונים און פיוטים, און מען זאָל נישט איינפיהרען קיין נייעס.

אָט פון דעם מהרי"ל האָט מען שטענדיג גע־רעדט מיט גרויס שעצונג ביי יודען, און ער וועט זיכער קיין מאָל נישט פערגעסען ווערען.

אַרום דעם א"י=פּראָבלעם

לאָנדאָן (יט"א) דער קאָלאָניען-מיניס־טער אָרמסבי-גאָר האָט אין אַ רעדע, וועלכע ער האָט נעכטען געהאַלטען, ערקלערט, דאָס ענגלאַנד קען נישט טאָלערירען אַזאַ מצב, ווען ענגלישע זעלנער ווערען ערמאָרדעט אין ארץ-ישראל. די רעגירונג וועט מאַכען אַלע נויטיגע שריט, כדי אַ סוף צו מאַכען צו דעם טעראָר.

לאָנדאָן (יט"א) אין די פּאָליטישע קריי־זען גלויבט מען, דאָס אויף דער סעפּטעמבער סעסיע פון דער פעלקערבונד-פערזאַמלונג וועט דער פאָרשטעהער פון איראַק בעריהרען דעם א"י-פּראָבלעם.

ווי מען פערזיכערט וועט דער אונטער־שטאַאַטס-סעקרעטאַר קרענבאָר אָפּגעבען אויף דער סעסיע פון פעלקערבונד אַ לענגערע ערקלערונג וועגען דער ענגלישער פּאָליטיק אין א"י.

לאָנדאָן (יט"א) די איינפלוסרייכע צייט־שריפט „ביי סטייטמען עפּד ניישן" וואָס פערנעהמט געוועהנליך אַ פריינדליכע שטעלונג צום ציוניזם האָט פערעפענטליכט אַ לענגערן אַרטיקעל, אין וועלכען עס ווערט פעסטגעשטעלט צוו. אַנד.:

דער פּרייז, וואָס ענגלאַנד דאַרף בעצאָהלען פאַר פערכענען א"י צו איהרע אימפּעריאַלע גי־סער און פאַר ערפיהלען איהר הייליגען פליכט, מוז זיין אַ מעסיגער. עס איז נישט דענקבאַר, אַז ענג־לאַנד זאָל מוזען אויסהאַלטען אין א"י אַ גרויסע אַ־רמעע, כדי צו אונטערדריקען אונרוהען. אין צו־זאַמענהאַנג דערמיט, קומט די צייטשריפט צום אויספיהר, אַז עס קומען אין בעטראַכט צוויי לע־זונגען. די גינסטיגערע לעזונג וואָלט בעשטאַנען דערין, אַז ביידע פעלקער אין א"י זאָלען קומען צו אַ פערשטענדיגונג. דער צווייטער אויסוועג, הגם ווינציגער גינסטיג, בעשטעהט אין איינטיילען א"י אויף צוויי זאָנעס — אַ יודישע און אַן אַראַבישע.

לאָנדאָן (יט"א) „טיימס" ברענגט אין צוזאַמענהאַנג מיט ראש-השנה אַן'אינטערוויו מיט'ן פאָרזיצער פון ועד-הלאומי ה' י. בן צבי. י. בן-צבי שטרייכט אונטער, אַז עס איז דער טיפסטער וואונש פון אַלע יודען, אַז דער שלום זאָל צוריקגעשטעלט ווערען אין ארץ-ישראל. ארץ-ישראל איז בכח צו זיכערען דעם וואוילשטאַנד נישט נאָר פון דער איצטיגער בעפעלקערונג נאָר ווערט אויך אַ מקום־מקלט פאַר מיליאָנען יודען, וואָס ווערען פער־פאָלגט אין אַנדערע לענדער.

Dr. REICHER
פּאָלודניאָווא 28. טעל. 93-201
ספּעציאַליסט
פאַר מענער - שוועכע - בעהאַנדלונג
סעקסועלע בעראַטונגען פון פּסיכאָ - אַנאַליזע
נעמט אָן פון 8—11 פון 5—8 אָוונט.
זונטאָג און חגאות פון 9—12.

רעכט און לעבען

יורידישע בײלאגע פון „נייעם פאלקסבלאט"

נאטיצען

דער לאקאטארען - שוץ האט פארט נאך עפעס א ווערט?

מ'קאן קאנסטאטירען א פאקט, אז אין די פריי־טע לאקאטארען קרייזען אונטערשטיצט מען שטארק דעם בעדייט פון לאקאטארען־שוץ.

וואסערער ווערט האט, מ'שטייגט־נעזאגט, דער גאנצער לאקאטארען־שוץ — טענה'ן פיל לאקאטא־רען — אז אונטערשטעליג בלייבען מיט א קווארטעל אדער חודש דירה־געלד, דראהט מיי־ווי אנ'עקסמיסיע.

אזא ביטול בעציהונג צו דער אינסטיטוציע איז אבער האך נישט בערעכטיגט.

אמת, דער לאקאטארען - שוץ אין איצטיגען צו־שטאנד איז ווייט נישט דער זעלבער לאקאטארען - שוץ פון יאהר 1920 אדער אפילו גאר פון יאהר 1924. אין משך פון דער אפגעלאפענער צייט האט אויך די אינסטיטוציע דורכגעמאכט א געוויסע „וואלו־ריזאציע". זי איז געווען פראגמענצירט און ארומגעשני־טען געווארען.

געוויס פאר'משפט מען שוין נישט היינט קיי־נעמען צו תפיסה־שטראפען פאר נעהמען אפטרעט געלד אדער פאר פאדערן איבער דער נארמע דירה־געלד, א בעדייטענדע צאהל לאקאלען זענען בכלל ארויסגענומען געווארען פון לאקאטארען - שוץ, ס'־איז אויך במעט ווי אפגעשאפט געווארען דער לאקא־טארען-שוץ לגבי בעלי בתים, וועלכע דארפען איינגע - לייגט אדער איבערגעבויט ווערען, הנמטגליכען ווער־רען דורך די געריכטען די בעשטימונגען פון לאקא־טארען־שוץ - דעקרעט אזוי אינטערפרעטירט, אז די הויז־בעזיצערשע אינטערעסען זאלען, ווי אמווייניג־סטען אנגערירט ווערען.

מיט איין ווארט, פון יענעם אמאליגען, באמת ברייט־צוגעשניטענעם לאקאטארען - שוץ איז איצט קוים געבליבען א בלאסען אפשיין און דאך וואלט געווען און אונפערציילימ' עוולה לגבי די ברייטע מאסען לאקאטארען, ווען אפילו אט דער דאזיגער בעדייטענד אפגעצערטער לאקאטארען-שוץ וואלט אפגעשאפט געווארען.

קודם כל שיצט ער דאך דעם לאקאטאר פון וויל־קירליכע קינדיגונגען, דאס געריכט טאר פארט נישט צו'משפט'ן א הויזוועדט אנ'עקמיסיע נעגען א לא־קאטאר, אויב דערויף זאגען טישט פעראן קיין בע־טריגנדעטע אין דעקרעט פארגעזעהענע טעמים.

צווייטענס, צוימט דער לאקאטארען - שוץ אויך אביסעל די אפעטיטען פון די ווירטסלייט, זיי קאנען נישט איינגעוויליג שרויפען די פעסטגעשטעלטע סומע דירה־געלד. יעדענפאלס איז דער לאקאטאר נישט מחויב טייערער צו צאהלען פאר דער דירה, ווי זי איז געגאנגען אין יוני 1914.

דריטענס, זיכערט אויך אין א געוויסער מאס דער לאקאטארען - שוץ די רעכט פון די קרובים אויף דער דירה, אין פאל פון לאקאטארס טויט, אויב זיי האבען נאר מיט איהם צוזאמען געוואוינט אין מאר מענט פון שטארבען.

פירטענס, לאזט דער לאקאטארען - שוץ אויך נישט אין גאנציען אויף הפקר דעם סובלאקאטאר. סיי ביי אנ'אפזאג, סיי בנוגע דער סומע פון דירה־געלד־בעטרעף און סיי אויך ביי אנ'עקסמיסיע פון לאקא־טאר ווערען די אינטערעסען פון סובלאקאטאר פער־העלטנישמעסיג בעריקזיכטיגט.

מיר וועלען שוין נישט דערמאהנען דעם עקסמי־סיע-מאראטאריום, וועלכער איז אגב אויך א בע־שטאנדטייל פון לאקאטארען-שוץ.

אפילו אט בלויז צוליב די אויסגערעכענטע בע־שטימונגען אליין מוזען אויך שוין די ברייטע מאסען לאקאטארען פיהרען אנ'עקשנות'דיגען קאמף פאר איינהאלטען די בעשטימונגען פון לאקאטארען־שוץ. **י. א.**

וויכטיגע ענטשיידונגען פון העכסטען געריכט

כאלופניק

דער אומשטאנד, וואס דער בעטרעפענדער איז דער אייגענטימער פון ווארקשטאט און ר'ארבייט גלייכצייטיג פאר איינציגע אונטערנעהמער שליסט נאך נישט אויס דעם כאלופניטשע כאראקטער פון דער־מאהנטענס ארבייט.

קינדיגען ארבייטס - אפמאכען

פאר בעגיין א גבה אדער אנ'אנדערען פערברעך צום שאדענען פון אונטערנעהמער קאן מען דעם שולדיגען גלייך בעזייטיגען פון פאסטען.

די דאזיגע סאנקציע מעג דער אונטערנעהמער אנווענדען לגבי אנ'ארבייטער בלויז אין משך פון א חודש. דער חודש'דיגער טערמין הייבט זיך אן צו רעכענען נישט פון מאמענט, ווען דער אונטערנעה־מער האט זיך דערוויסט וועגען בעגאנגענעם פער־ברעך, נאר פון יענעם מאמענט, ווען דער אונטערנעה־מער האט ענטגילטיג פעסטגעשטעלט די שולד פון ארבייטער.

סוחרישע תביעות

אין פאל, ווען א קונה מאהנט ענטשעדיגונג צו־ליב דער פעהלערהאפטיגקייט פון דער געקויפטער סחורה, דארף ער נישט שטעלען די פעהלערהאפטיגע סחורה צו דער דיספאזיציע פון פערקויפער און אפילו איהם אויך נישט מיטטיילען, אז ער איז גרייט דאס צו טאן, נאר ער איז בלויז מחויב צו מעלדען איהם וועגען דער בעמערקטער פעהלערהאפטיגקייט.

ס'ענדערט אפילו אויך נישט די נעגעבענע לאגע דער אומשטאנד, וואס די בעטרעפענדע סחורה גע־פינט זיך שוין אין א דריטער האנד.

סאציאלע פערזיכערונג

די סאציאלע פערזיכערונגס אנשטאלט טראגט נישט קיין פעראנטווארטליכקייט פאר א שאדען, וואס איז פערארזאכט געווארען צוליב שפעטען דורכפיה־רען אנ'אפעראציע.

אויסגלייכען

אנ'אויסגלייך פון א מאהנער מיט א סאלידאריש פעראנטווארטליכען בעל־חוב בעפרייט נאך נישט די איבעריגע בעלי־חובות פון דער מיטפעראנטווארט ליכקייט פארן זעלבען חוב.

דירות - קאנטראקטען

וויבאלד א דירה איז געדינגען געווארען לויט א שריפטליכען קאנטראקט, מוז די קינדיגונג פון דער מאהנטען קאנטראקט אויך פארקומען אין א שריפט־ליכער פארם.

שאנטאזש

פאר שאנטאזש ווערט מען אויך בעשטראפט אפי־לו, ווען מ'איז נישט אויסען אויסצופרעסען קיין מאטעריעלען נוצען, נאר מ'מיינט בלויז אויסצואי־בען א מאראלישען דרוק.

ליציטאציעס

דער ארטיקעל 288 פון שטראף-פאדיקס, וועל־כער זעהט פאר תפיסה ביז 2 יאהר פאר נישט דער־לאזען צו קיין ליציטאציע, האט אנ'אנווענדונג בלויז אין דעם פאל, ווען 'סהאנדעלט זיך וועגען סעקוועס־טרירטע חפצים און אויך דאן, ווען די מעלדונג וועגען טערמין פון דער ליציטאציע איז שוין פארעפענט ליכט געווארען.

די אמנעסטיע איז חל אויך אויף די פינאנץ־שטראפליכע פערברעכענס, פאר וועלכע דאס געזעץ זעהט פאר א הויז געלד-שטראף אויך תפיסה.

רעמאנט

אפילו, ווען דער רעמאנט איז געווען דרינגענד, האט אויך דער לאקאטאר נעמוזט פריהער מעלדען דעם ווירט און איהם אויפפאדערן, אז ער זאל דורכ־פיהרען די רעפעראציעס און מרשט, ווען ער האט זיך אויף דער אויפפאדערונג נישט אנגערופען האט גע־מעגט דער לאקאטאר אליין צומרעטען צו מאכען דעם רעמאנט, ארויפציהען די קאסטען פון געצאהלטען דירה־געלד.

איבער־שעה'ן

דאס געזעץ, וואס גיט די רעכט אנ'ארבייטער צו מאהנען ענטשעדיגונג פאר ארבייט אין די איבער־שעה'ן אפילו, ווען דערויף איז נישט געווען די ער־לייבעניש פון דער ארבייטס - אינספעקציע, האט אנ'אנווענדונג ערשט פאר די תביעות, אנהייבענדיג פון 20. אפריל 1936.

קינדיגונגען

השר אומשטאנד, וואס אנ'ארבייטער האט פער־הוילען דעם פאקט, אז ר'איז בעזויטיגט געווארען פון פריהעריגען פאסטען פאר מיספרויכען, בערעכטיגט דעם אונטערנעהמער איהם אויפן ארט צו דערוויי־טערען פון דער ארבייט.

די בעשטימונג פון נייעם התחייבות'ן קארעקס, אז נאך 10 יאהר ארבייט אויף א פאסטען גילט א נייסטיגען ארבייטער א 6 חדשים'דיגע קינדיגונג האט אנ'אנווענדונג בלויז לגבי אזעלכע גייסטיגע ארביי־טער, אויף וועלכע ס'זענען נישט חל די פארשריפטען וועגען ארבייטס - אפמאכען מיט נייסטיגע ארבייטער פון 16. מערץ 1928 יאהר.

נייע געזעצען און צירקולארען

איינגעגבעוויך און ווידערפערקויף

דאס פינאנץ־מיניסטעריום קלערט אויף, אז די בעשטימונג פון געזעץ וועגען אינדוסטרי־שטייער, לויט וועלכער אנ'אונטערנעהמונג, וואס קויפט אויס א פאטענט 3-טער קאטעגאריע מעג פערקויפען פראַ־דוקטען בלויז פאר איינגענגעבויך און נישט צום ווידערפערקויף אדער איבער צו ארבייטען דארף נישט פערשטאנען ווערען אין דעם זין, אז א פערקויפער איז מחויב יעדען קונה צו לעגיטימירען, אויף וואַ־סערען צוועק ער וועט בענוצען די געקויפטע פראַ־דוקטען.

אזא פליכט ליגט בכלל דאס דערמאהנטע גע־זעץ נישט ארויף אויף א בעזיצער פון א 3-טער קא־טעגאריע פאטענט. ס'פערוועהרט בלויז צו לייזען ביי איין קונה א גרעסערען סכום פראדוקטען. דערמיט אליין ווערט שוין ממילא פערהיטען, אז די דאזיגע קאטעגאריע סוחרים זאלען נישט פערקויפען אויף ווידערפערקויף אהער פראדוקציע.

פערזיכערונגס - פליכט

לויט אנ'אויפקלער פון מיניסטעריום פאר סאַ־ציאלער השגחה איז א יאטדוונגיקער, וועלכער אר־בייט איינציייטיג אלס כאלופניק און אויף אייגענער רעכנונג פריי פון דער פליכט צו ווערען פערזיכערט אין דער סאציאלער פערזיכערונגס אנשטאלט.

עקסמיסיע - מאראטאריום.

דאס יוסטיץ־מיניסטעריום מאכט אויפמערקזאם אז דער עקסמיסיע־מאראטאריום קאן נישט אנערקענט ווערען די יעניגע פערשוילדיגטע לאקאטארען, וועלכע רעכטט פון זיך אויף זייער אויסערגעוועהנליכע ארימ־קייט, ווי באלד ס'ווייזט זיך ארויס, אז אין מאמענט פון דער ערשטער צאהלונגס - אונטערשטעליגקייט האבען זיי יא פערדינט.

קנין פון הייזער

דאס פינאנץ - מיניסטעריום ווייזט אן, אז אויב עמיצער קויפט א שטארק־רואינירטע הויז און טרעט באלד צו צום רעמאנטירען, בכדי מ'זאל זיך קאנען דערין ארייגציהען, ווערט פארן קויף־פרייז בעטראכט אין פרט פון הכנסת־שטייער נישט די אייגענטליכע סומע, וואס דער קויפער האט בעצאהלט דעם פער־קויפער, נאר די פאקטישע סומע, וואס דער בע־טרעפענדער האט אויסגעגעבען ביז דעם מאמענט, ווען דאס הויז האט אנגעהויבען צו ברענגען הכנסה.

הכנסה - שטייער

דאס פינאנץ - מיניסטעריום קלערט אויף, אז דאס געזעץ וועגען הכנסה־שטייער דערלויבט ארויס־צוציהען פון דער אלגעמיינער הכנסה די אויסגאבען אויף אמארטיזאציע פון בנינים, מאשינען און טור־מען אינווענטאר.

דאס אראפציהען קומט פאר נישט אויפן אמט־ליכען וועג. אויטאמאטיש נאך אויפן סמך פון פער־אינטערעסירטענס פערלאנג, וואס דארף יעדעס מאל אין דער דעקלאראנטער דעקלאראציע ארויסגעשטעלט ווערען.

שטייער פון אונבעוועגליכע גיטער

ווי דאס פינאנץ - מיניסטעריום קלערט אויף ווערט די ווירטסלייט ביים בעשטייערען די הכנסות פון אונ־בעוועגליכע גיטער פערגיטיגט דער שאדען, וואס זיי ליידען צוליבען פערלעגענעם דירה־געלד, וואס זיי קומט פון לאקאטארען, וועלכע געניסען פון עקסמיסיע־מאראטאריום. אויב דער דאזיגער שאדען בעטרעפט איבער 10 פראצענט פון דער הכנסה.

די דערמאהנטע הנחה ווערט אנערקענט אויפן סמך פון אינדיווידועלע בקשות, אומאפהענגיג פון דער צאהל-פעהיגקייט פון בעל-חוב.

לאקאל - שטייער

דאס פינאנץ - מיניסטעריום האט פונאנדערגע־שיקט א צירקולאר צו אלע אונטערליגענדע אמטען, אין וועלכען ס'ווערט אנגעוויזען, אז אלס בעווייז פון דער סומע געצאהלטען דירה-געלד ביים אויסמעסטען לאקאל־שטייער אויף די יאהרען 1936 און 1937 דארף אנערקענט ווערען א קאנטראקט אדער אפילו א קוויטירונג פון בעצאהלטען דירה־געלד.

דער דאזיגער כלל האט אבער אנ'אנווענדונג בלויז אין די הייזער, וועלכע אונטערליגען נישט די בע־שטימונגען פון לאקאטארען-שוץ דעקרעט.

וואס שייך דעם אויסמעסט פון לאקאל-שטייער אין הייזער, וועלכע אינטערליגען יא די בעשטימונ־גען פון לאקאטארען־שוץ דארף אלס יסוד גענומען ווערען די געצאהלטע סומע דירה־געלד אין יוני 1914, בעריקזיכטיגענדיג די רעדוקציע לויט דער נא־וועלע פון 14. נאוועמבער 1935 אדער א פעסטשטעלונג פון דער דירה־געלד דורכן געריכט.

א גוטווילליגע רעדוקציע פון דירה־געלד, פרייטער פון די אויבענאנגעצייכנטע ראהמען, בעוויזען דורך בעשטעטיגונגען פון הויז-ווירט, איז נישט פערפליכ־טענד פאר דער פינאנץ-מאכט.

Dr.
Wołkowyski
ציגעל־גאס 11, טעל. 238-02
ספעצ. פאר טריפער, סיפיליס און הויט־קראנקה
בעהאנדלונג פון מענער־שוועכע
נעמט אן פון 8—11 פייטאג און 4—9 צונאכ־

ה. אקערמאן

ער און זיינע פרויען

ראמאן פון יודישען לעבען

31

איך האב זיך נישט געוועהרט, כאטש איין טעם אין זיין קוש האב איך נישט געפיהלט. איך האב זיך געטראכט: וואס וואלט געווען געארט, אז אנשטאט צו בעגעגענען דאס נייע־יאהר מיט א מענשען וואס איז צו מיר ווייט און פרעמד, זאל בע־סער געווען ער מיט מיר דער, וועמען איך האב ליב און נאך וועמען מיין הארץ ווערט צעריסען פון בענקשאפט. איך האב זיך אבער געשטארקט מיינע אומעטיגע געדאנקען צו פערטרייבען. נאך אלעמען איז דאך סעם צו מיר א פרעמדער מענש און איך דארף איהם נישט פערשטערען זיין פרייד.

מיר האבען זיך דאן אויף בראדוויי אפגעזאגט ביז דריטום צוויי אזייגער אין דערנאך האט סעם גע־זאגען א טעקסי מיך אָ פיהרען אהיים. עס איז איהם אנגעקומען זעהר שווער צו כאפען א טעקסי, ווייל אלע זענען געווען פערנומען.

איך האב איהם אבער געהאלטען אין איין אפ־רעדען דערפון:

— קומט — האב איך זיך ביי איהם געבעטען — וועלען מיר נעהמען א טראמוואי.

ער האט זיך אבער איינגעשפארט, אז ער מוז מיך נעהמען אהיים נאר אין א טעקסי, האבען מיר אזוי לאנג געווארט און געווארט, ביז מיר האבען זיך דערווארט אויף א טעקסי.

מיר זענען איינגאנצען געהאט אפגעפאהרען א צעהן־צוועלף בלאק, ווען פלוצים האט פאסירט אנ'אומגליק: אונזער טעקסי האט זיך אנגעשלאגען אן אנ'אנדערער און סעם איז פערוואונדעט געווארען און מען האט איהם געמוזט אוועקנעהמען אין שפי־טאל. מיר האט גארנישט געשאדט א הויך שרעק און א קלאפ אין דער פלייצע, און מען זאגט מיר, אז איך בין א מזל־דיגע וואס איך האב אזוי גוט אפגעשניטען.

„זעהר א מזל־דיגע", בעטאן איך זייער רייד. און אין הארץ ביי זיך לאך איך, וואס איין מענש ווייסט נישט וואס ביים צווייטען טוט זיך.

איך האב שוין איינמאל בעזוכט סעם'ען אין שפיטאל און דער דאקטאר האט מיר געזאגט, אז ער וועט דארט נאך דארפען פערבלייבען א צוויי אדער דריי וואכען. ער איז, ווייזט אויס, זעהר צעקלאפט, ווייל ער איז אין הוילע באנדאזשעס. ער האט זיך זעהר דערפרעהט ווען ער האט מיך דערזעהן.

— עס האט זיך שוין — זאגט ער — געלוינט אבי איהר זאלט צו מיר קומען אין א וויזיט.

מיר האבען ביידע געלאכט, און ווען איך בין ארויסגעגאנגען פון דער טיר האט שוין פון יענער זייט געווארט נאך א גאסט צו זעהען סעם'ען. דאס זיין געוועזען די זעלבע מיידעל וואס האט מיר אויפ'ן באל אנגעקוקט מיט אזעלכע בייזע אויגען.

איצט. ווען זי האט מיך דערזעהען, האט זי מיך נאך אנגעקוקט פון דער קרום, און איך האב אויף איהר אזא קוק געטון, ווי איינער רעדט: „איך ווייס אפילו נישט צי אזא בעשעפעניש ווי דו לעבט אויף דער וועלט".

סעם האט מיך געבעטען, אז איך זאל איהם שבת נאכאמאל קומען און איך ווייס נישט וואס צו טון: יא געהען, צי נישט. ווער ווייסט ווי אזוי ער קאן עס אויסטייטשען?

יאנואר, דעם 3־טען.

ביי אונז איז נעכטען א מיידעל געגאנגען חתונה האבען און דער שעף האט אונז געגעבען פריי צוויי שעה און דער שאפ איז פערוואנדעלט געווארען אין א טאנץ זאל, און פאר מיינע אויגען האבען אויפ געלויכטען בילדער פון מיין חתונה. ביי מיר איז יענער טאג פון דער חופה געווען דער אומגליקליכ־סטער טאג אין מיין לעבען. איך בין געווען פער־טשאדעט און כ'האב נישט געוואוסט צי איך לעב. א חופה־טאג מ'שמיינס געזאגט, און דא האב איך א קוק געטון אויף דער כלה. ווי זי האט געשיינט פון פרייד, פון גליק, און אלע מיידלעך האבען זי מקנא געווען. איך האב איהר געוואונשען גליק, און אין הארץ האב איך זיך געטראכט: — שוועסטערקע, דיין חופה־טאג זאל זיין א גליקליכערער ווי מיינער איז געווען. איך האב געפיהלט ווי צו וויינען — און זי האט מיר אפגעענטפערט: אין גיכען ביי דיר.

קיינער ווייסט נישט, אז איך בין שוין אמאל געשטאנען אונטער דער חופה. אפילו דער שוועסטער שראן האב איך עס אויך נישט געזאגט, פריהער זענען מיר נאך נישט געווען אזוי נאהענט איך זאל עס איהר געוועזן זאגען, איצטער אבער, יעצט זי האט פאר מיר אויפגעמאכט איהר הארץ און האט זיך געגומען דערצעהלען וועגען זיך, וועל איך איהר, גלויב איך, אויך דערצעהלען וועגען מיר, כ'וועל איהר אלץ דערצעהלען...

יאנואר דעם 17־טען.

— איך האב נעכטען דערהאלטען פון מאקסען אנ־אייגלאדונג צו זיין קינד'ס ערשטען געבורטסטאג. ער האט זיך צו מיר די גאנצע צייט נישט געלאזט הערען און פלוצים האט ער מיר ארייגעשיקט די איינלאדונג. דער מאמע'ער פריינט! איך גלויב, אז דאס האט ער מיר ארייגעשיקט די איינלאדונג מעהר אלס א שפילקע ווי אלס פריינדשאפט. ווי איינער רעדט: „דו זיצט נאך אלץ ביי דער מאשין און נעהסט. און איך בין שוין א טאטע פון א קינד". איך פערגין עס איהם מיט'ן גאנצען הארצען. סעם איז מעהר מענש פון מאקס'ען און איך האב זעהר מורא, אז די פריינדשאפט מיט איהם זאל זיך אויך נישט אויסלאזען אזוי ווי מיט מאקס'ען.

ער האט מיר שוין א פאר מאל געגעבען אנ־צוהערען, אז איך געפעהל איהם, אז אזא מיידעל ווי איך בין, איז שטענדיג געווען זיין אידעאל. איך האב זיך געשוויגען און האב זיך נישט אנגערופען קיין ווארט, דעם אמת געזאגט געפעלט ער מיר אויך, אבער איך קען נאך אפילו נישט טראכטען וועגען אזא זאך, איך האב נאך גרויסע האפנונגען צו געפינען יאסלען. יאסעל געהט מיר נאך אלץ נישט ארויס פון מיינע געדאנקען. איך בין זיכער, ווען יאסעל וועט נאר, אז איך בין דא וואלט ער צו מיר באלד געקומען צולויפען.

(פארטזעצונג קומט)

ניי ער
פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבן

נייער
פאלקסבלאט

ארעסטירט די מערדער פון גליצענשטיינען

אנ׳ענדעקישע באיובקע אונטער דער אנפיהרונג פון׳ם סטודענט מיכאלאק האט געמאכט דעם אנפאל אויף דער נארוטאוויטשא-גאס

ווי מיר האבען שוין בשעתו געמאלדען, איז בעת דער מאניפעסטאציע פון פ.פ.ס. צום 30-טען יאהרצייט פון „בלוטיגען מיטוואך“ דורך א גרופע ענדעקעס דערמארדעט געווארען דער 47-יאהריגער יעקב גליצענשטיין.

אין רעזולטאט פון אנ׳ענערגישער פאליצייאישער אונטערזוכונג איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז דעם מארד פון גליצענשטיינען, ווי אויך דאס פערוואונדען דעם 37-יאהריגען שמואל געלדהארן איז דאס אויסהאקען די שויבען אויף דער נארוטאוויטשא גאס האט אדורכגעפיהרט א גרופע יוגענדליכע ענדעקעס אונטער דער אנפיהרונג פון דעם לעמבערגער סטודענט זביגניעוו מיכאליאק, וועלכער זיצט שוין א יאהר אין לאדז (בזשאזאק 76) און שטייט בראש פון דער „סעקציע פאר פאליטישער דערציהונג ביי דער ענדעקישער פאר-ריי“.

א חוץ איהם האבען זיך אין׳ם מארד בעטייליגט: וואלענטי קרוליקאווסקי (וואיוולסקא 8), די מויערער בערטאלד מילער (פאמארסקא 80), סטאניסלאוו דאמאגאלא (קראוויעצקא 19), הענריק דאמבראווסקי (פון נאווע-פיאסקי, רעט קיניא), יוזעף יעזשאנקא (אויך פון דארט), פיאטר קויאן (אויך דארט), מאריאן שטשעפיאק (ראקי טשיע), סטאניסלאוו וויטשארעק (סטארע פיאסקי, רעטקיניא) זענען קאבושעווסקי (אויך פון דארט), זענאן שיטשינסקי (קוויעטשיסטא-גאס, הינטער רעטקיניא).

די דאזיגע אלע פערזוינען מיטגלידער פון דער ענדעקישער פארטיי, זענען נאך א פערהער, אונטער א שטארקער וואך, אריבערגעפיהרט געווארען אין טורמע.

ראש-השנה איז די שוהלען

אין דער סינאגאגע אויף אל. קאשטשושקי, האט געמאכט א גרויסען איינדרוק דאס דאווענען פון דעם אבערקאנטאר לוואוויטש מיט׳ן סינאגאגען-כאר אונטער דער לייטונג פון דיר. דארגוזשאנסקי, עס האט אויך געהאלטען א דרשה מעניני דיומא הי׳ ד״ר ברוידע. די ארדנונג פאר דער שוהל איז געווען א מוסטערהאפטע.

אין דער ווילקער שוהל האט געדאווענט דער חזן ר׳ לייב ראסקין, וועלכער האט מיט זיין הארציגען דאווענען און זיסער נגינה, איבערהויפט מיט זיין „זאגען“ פערשאפען די מתפללים א אמת׳ן ענגג רוחני. מיט דעם שעהנעם גרויסען כאר האט אנגעפיהרט דער באקאנטער דיריגענט ה׳ סאקאלאווסקי.

א יישר כח קומט אויך דעם שוהל-קאמיטעט פאר די ארדנונג, וואס ווערט געהאלטען. און ביי קיין ע״ה אזא גרויסע צאהל מתפללים ווע״ט דאך דאס דאווענען נישט געשטערט.

אין דער וואלינער שוהל, האט געדאווענט דער חזן סאלאווייטשיק, וועלכער האט בעגייסטערט די מתפללים מיט די הארציגען דאווענען.

אין „פילהארמאניע“ זאל האט געדאווענט דער יונגער עמוד קינסטלער ה׳ קרול, וועלכער האט שטארק אויסגענומען ביי די מתפללים מיט זיין שעהנעם דאווענען.

אין דער באלשטעטישער שוהל האט געדאווענט דער חזן ווינאגראד. מיט׳ן כאר האט אנגעפיהרט דער דיר. קאמפאזיטאר ה׳ זאקס.

אין שוהל אהל יעקב האט געדאווענט דער געשולטער חזן ה׳ טאפעל מיט א גוט איינגעשולטען כאר, וועלכע האט מיט זיין דאווענען שטארק אויסגענומען ביי די מתפללים. עס האבען גערעדט מעניני דיומא ה׳ מלמד און ה׳ ש. לעוו.

די שטרייק-בעוועגונג איז לאדז

פערענדיגט די אקופאציע ביי לעברעכט מילער

(א) נעכטען איז, נאך 4 וואכען פערענדיגט געווארען דער אקופאציע-שטרייק אין דער פירמע לעברעכט מילער, אין רודע-פאביאניץ. די ארבייטער זענען ארויס פון די פאבריקס-מויערן, און עס ווערען איצט געמאכט די נויטיגע צוגרייטונגען צו לאזען די פאבריק אין גאנג מען רעכענט, אז דאס וועט געשעהן איבער-מארגען מאנטאג.

די רעדוצירטע 48 ארבייטער, וועלכע האבען געארביים צייטווייליג, און צוליב וועלכע דער שטרייק איז אויסגעבראכען, ווערען אבער צו דער ארבייט נישט צוריקגענומען.

א נייער אקופאציע-שטרייק

(א) צוליבי נישט הענארירען דעם אפמאך און נישט נארמירען די לוינען איז נעכטען אויסגעבראכען אנ׳אקופאציע-שטרייק אין דער מעכאנישער ווערקשטאט פון ד. פיאטרקאווסקי (וואולטשאנסקא 49).

די פאבריק אקופירען אנ׳ערך 100 ארבייטער.

דער ארבייטס-אינספעקטאר האט אנגעהויבען אונטערהאנדלונגען.

אין דער האלץ-בעארבייטונגס-בראנזשע

(א) די אונטערהאנדלונגען וועגען ליקווידירען דעם שטרייק אין דער האלץ בעארבייטונגס-בראנזשע, וועלכע זענען פון ארבייטס-אינספעקטאראט אריבערגעטראגען געווארען אין דער האנדווערקער-רעסורסע, זענען צוליב ראש-השנה איבערגעריסען געווארען.

דער שטרייק-קאמיטעט האט ביזי לביזו אויך אראפגענומען פון דער ארבייט די אויפוויכטלער אין די סטאלערייען און די פראקטיקאנטען-טערמינאטארען, אזוי אז איצט שטרייקען בסך הכל ארום 5000 מאן.

אנהויב נייע וואך זאלען די אונטערהאנדלונגען בעניים ווערען, ווייל די אונטערנעהמער ווייזען ארויס טענדענצען איינצוגיין אויף הנחות

ג. וויצע וואיעוואדע פאטאצקי

דר. סקאלסקי און נאמשעלניק בערקאוויטש געזעגענט זיך מיט לאדז

נעכטען, שבת, איז אין קאנפערענץ-זאל אין דער וואיעוואדזטווע פארגעקומען די געזעגנונג פון ג. וויצע וואיעוואדע פאטאצקי, ג. נאטשעלניק פון געזונדהייטס-אמט דר. סקאלסקי און ג. נאטשעלניק לאן בערקאוויטש.

אנוועזענד זענען געווען: דער וואיעוואדע ה׳ האוקע-נאוואק, וויצע וואיעוואדע. ווענדארף, סטאראסטע און בעאמטע.

ס׳פעהלט איינער צום מנין

אבער צום דאווענען טויגען זיי אלע נישט...

(א) צוליב די לעצטע אפטע גנבות און באנדיטערייען זענען נעכטען בייגאכט אדורכגעפיהרט געווארען שטארקע פאליצייאישע אבלאוועס אין די כאינער און רודע-פאביאניצער מלינות שאנקען, א. א. וו.

אויף כאיני זענען ארעסטירט געווארען 2 פערזוינען און אין רודע פאביאניץ 7 אלץ אזעלכע חברה-לייט, וואס פאליציי האט אויף זיי לאנג אנ׳אויג.

דערוויל האט מען זיי בכבוד גדול ארייגעזעצט.

Dr. med.
Sadokierski
כירורג פון ציהן און יאסלעס
האט זיך איבערצויגען אויף
Piotrkowska 56, tel. 129-77.

טעאטער פילהארמאניע נארוטאוויטשא 20

היינט זונטאג, צום לעצטען מאל!

אויפטריט פון בעליבטען ארטיסט און זינגער

דוד זיידערמאן

און די בעריהמטע כאראקטער-סובריעטין

חנה לערנער

ס׳ווערט געגעבען צום ערשטען מאל אין פוילען דער גרויסער אפערעטען-שלאגער

קבצנים וואו קריכט איר??

אפערעטע אין 3 אקטען פון ליליען.

קבצנים וואו קריכט איר — איז די שענסטע אפערעטע פון סעזאן.

קבצנים וואו קריכט איר — איז ספעציעל געשריבען פאר דוד זיידערמאן און חנה לערנער.

קבצנים וואו קריכט איר — וועט איבערראשען סיי מיט׳ן אינהאלט, סיי מיט די הערליכע מוזיק און געזאנג.

קבצנים וואו קריכט איר — איז דורך חנה לערנער און דוד זיידערמאן געשפ. געווארען אין אלע וועלט-טיילען

3.30 נאכמיטאג
צו ביליגע פרייזען
און 9 אווענט

נאך דער פארשטעלונג
א גרויסער קאנצערט-אפטיילונג
וואו דוד זיידערמאן, חנה לערנער, וול. גאדיק און דער אנסאמבל
וועלען זיך געזעגענען מיט׳ן עולם מיט די שענסטע נומערן פון זייער רעפערטואר.

היינט — „דאזשינקי“-פייערליכקייטען

1200 יונגע סויערים וועלען וויזען די פרוכט פון זייער שווערער ארבייט

היינט קומען פאר ביי אונז אין לאדז די „דאזשינקי“-פייערליכקייטען (נערעטעניש-פייערליכקייט), עס קומען צו דעם יום-טוב אנ׳ערך 1200 דעלעגאטען פון דארפישע ארגאניזאציעס, וועלכע וועלען ווייזען די שטאטישע מענשען די פרוכט פון זייער שווערער ארבייט, דעם וואיעוואדע ה׳ האוקע-נאוואק, וועט איבערגעגעבען ווערען א קראנץ, צוזאמענגעשטעלט פון זאנגען, בלומען, קערנער, וואס עס האט ארויסגעגעבען די ערד אין לאדזער סביבה.

אין שייכות דערמיט וועלען היינט איינגע-ארדענט ווערען א רייהע אימפרעזעס.

געענדערט טעלעפאן-נומערן

אין דער שטאטישער סטאראסטע

פון 14 ד. ח. זענען געענדערט געווארען די טעלעפאן-נומערן פון די סטאראסטע-רעפעראטען. פון איצט אן, וועלען די נומערן זיין:

סטאראסטע ד״ר ווראנא-נום. 10.000. קאנצעלאריע-לייטער בעלדזשינסקי — 10 000. געזו. סטאראסטווע דעניס—46-186. קרייז-דאקטאר ד״ר ווייליענר—46-185. לייטער פון זיכערקייטס-רעפעראט נאוואקאווסקי—79-159. זיכערקייטס רעפעראט — 79-159. רעפערענט מושאל—02-168. שטראף-רעפעראט—16802. דזשורען פון 3 ביז 10—02-168 אדמיני רעפעראט—02-116. מיליטער-רעפעראט — 02-116.

זונטאג,
20
ד׳
תשרי תרצז

סעפטעמבער
זון-אונטערגאנג 5.33
זון-אויפגאנג 6.08

קיין ארץ-ישראל
גרופענווייז און אינדיווידועל.
ביליגע פרייזען. גוטע בעדינגונגען.
פינקטליכע בעהאנדלונג.

14-טעגיגער אויספלוג
קיין וויען
אבפאהר יעדען טאג. 135 זל.

אויסלענדישע הנחה-און קורצצייט-פעסער.
פארשטעהערשאפט פון „אינטוריסט“
אויספלוגען און רייזעס קיין רוסלאנד.
ברענגען קרובים פון רוסלאנד קיין פוילען
אינפארמאציעס ערטיילט
דאס יודישע רייזע-ביורא
Union Lloyd
Piotrkowska 42, tel. 107-87.
פארשטעהערשאפט פון „אינטוריסט“
נעמט אן דאס איבערשיקען
פעקלעך קיין ז. ס. ר. ר.

רעגיסטער ציע פון יאהרגאנג 1918

מארגען, מאנטאג, ד. 21 דארפען זיך שטעלען צו דער רעגיסטראציע אויף פיעטריקאווער 165 פון 5-טען קאמיסאריאט די אותיות
A B C D E
פון 12-טען קאמיסאריאט אויף די אותיות
פון N ביז Z

צוגאב-פאבאר

(א) די צוגאב-פאבאר-קאמיסיע פאר פ. ק.או לאדז שטאט „צווי“ וועט אמטירען דעם 28-טען סעפטעמבער ד. י. אין לאקאל פיעטריקאווער 165.

צום צוגאב-פאבאר דארפען זיך צושטעלען אלע מאנסבילען, וואס זענען געבוירען אין יאהר 1915 און עלטערע, וועלכע האבען ביז איצט נישט רעגולירט זייער בעציהונג צום מיליטער-דינסט, וואוינען אויפ׳ן שטח פון 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13 און 14 קאמיסאריאטען און האבען בעקומען נאמענטליכע רוף-צעטלען פון דער שטאטישער סטאראסטווע.

איינשפריצונגען געגען דיפטעריט

פערלענגערט ביז׳ן 26 ד. ח.

פון דער סטאראסטווע טיילט מען מיט, אז די געגען-דיפטעריט-איינשפריצונגען זענען פערלענגערט געווארען ביז׳ן 26-טען ד. ח.

מ׳טיילט אויך מיט, אז קינדער פון 7 ביז 10 יאהר, וואס לערנען אין פאלקס-שולען, וועלען בעקומען די איינשפריצונגען אין די שולען.

פערחתמעט דעם לאקאל פון יודישען לעהרער-פעראיין

נעכטען נאכמיטאג האט די פאליציי אדורכגעפיהרט א רעוויזיע אין לאקאל פון יודישען לעהרער-פעראיין וואולטשאנסקא 27.

נאך דער רעוויזיע איז דער פעראיין אפגעשטעלט געווארען אין זיין טעטיגקייט און דער לאקאל איז פערחתמעט געווארען.

אין דעם דערמאנטען לאקאל האט זיך געפינען דער פעראיין פון די לעהרער אין די עפענטליכע פאלקס-שולען און די פריוואטע פאלקס-שולען און מיטעל-שולען.

KINO TEATR
MIRAZ

היינט און טעגלעך!
פילם פון דער פוילישער פראדוקציע א.ג.

אמאג
פון גרויסע
פאסירונגען

אין די הויפט ראלען:
F. Brodniewicz i K. Junosza-Stępowski

אנהויב 4 נאכמ. שבת און זונטאג 12 ביטאג.

זאַל פילהאַרמאָניע
טעל. 213-84.
בילעטען צו בעקומען ביי דער קאַסע פון פילהאַרמאָניע.

הייגט, זונטאג, דעם 20-טען ד. ח. 12.30 בייטאג וועט פארקומען די
1-טע גרויסע הערבסט-מאָדע-רעוויע
מיטן אנטייל פון די הויפּט-וואַרשעווער און לאָדזער פירמעס, וואס דיקטירען די מאָדע אין פּוילען. ווי
GOUSSIN-KAMINSKA (קליידער), „REVEL" M. APFELBAUM i (פעלצווערק און אנדערע). קאָנפערענסיער: W. ZDZITOWIECKI

לעצטע וואָך פון דער וואַהל-אַקציע

טעכנישע צוגרייטונג

נעכטען זענען אויף די מויערן פון שטאָט אויסגעקלעבט געוואָרען בעקאַנטמאַכונגען פון דער הויפּט וואַהל-קאָמיסיע, אין וועלכע עס ווערען אָנגעגעבען ידיעות וועגען קאַנדידאַטען - ליסטעס, וועלכע זענען אנערקענט געוואָרען פאַר גילטיג פאַר יעדען וואַהל-קרייז. אין די בעקאַנטמאַכונגען ווערען אויך אָנגעגעבען דער טאָג און די שעה'ן פון דער אָפּשטימונג און אויך אין וועלכע לאָקאַלען די אָפּשטימונג וועט פאָרקומען.

אין חדר הויפּט-וואַהל קאָמיסיע און אויך אין דעם וואַהל-הויפּטראַט פון דער שטאָט-פערוואַלטונג ווערען געפיהרט אינטענסיווע אַרבייטען צוצוגרייטען חי מאַטעריאַלען צום טעכנישען אדורכפיהרען די וואַהלען.

דעם קומענדיגען פרייטאג וועלען די וואַהל-רשימות איבערגעגעבען ווערען די פאָרזיצערס פון די קרייז - קאָמיסיעס. שבת 5 אזייגער וועלען די רשימות איבערגעגעבען ווערען די פאָרזיצערס פון די אבוואַדאַוואַ קאָמיסיעס.

צאָהל וואַהל - בערעכטיגטע

ווי ס'איז אינפאָרמירט אונז די הויפּט-וואַהל-קאָמיסיע בעטרעפט די אָפיציעלע צאָהל וואַהל-בערעכטיגטע צו די שטאָט-ראַט וואַהלען 344,304 פּערזאָן.

אין ערשטען קרייז איז פאַראַן 39947 וואַהל-בערעכטיגטע, אין צווייטען — 24139, אין דריטען — 30572, אין פירטען — 28713, אין פינפטען — 40403, אין זעקסטען 18078, אין זיבעטען — 38677, אין אַכטען — 37405, אין ניינטען — 34177, אין צעהנטען 53663.

אַפּעל פון פאָרזיצער פון דער הויפּט-וואַהל-קאָמיסיע

חער פרעזעס פון דער הויפּט-וואַהל-קאָמיסיע ריכטער וועסיליע ווענדעט זיך מיט אַן אַפּעל צו אַלע פּערטרויאונגס - מענער פון די ליסטעס, אַז זיי זאָלען פריהער צוגרייטען די ענטשפּרעכענדע בעפּול-מעכטיגונגען פאַר די פּערטרויאונגס-מענער, וועלכע דאַרפען זיצען אין די וואַהל-אַבוואַדען פון 27 ד. ח. די בעפּולמעכטיגונגען מוזען זיין בעשטעטיגט פון חער הויפּט-וואַהל-קאָמיסיע.

מ'טאָר נישט אַליין קלעבען קיין פּלאַקאַטען

די סטאַראָסטווע האָט אַרויסגעגעבען אַ פאַראָרדנונג, אַז וואַהל-פּלאַקאַטען און אויפרופען קענען געקלעבט ווערען אויף די מויערן נאָר דורך דעם אינוואַלידען - פאַרבאַנד, וועלכער האָט דערויף אַ קאָנצעסיע. אין צוזאַמענהאַנג דערמיט האָבען די פּאָליציי-פּאַטרולען היינט ביינאַכט פערהאַלטען 35 קלעבערס, די פערהאַלטענע זענען איינגעזעצט געוואָרען אין אַרעסט.

פון רעוויזיאָניסטישען וואַהל-קאָמיטעט

דער רעוויזיאָניסטישער וואַהל-קאָמיטעט, וועלכער איז אָנגעשלאָסען אין אַלגעמיינעם יודישען בלאָק האָט ענטוויקעלט אַ ברייטע אַגיטאַציע ביים אדורכפיהרען איהרע קאַנדידאַטען אין שטאָט-ראַט.

ווי בעקאַנט פיגורירען אויף די ליסטעס פון דער פעראייניגטען יודישען וואַהל-בלאָק פאָלגענדע רעוויזיאָניסטישע קאַנדידאַטען:

אין ערשטען וואַהל-קרייז דער קאָמענדאַנט פון ברית-החיל אברהם פאַפּאַליי.

אין זיבעטען וואַהל-קרייז — ה' יאַקוב טילער.

אין צעהנטען קרייז ה' ד"ר יוליוש ראָם, בעקאַנט טוער אין די וויסענשאַפטליכע אָרגאַניזאַציעס.

און אין ניינטען וואַהל-קרייז דער געוו. ראַטמאַן וואָס איז בעקאַנט מיט זיינע אַרויסטרעטונגען אין פריהערדיגען שטאָט-ראַט ה' מאיר זיידע.

פרנס גרשון וואַלמאַן קאַנדידירט אין צווייטען וואַהל-קרייז

צווישען אַנדערע קאַנדידאַטען אין צווייטען וואַהל-קרייז פיגורירט אויך דער פרנס גרשון וואַלמאַן, וויצע-פאָרזיצער פון קליינהענדלער-פעראיין, אַנראַדאָווע 10.

ס'איז געשאַפען געוואָרען אַ וואַהל-קאָמיטעט פון אַלע שיכטען ווי קליינהענדלער, סוחרים און בעלי-בתים, וועלכע האָבען בעשלאָסען אדורכצופיהרען אין דעם קרייז דעם פרנס גרשון וואַלמאַן.

דיר. עדמונד גראָססער קאַנדידירט צום שטאָט-ראַט פון ווידזעווער ראַיאָן

דער „ווידזעווער אונאָפּהענגיגער וואַהל-קאָמיטעט" אין דריטען וואַהל-קרייז, האָט אויף דער ליסטע 9 אַרויסגעשטעלט אויף דעם ערשטען אָרט דעם דיר. פון חער „ווידזעווער מאַנופאַקטור" ה' עדמונד גראָססער, וועלכער איז פערוואַלטונגס-מיטגליד פון די לאָדזער פיהרענדע פון „רויטען קרייץ", „לאָפּ", „לעגיאָניסטען - פערבאַנד", „מלחמה-אינוואַלידען" און פיל אַנדערע אינסטיטוציעס.

פון פעראייניגטען יודישען וואַהל-בלאָק

דער פעראייניגטער יודישער וואַהל-בלאָק האָט געלאָזען אין גאַנג זיין גאַנצען וואַהל-אַפּאַראַט, כדי צו אַגיטירען פאַר די קאַנדידאַטען, וועלכע זענען אַרויסגעשטעלט געוואָרען דורך דעם פעראייניגטען יודישען וואַהל-בלאָק.

אין אַלע שוהלען, בתי-מדרשים און שטיבלעך שטימען פאַר די קאַנדידאַטען פון פעראייניגטען יודישען בלאָק.

געזעלשאַפטליך - ווירטשאַפטליכער פראָנט

דער יודישער געזעלשאַפטליכער פּראָנט האָט בעקומען די אונטערשטיצונג פון די גרעסטע ווירטשאַפטליכע אָרגאַניזאַציעס ביי אונז אין שטאָט, אין אַלע פעראיינען קומען איצט פאָר פערזאַמלונגען וואו ס'ווערט בעשלאָסען צו שטימען, פאַר די קאַנדידאַטען פון „פראָנט".

אין צווייטען קרייז פאַר'ן געוו. ראַטמאַן י. ליבראַך, אין זיבעטען קרייז פאַרן פרנס ל. ראָזענבערג, אין ניינטען קרייז פאַרן האַנדעלסדיריקטער יאַקוב הערץ און אין צעהנטען קרייז פאַר אדוו. סט. ראַבּראַאָוויצקי.

פעראייניגטער ציוניסטישער בלאָק

האָט אין די טעג איינגעאָרדענט אַ רייה פערזאַמ-לונגען און בעראַטונגען אין איהרע 4 קרייזען. אין די שוהלען און בתי מדרשים זענען פאָרגעקומען פערזאַמלונגען ווי די מתפללים האָבען גערן אויפגענומען די רעדנער פון ציוניסטישען בלאָק.

גרויסע וואַהל - פערזאַמלונג אין בנות-אגודת ישראל

אין לאָקאַל פון בנות-אגודת ישראל איז נעכטען פאָרגעקומען א גרויסע וואַהל-פערזאַמלונג פאַר פרויען.

מיט רעדעס זענען אַרויסגעטרעטען פרנס א. פרידענזאָן, ד"ר שלאָסער. א גרויסען איינדרוק האָט געמאַכט די רעדע פון קאַנדידאַט פון ניינטען וואַהל קרייז, דעם וויסענשאַפטלער יצחק לעווין.

ס'איז איינשטימיג בשלאָסען געוואָרען צו שטימען פאַר די קאַנדידאַטען פון דער „אגודה".

ס'איז געשאַפען געוואָרען אַ קאָמיטעט צו אַרבייטען פאַר דער קאַנדידאַטור פון יצחק לעווין אין ניינטען קרייז.

אינטערווענץ אין דער סטאַראָסטאַ געגען די אַנפאַלער און די קלעבער פון די ענדעקישע וואַהל-אויפרופען

אין צוזאַמענהאַנג מיט די אָפטע איבערפאַלען, וועלכע חזר'ן זיך איבער אין די גאַסען, בפרט אין דער געגענד פון שטערלינגאַ, מאַגיסטראַצקאַ, פּל. דאָמבּראָווסקיעגאָ א. א. ספּעציעל אין דער נאַכט ווען די ענדעקישע קלעבער פון וואַהל-אויפרופען פאַלען אָן אויף יודישע דורכגעהער, האָט נעכטען אינטערווענירט אין דער סטאַראָסטווע ד"ר ז. וואַלענבערג און געבעטען צו פערשטאַרקען די פּאָליציי-וואַכען אין די דאָזיגע געגענדען.

דער וויצע-סטאַראָסטאַ האָט ערקלערט, אַז די מאַכט וועט אַלעס טון בכדי צו פערזיכערן פאַר און בעת די וואַהלען אַ פּאָרשריפטען שוץ פאַר אַלע בירגער.

נייער גרויסער פילם פון פּאָול מוני

איז פערבאָטען געוואָרען אין דייטשלאַנד

אין „נאַש פּשעגלאָנד" האָט זיך בעוויזען א גרויסער אַרטיקעל וועגען פילם „פּאַסטער", פון בעקאַנטען פילם-קריטיקער א. באַקס, מיר ציטירען דעם דאָזיגען אַרטיקעל און די אינטערעסאַנטסטע אויסצוגען, ווי בעקאַנט וועט דער דאָזיגער פילם דעמאָנסטרירט ווערען אין לאָדז אין קינאָ „קאַסינאָ".

מיט עטליכע חדשים צוריק האָט די קינעמאַטאָגראַפישע פּרעסע געשריבען, אַז פּאָול מוני וועט זיך בעווייזען אין אַ נייעם פילם געשטיצט אויף'ן לעבען פון פּאַסטער. יעדער פילם פון פּאָול מוני וועקט אַ בעזונדער פעראינטערעסירונג צוליב דער אויפנאַהמס-פּאָזיציע, וועלכע דער דאָזיגער יודישער אַרטיסט פערנעהמט אין דער אַמעריקאַנער פילם-וועלט. ס'איז שווער געווען צו פערטראַכטען זיך, צי דאָס וועט זיין א וויסענשאַפטליכער פילם אָדער אַ „בער" ווייליגנגס-פילם, ווייל ווי מוני אַליין ערקלערט, אַז דאָס האָט געזאָלט זיין אַ נייער מין פילם. וועלכער איז לויט דער טעמא נישט ענליך צו דעם וואָס איז ביז איצט געוויזען געוואָרען אין קינאָ פאַר דעם ברייטען פּובליקום, אָבער מיט דער עמאַציע און דראַמאַטישער איינהייט קאָנקורירט ער מיט דעם געוועהנליכען פערוויילונגס-פילם.

מיר האָבען זיך צוגעוואוינט נישט צו גלויבען אין נייע פילמען און נישט קוקענדיג אויף די גרויסע צוזאָגען האָט מען נישט ערוואַרט קיין שום אינאָוואַציעס.

15677

דערווייל האָט פּאָול מוני נישט נאָר צוגעזאָגט, נאָר געפילמט זיין אייגענעם „פּאַסטער", דער פילם איז רעאַליזירט געוואָרען דורך וו. דיטערלע, ריינהאַרדס אַסיסטענט. דער פילם איז בעריהמט געוואָרען צוליב דעם וואָס איז געוואָרען דער סימבאָל פון קאַמף פון זוויי קילטורען.

„די מאָדערנע צייטען" פון טשאַפּלינען זענען נישט דעמאָנסטרירט געוואָרען אין דייטשלאַנד און ס'וועט דאָרט אויך נישט דעמאָנסטרירט ווערען מוני'ס „פּאַסטער", מוני וועט זיך געפינען אויפ'ן אינדעקס אין דער גוטער געזעלשאַפט, דער אויסדרוק פון דעם פערבאָט איז נאָך טיפער, אַז דער פאַרשטעהער פון דער פילם-געזעלשאַפט, וועלכע האָט פּראָדוצירט דעם פילם, האַרי וואַרנער, האָט געברענגט דעם אַמעריקאַנער „פּאַסטער" איין אַ וואַליזע קיין פּאַריז, האָט דעמאָנסטרירט דעם פילם אויף אַ געשלאָסענע פאָרשטעלונג און האָט בעקומען דעם „עהרען-לעגיאָן".

פּאָול מוני דער נישט-פערגעסענער העלד פון פילם „איך בין אַן אַנטלאָפענער" האָט געשאַפען אַ קרעאַציע פון אַ מענש, וועלכער האָט בעזיגט דעם טויט. (עס)

צו דער א"י-קאָנפערענץ אין וואַרשאַ

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער גרויסער ארץ-ישראל קאָנפערענץ, וואָס איז צוזאַמענגערופען געוואָרען אויף היינט קיין וואַרשאַ איז זונטאָג פאָרגעקומען אין לאָקאַל פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע אַ בעראַטונג פון פאָרשטעהער פון אַלע ציוניסטישע גרופּירונגען ווי אויך פון געזעלשאַפטליכע און ווירטשאַפטליכע אינסטיטוציעס. די מיטגלידער פון ציוניסטישען אַקציאָנס-קאָמיטעט די ה"ה ד"ר ראָזענבלאַט און ד"ר טאָרטשאַקאָווער, האָבען רעפערירט וועגען דער לאַגע אין א"י און וועגען די אויפגאַבען פון דער א"י קאָנפערענץ אין וואַרשאַ. עס איז בעשלאָסען געוואָרען, אַז דאָס לאָדזער יודענטום זאָל צוליב דער וויכטיגקייט פון דער קאָנפערענץ בעטייליגען זיך אין איהר מיט אַ גרעסערער דעלעגאַציע, וועלכע זאָל פאַרטרעטען אַלע שיכטען פון דער יודישער בעפעלקערונג.

צו דער היינטיגער גרויסער ארץ-ישראל-קאָנפערענץ. וועלכע קומט פאָר היינט אין וואַרשאַ אין לאָקאַל פון דער יודישער קהלה מיט דער בעטייליגונג פון די עקזעקוטיוו מיטגלידער י. גרינבוים, הרב פישמאַן, ד"ר ראָטענשטרייך ווי אויך דעם גרויסען יודישען דיכטער שלום אַש און דעם אַרבייטער-פיהרער בערל לאָקער,— איז היינט אַרויסגעפאָהרען פון לאָדז צאָהלרייכע דעלעגאַציע פון פאָרשטעהער פון די ציוניסטישע גרופּירונגען און פון אַ גאַנצער רייה געזעלשאַפטליכע און ווירטשאַפטליכע אָרגאַניזאַציעס.

אַמבעקוועמסטען צו זאַמלען אָפּשפּאָרונגען און צו לאָקירען פרייע געלדער
איז אין
Bank Kupiecko-Kredytowy Sp. w Łodzi
z ogr. odp 29 PIOTRKOWSKA 29
ס'ווערען אָנגענומען איינצאָהלונגען אויף פקדונות-ביכלעך ווי אויך נדנים אויף צוויי קוויטונגען אויף די בעסטע בעדינגונגען און גינסטיגע ציגזען.
דאָס געהיימנים פון די פקדונות איז געזעצליך געשיצט!
מיר פּירדינגען קאַסטעקעס (SAFESY)
פּינקטליכע און זאָרגפעלטיגע ערלעדיגונג פון זעמטליכע באַנק-אָפּעראַציעס.

א פאַבריקס-שׂרפה

(א) נעכטען. האַלב 12 איז אויסגעבראָכען אַ שׂרפה אין דער שפּינערייי פון קרעקן (סענאַטאָרסקאַ 3).

צוליב די לייכט-ברענענדע מאַטעריאַלען אין דער פאַבריק, האָט זיך דאָס פייער שנעל פערשפּרייט, און בעדראָהט דעם גאַנצען בנין.

די 2 אָנגעקומענע פייערלעשער האָבען דאָס פייער אין משך פון 2 שעה איינגעלאָשען.

ווי עס איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, איז די שׂרפה ענטשטאַנען פון אַ פונק, וואָס איז אַריינגעפאַלען אויף גאַרן.

דער היזק בעטרעפט אַן ערך 6000 זל.

אָפּצאָלען פון שילדען

די שטאָט-פערוואַלטונג און בוי-אינספּעקציע, זענען מודיע, אַז שילדלעך פון אַדוואָקאַטען, דאָקטוירים א. א. וו., וועלכע וועלען נ'שט גרעסער זיין ווי 40 אויף 25 צענטימעטער, און וואָס הענגען ביי די טויערען (עווענטועל די שילדלעך פון פערשידענע אונטערנעהמונגען אין די טויערן גופא) אויף אַ געאָרדענטען אופן און סדר—וועלען פריי זיין פון אָפּצאָלען און דערלויבעניש.

שילדען אָבער פון געוועלבער, אויפשריפטען וויטרינעס א. ד. גל. דאַרפען האָבען אַ ספּעציעלע דערלויבעניש און מוזען אָפּגעצאָהלט ווערען איינמאַליג—15 זל. און 2 זל. פאַר דער ביטע, צו וועלכער עס מוז צוגעגעבען ווערען אין 3 עקזעמפּלאַרען דער שקיץ פון שילד (נישט קיין פּלאַן געמאַכט דורך אַ בערעכטיגטען אַרכיטעקט)

אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט - דיזשורען

(א) היינט ביינאַכט דיזשורירען: ל. שטאַטסקי (לימאַנאָווסקיעגאָ 37), ש. יאַנקעלעוויטש (אַלטער מאַרק 9), מ. סטאַניעלעוויטש (פּאָמאָרסקאַ 91), א. צאַרקאָווסקי זאַוואַדזקאַ (45), ב. גלוכאָווסקי (נאַרוטאָוויטשאַ 6), ס. האַמבורג (גלובנאַ 50), ל. פּאַוואָווסקי (פּעטריקאָווער 307).

מ'וועט שעכטען עופות אינ'ם באַלוטער שחט-הויז

דאָס פּרעזידיום פון דער שטאָט-פערוואַלטונג האָט בעשלאָסען איינצואָרדענען אויפן שטח פון דעם באַלוטער שחט-הויז (לאַגעווניקער גאַס) אַ צענטראַל-מאַרק פאַר'ן עופות-האַנדעל אין הורט און אין דעם זעלבען שחט-הויז וועלען די עופות געשאָכטען ווערען.

צוריקגעצויגען אַ קינדיגונג

(א) די קאַנאַליזאַציע- און וואַסערלייטונג-אָפּטיילונג ביי דער שטאָטישער זעלבסטפערוואַלטונג האָט בדעה אדורכצופיהרען אַ רעדוקציע פון מויערערס, וואָס זענען בעשעפטיגט ביים בויען די וואַסער-לייטונג-ציסטערנעס אויף בודי-סאַקאָמסקיע.

די קינדיגונג האָט געזאָלט קומען נעכטען, אָבער אַ דאַנק דער אינטערווענץ פון די פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען איז די קונדיגונג דערווייל צוריקגעצויגען געוואָרען.

ליקווידירט דעם סכסוך ביי די הויזוועכטער

(א) א דאַנק דער אינטערווענץ פון דער סטאַראָסטווע איז ליקווידירט געוואָרען דער אינערליכער סכסוך אין דעם פעראיין פון הויז-וועכטער „פּראַצאַ".

טראָץ דעם האָט זיך געבילדעט אַ צווייטער הויזוועכטער-פעראיין ביי דער „פּראַצאַ פּאָלסקאַ".

Doktór Z.
HENRYKOWSKI
ספּעציעל-אַרצט פאַר מענער - שוועכע, וועגערישע און הויט-קראַנקהייטען
טראַוגוטאַ 9. טעל. 262-98
נעמט אָן פון 8—1 און פון 5—9 אָוונט.
זונטאָג פון 9 פריה ביז 12.30 מיטאָג
פאַר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען

Dr. Zalcwasser
כירורג
CEGIELNIANA 19, tel. 125-27
נעמט אָן פון 1—2 מיטאָג און פון 4—6 אָוונט

Dr. med. L. Berman
צעגעלניאַנאַ 15, טעל. 149-07
ספּעציעל-אַרצט פאַר מענער - שוועכע-בעהאַנדלונג און סעקסועלע בעראַטונג
נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוונט.
זונטאָג פון 9—1 פאַרמיטאָג
פאַר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען

Dr. med. Trepman
ספּעציאַליסט פאַר טריפּער, סיפיליס און הויט-קראַנקהייטען.
בעהאַנדלונג פון מענער-שוועכע.
זאַוואַדזקאַ 6, טעל. 234-12
נעמט אָן פון 8—11 נאַכמ. און פון 6—8 אָוונט

גענעראַל-פערטרעטונג פון INTOURIST
אויספלוג קיין רוסלאַנד
ס'ווערט אָנגענומען פּעסער אויסצואַרבייטען וויזעס.
קיין לענבערג
אין ביידע זייטען 19.70 זל.
הנחות קיין זאַלעשטשיק, ווילנאַ און זאַקאָפּאַנע
פּאָפּולערער צוג קיין וואַרשאַ
דעם 20-טען סעפּטעמבער.
אָנמעלדונגען נעהמט אָן
„אָרביס" פּיעטריק. 18, טעל. 249-33.

כשר'ע שאָקאָלאַד „SUCHARD"

מיר האָבען שוין געבראַכט די אינטערעסאַנטע ידיעה, אַז אַלע־לײ שאָקאָלאַד־אויסאַרבייטונג פון דער בעריהמטער יודישער פירמע "Suchard" איז כשר, אפילו די מילך מיט וועלכע עס ווערט אויסגעאַרבייט די מלעטשנאַ־שאָקאָלאַדע שטעהט אונ־טערן אויפזיכט פון כשרות, און די גאַנצע פּראָ־דוקציע געפינט זיך אונטער דער שטרענגער השגחה פון קראָקאָווער ראַבינאַט. איצט קען נישט קיין שום קלעהר זיין און יעדער האָט די מעגליכקייט צו געניסען פון דעם אויסגעצייכנעטן אויסאַרביי־טונגען פון די „SUCHARD" שאָקאָלאַד, וועלכע מען בעקומט אומעטום און אין די אייגענע געוועלבער.

די אַליין־פערטרעטונג אויף לאָדז פון דער כשרער SUCHARD שאָקאָלאַד בעזיצט די ריהרעוודיגע און סאָלידע פירמע „פאַלמאַל", פּיעט רקאָווער 7. די אינהאַבער פון דער פירמע זענען די בעקאַנטע סוחרים לעווקאָוויטש און רובינשטיין.

ערשטע גרויסע הערבסט־מאָדע־רעווי אין פילהאַרמאָניע

היינט, זונטאַג, דעם 20־טען ד. ח. 12,30 פאַרמ. קומט פאָר אין פילהאַרמאָניע די ערשטע הערבסט־ווינטער מאָדע־רעווי, אויף וועלכער עס וועלען דעמאָנסטרירט ווערען די נייעסטע אויסלענ־דישע קרעאַציעס ווי: מאַנטלען, קאָסטיומען קליי־דער און פוטערס. אין דער רעווי זענען פערטרע־טען אַ רייה לאָדזער פירמעס, וועלכע וועלען רע־פּרעזענטירען די נייעסטע מאָדעס.

5 לאָדזער אָפּגעשיקט קיין קאַרטוז־בערעזאַ

„פּאַט" גיט איבער: „היינט זענען ארויסגע־שיקט געוואָרען אין איזאָלירונגס־לאַגער אין קאַר־טוז בערעזאַ פאַר קאָמוניסטישע טעטיגקייט: וולאַ־דיסלאַוו ספּיכאַלאַ, יאַן סכאַטשינסקי, יוסף מאיר האָלצמאַן, ראובן צוקערמאַן און יוסף גאָטהיינער." ווי בעוואוסט איז גאָטהיינער אַ קאָמיטעט מיט־גליד פון בונד, פערוואַלטונגס־מיטגליד פון נאָדעל פעראיין און מיטגליד פון יוגענד בונד צוקונפט.

היינט גרויסער ציקליסטן־געיעג פון „מכבי"

קאָנסול מאַקס קאָהן בעשטימט פּרייז זיגער אַ גרויסען זילבערנעם בעכער

היינט זונטאַג אָרגאַניזירט דער לאָדזער „מכבי" אַ גרויסען ציקליסטען־געיעג פאַר דעם אַלפּוילישען מייסטער־טיטעל פון „מכבי" פאַרן יאָהר 1936.

דער ציקליסטען־געיעג וועט פאָרקומען אויף דער טראַסע לאָדז—לאָוויטש—לאָדז, אויף אַ שטח פון 100 קילאָמעטער. דער ציקליסטען־געיעג פון „מכבי", אין וועלכען עס נעמען אנטייל די בעסטע יודישע ציקליסטען פון גאַנץ פּוילען, פאַרשפּרעכט צו זיין זעהר אינטערעסאַנט. פאַר דעם זיגער אין דעם היינטיגען ציקליסטען־געיעג האָט מאַקס קאָהן בעשטימט אַ גרויסען זילבערנעם בעכער.

לאָקאַטאָרען־שויץ פאַר געשעפטס־לאָקאַלען

די פערוואַלטונג פון יודישען לאָקאַטאָרען־פעראיין טיילט מיט, אַז דער עקזעקוטיוו, וואָס פיהרט אָן מיט דער אַקציע איינצוהאַלטען דעם לאָ־קאַטאָרען־שויץ פאַר געשעפטס־לאָקאַלען האָט שוין אויסגעאַרבייטעט אַן אויספיהרליכען מעמאָריאַל צו דער רעגירונג, וועלכער דאַרף מאָרגען, מאָנטאַג, אָדער שפּעטסטענס דינסטאַג אָוועקגעשיקט ווערען.

אין שייכות דערמיט ווערען געבעטען צו קו־מען אין פעראיינס־לאָקאַל (פּיעטריקאָווער 31) היינט זונטאַג, אין די שעה'ן פון 6 ביז 9 אָוונט אונ־טערשרייבען דעם דערמאַנטען מעמאָריאַל די פּרע־זעסען און סעקרעטאַרען עווענטועל אַנדערע צוויי בעפולמעכטיגטע פערוואַלטונגס־מיטגלידער פון פאָל־גענדע אָנגעשלאָסענע פעראיינען: 1) קליינהענד־לער (זגערזשער 38), 2) קליינהענדלער (פריי־הייטס־פּלאַץ 3), 3) קליינהענדלער רעמאָנטאַ 5/7), 4) שענקער (בושזשינער 16), 5) געפליגעל־הענדלער (פולנאָצנאַ 25), 6) גראָשער (זשידאָוו־סקאַ 8), 7) בעקער־צעך (פּילסודסקי 57).

טעאַטער, מוזיק און פערגניגונג (קאָמוניקאַטען)

היינט געזעגענט זיך לאָדז מיט אידאַ קאַמינסקאַ מיט איהר אַנסאַמבל

די בעליבטע טרופּע פון אידאַ קאַמינסקאַ מיט איהר אַנסאַמבל שפּילט היינט די לעצטע פאָרשטעלונגען אין טעאַטער „ראַזמאַיטאָשטשי". היינט ענדיגט זיך אין גאַנץ פּוילען דער טעאַטער־סעזאָן און אין דעם פּרט קאָן לאָדז נישט זיין קיין אויסנאַהם.

די יום־טוב'דיגע פאָרשטעלונגען אין „ראַזמאַיטאָ־שטשי"־טעאַטער זענען אַדורך מיט אַ גרויסען דערפאָלג. אידאַ קאַמינסקאַ האָט אין משך פון איהרע וואָכענלאַנגע גאַסטשפּילען ערוואָרבען די סימפּאַטיע פון די ברייטסטע מאַסען און די ריהען פון טעטיגע פריינד פון יודישען טעאַטער.

היינט ווערט געשפּילט דער לעצטער פריהמאָרגען צו בילינגע פּרייזען „פרייליין דאָקטאָר" נאָכמיטאָג און אין אָוונט ווערט געשפּילט „מירעלע אפרת". אויסער דער גאַנצער פּיעסע „מירעלע אפרת" ווערט געשפּילט דער לעצטער אַקט פון „פרייליין דאָקטאָר".

גרויסער ערפאָלג פון דוד זיידערמאַן און חנה לערנער אין פילהאַרמאָניע

היינט, זונטאַג דעם 20 ד. ח. ווערט געגעבען 2 פאָר־שטעלונגען 3.30 נאָכמ. צו בילינגע פּרייזען און 9.15 אין אָוונט ווערט געגעבען די זעהר אויסגעצייכנעטע אָפּע־רעטע „קבצנים וואו קריכט איהר"? מיט דוד זיידערמאַן און חנה לערנער אין די הויפּט־ראָלען. עס נעמט אויך אַנטייל וול. גאַדיק. דאָס זענען די לעצטע 2 פאָרשטעלונגען וואָס דוד זיידערמאַן גיט אין לאָדז.

ציהונג פון דער מלוכה־לאָטעריע

4־טע קלאַס; 9־טער טאָג

10.000 zł. — 119025.

5.000 zł. — 30708, 45505, 116229, 117688, 124268.

2.000 zł. — 40243, 44937, 50442, 60142, 60733, 64288, 68873, 69122, 70838, 76488, 96408, 96888, 108197, 119910, 138616, 151942, 152084, 169605, 170568, 192782.

1.000 zł. — 3934, 21579, 37482, 52803, 55962, 76500, 90554, 91016, 91959, 96443, 102116, 115946, 129024, 130746, 137006, 140231, 148241, 153453, 157801, 161975, 164013, 164311, 187261, 189710.

WYGRANE PO Zł. 200.

75 310 431 512 623 98 754 918 30 44 61 1030 113 413 82 583 727 97 810 2206 376 412 26 529 87 604 19 705 74 821 68 912 3088 118 339 420 518 90 990 4088 405 589 749 805 965 5090 116 29 228 468 540 65 635 6 782 829 92 924 6127 41 201 456 502 722 48 617 016 783 8459 561 613 82 746 89 804 46 9239 40 59 343 551 93 910.

10046 94 197 296 491 531 68 600 27 762 821 61 965 11052 302 622 736 75 12007 39 63 216 352 539 82 661 797 930 13137 82 249 515 708 30 929 14226 340 522 32 49 981 15010 829 33 57 62 16519 789 989 17368 510 40 782 870 91 900 18148 366 417 72 590 872 19102 260 513 610 759 853.

20144 9 69 340 582 735 871 916 21065 170 242 61 451 539 626 818 75 22064 320 511 17 58 773 75 82 23133 79 306 429 97 818 24012 21 107 98 254 377 560 74 709 74 25078 144 266 455 576 798 804 40 902 36 26352 72 439 47 523 38 758 84 901 35 27145 464 725 854 933 40 28077 193 306 42 87 413 41 545 708 97 811 29018 105 13 214 63 411 669 705 805 940.

30079 319 402 38 646 727 31 98 31159 207 417 538 94 676 849 921 32038 56 233 44 351 9 461 93 581 606 860 949 33200 29 57 340 96 442 721 45 859 968 34005 129 67 354 9 412 720 81 908 35163 414 29 865 72 981 36129 262 358 458 502 742 37174 218 347 84 5 566 600 94 714 19 62 82 832 38049 72 202 26 395 493 545 9 694 717 93 817 28 39213 89 460 895.

40236 84 99 411 82 539 724 37 829 41021 146 265 274 518 74 657 701 867 84 42035 125 58 332 83 400 526 743 89 858 79 905 9 43033 146 217 341 504 8 60 608 866 44023 311 449 589 850 999 45090 171 295 697 841 96 983 46027 61 221 321 454 79 502 676 702 26 66 840 987 97 47434 40 653 95 98 48071 136 56 60 458 636 893 938 49077 92 329 40 473 568 638 894.

50053 210 462 591 738 819 972 51001 74 133 52 252 334 492 54 640 844 52041 145 27 1309 409 747 62 897 53057 262 304 30 435 586 615 798 819 90 920 54227 429 40 548 93 648 86 714 25 842 90 55062 533 76 94 809 25 38 39 70 919 56040 286 364 461 539 44 98 667 729 962 57129 535 611 784 58027 33 44 163 233 410 41 548 54 58 913 84 89041 122 79 320 65 474

60052 368 488 517 616 61106 34 43 62 743 49 802 5 36 62058 102 272 326 571 704 63 839 63032 82 202 55 317 55 482 588 669 830 57 932 64051 281 721 870 65239 89 439 45 508 66225 68 358 86 479 510 890 914 93 67267 536 725 934 37 68035 433 89 515 80 611 24 84 744 52 72 859 906 27 69026 130 57 279 441 653 92 756 954

70050 141 303 64 92 400 22 36 42 73 504 24 621 65 69 71 707 46 63 985 71183 274 484 87 519 21 48 49 625 38 710 37 928 72049 100 258 571 646 847 79 952 55 73023 43 51 93 409 521 93 764 834 74220 59 98 424 89 738 71 75259 317 91 438 742 76031 43 44 125 415 57 78 500 674 841 929 82 77177 217 73 403 95 574 621 28 787 838 61 78036 61 125 47 243 301 446 600 29 875 93 959 79140 284 336 657 834 908

80136 82 282 307 97 559 72 95 671 83 810 84 81164 524 62 606 58 71 82028 92 304 89 445 58 64 555 65 608 875 83 904 83185 329 538 91 84015 30 182 203 57 649 894 960 85093 103 75 263 86204 63 84 383 422 586 612 53 87045 60 182 486 788 992 88010 26 249 95 336 522 757 886 89135 225 358 463 569 747 936 49

90152 306 75 403 560 600 877 907 99 91028 48 101 8 221 303 415 64 535 663 92058 151 239 318 68 404 89 588 728 57 896 93041 55 66 307 556 687 722 819 40 91794051 8 141 335 66 426 566 83 958 95183 233 41 72 88 308 25 450 523 751 832 90 96048 78 152 273 303 38 96 535 740 [illegible]79 97212 519 676 700 988 98009 176 96 280 961 [illegible]9073 86 395 465 680 746 94

100193 375 85 904 101123 31 44 889 93 903 33 102143 414 596 644 744 103026 48 57 185 86 395 518 612 846 928 40 104011 197 292 442 787 93 879 105357 624 727 81 96 848 106010 11 278 375 526 689 931 66 90 107045 240 342 408 570 721 89 964 8 76 108115 56 228 449 663 810 109210 307 442 644 726 817 40 42 849 38

110125 211 388 425 46 651 804 20 946 111001 81 185 319 554 957 59 112013 111 27 32 71 244 92 318 518 67 659 776 113083 206 27 98 374 607 846 114015 61 73 132 221 91 369 73 669 81 903 61 115042 152 447 571 614 753 98 813 968 116002 82 462 71 510 44 65 713 117052 3 108 58 227 30 419 50 576 734 75 118237 529 654 71 83 990 119167 70 256 391 607 798 810 958.

120232 415 38 711 89 821 121131 218 356 88 980 122213 500 84 653 808 14 123057 86 89 102 73 326 63 479 683 899 952 14049 224 400 510 646 50 751 941 125110 311 585 822 9 50 935 85 126078 131 949 916 31 127042 301 688 861 957 128056 97 109 434 747 129006 28 109 276 541 792 830.

130056 108 516 709 935 131045 355 440 58 606 862 132142 258 7 5 97 416 611 59 133201 366 439 47 522 916 134017 144 241 348 488 513 600 29 135013 77 192 306 443 579 676 734 821 926 50 136154 74 433 599 645 85 738 971 99 137007 395 563 887 93 138085 365 496 611 139179 933 51 59. —

140051 80 126 203 5 398 414 522 621 716 945 141000 67 273 518 652 740 57 72 142061 102 88 281 444 8 668 714 45 802 143089 98 162 223 648 753 821 144010 95 460 545 889 945 145103 224 307 813 18 69 642 4 146014 134 98 245 497 676 732 38 60 9 875 932 147199 261 306 406 537 47 93 695 749 811 952 148298 323 42 444 720 149197 312 951 538 668 735 862 988.

150153 417 593 98 661 827 91 919 151067 205 337 578 604 814 950 1 152126 49 325 479 519 648 872 90 99 970 153157 64 254 480 642 154106 250 377 91 449 574 786 809 55 155142 257 327 34 62 455 57 72 749 95156052 128 292 344 87 465 68 71 78 503 635 851 921 35 86 157054 67 78 114 375 76 710 22 26 158054 147 346 440 43 75 545 79 752 888 940 70 91 159031 72 92 106 48 251 317 34 45 441 507 87 605 896 908

160058 171 83 275 357 63 407 50 65 507 64 612 51 869 979 161000 219 55 475 621 70 814 65 960 162074 211 398 461 62 523 54 809 163309 430 526 39 81 609 95 754 884 164009 290 347 402 601 91 943 165077 211 38 363 81 411 505 903 35 77 166000 99 111 62 75 307 52 90 520 600 63 810 925 167302 22 44 650 99 772 903 168008 118 200 97 520 32 748 169081 164 914

170086 247 818 908 171059 262 453 532 605 737 48 53 172093 415 618 843 893 88 173054 205 7 555 727 855 938 174120 297 371 423 546 826 960 175029 204 14 28 395 414 547 704 46 820 948 178271 616 46 74 850 958 177015 332 464 537 728 85 841 96 99 178013 21 259 337 68 84 557 73 615 717 24 78 827 179070 37 588 882 918 28 44 82 92

180004 48 307 24 438 611 739 60 72 806 966 181065 211 345 498 864 903 182001 16 55 108 348 60 662 987 183053 54 166 475 541 96 825 62 77 985 184115 16 465 753 849 924 61 185008 35 149 72 239 373 74 477 830 964 186045 76 156 249 519 606 41 714 72 187071 109 317 759 805 994 188000 19 113 18 91 344 535 78 700 855 69 966 189040 149 251 584 714 89 950

190098 168 76 322 429 636 63 719 191027 166 246 349 80 489 674 192125 46 204 382 463 85 685 759 193042 807 208 907 194027 45 315 99 409 552 835 935 43

CIAGNIENIE II.

25.000 zł. — 180941.

10.000 zł. — 857, 21864, 43201, 144762.

5.000 zł. — 12279, 18024.

2.000 zł. — 35688, 39777, 67561, 68128, 91340, 101951, 109095, 117530, 123284, 125033, 130293, 136145, 145613, 174862, 185952.

1.000 zł. — 1242, 2505, 7394, 11011, 13875, 21642, 22559, 31160, 49689, 51724, 61347, 63346, 66417, 70049, 71104, 83877, 84211, 94667, 96427, 99174, 99862, 107511, 108433, 108813, 125205, 140509, 145381, 149288, 157743, 165880, 174747, 176740, 178279, 185268, 188564, 192489.

WYGRANE PO 200 ZŁ.

385 458 508 835 70 74 1075 101 02 213 70 487 505 34 606 933 2305 39 596 3876 4137 417 557 845 5143 287 316 634 77 700 92 7243 402 61 520 611 99 817 8046 547 719 59 982 9314 19 680 84 981.

10348 409 983 11034 137 322 64 586 94 700 12952 13045 252 457 72 508 891 14079 103 78 15048 716 819 16403 17074 294 929 55 72 18150 278 510 662 753 88 19529 752 896.

20087 150 436 594 961 21062 67 118 642 750 867 921 22177 615 840 75 23061 104 263 513 846 23011 206 19 81 303 410 37 748 878 25358 644 87 715 887 920 26505 54 823 27080 261 668 752 28417 29013 109 501 950 77 96.

30028 139 651 756 844 31139 78 382 437 78 660 32100 277 473 77 33212 316 53 628 92 34137 220 511 95 679 866 932 35060 172 231 706 880 36335 67 768 37267 950 38166 807 39075 860 925.

40784 849 994 41177 4246 523 760 945 43207 51 599 753 845 44140 52 245 40 15 986 5019 353 950 46071 152 226 566 834 933 47037 38 898 906 48457 624 49059 158 571 850 931.

51598 608 52253 62 307 567 808 53026 116 963 54006 694 830 69 55299 972 56104 25 380 743 877 974 57354 770 872 92 988 58097 340 715 819 59045 139 603 37 709 30 35.

60065 91 137 65 358 84 89 498 633 860 904 61010 345 630 85 840 953 62275 82 411 578 887 63095 140 392 617 873 64075 153 262 69 527 722 65177 286 846 66340 505 963 67044 200 334 599 68039 460 537 804 18 84 69469 93 593 836.

70152 232 549 666 765 896 923 34 71342 513 645 703 942 45 72400 536 654 887 73036 138 96 440 72 651 81 821 93 74387 909 75234 326 917 58 76027 433 68 553 635 770 77348 81 90 432 752 808 78299 79338 62 712 94.

80089 576 974 81304 594 782 86 904 82423 621 67 796 83050 268 495 688 868 84063 714 85210 86117 328 412 950 87450 89056 204 38 404 661 745.

90243 490 631 91228 387 93 425 32 549 92255 360 638 93030 310 94150 278 356 499 553 89 95319 34 457 554 897 96187 696 97219 58 429 945 98074 156 58 62 85 714 84 802 956 49 99092 126 767 907.

100086 515 17 23 86 616 865.

101042 166 201 102000 42 103111 267 436 50 812 104305 435 800 75 968 105140 261 486 91 791 106039 134 213 687 717 107081 239 108271 643 712 53 109007 156 286 774

110344 472 731 807 111194 217 484 623 82 704 836 112168 384 452 113212 448 621 35 797 114589 685 742 115360 618 97 965 116633 726 117003 107 284 341 57 474 87 534 118304 533 833 43 191151 626 765 854 970

120130 205 307 449 570 726 121043 198 286 540 784 122209 431 76 784 851 997 123147 311 650 65 95 124288 329 43 550 692 767 125262 798 835 42 126233 97 727 127118 67 95 363 742 128067 213 89 347 547 685 129311 402 22 795

130036 106 480 84 559 994 131066 204 330 755 874 982 132005 98 321 94 753 133088 362 405 564 670 134168 916 135149 535 136324 63 620 28 839 137245 92 326 612 820 64 138054 104 69 200 03 499 815 32 64 962 139069 78 580 824

140010 58 141117 31 67 79 92 441 845 142329 606 765 890 143079 120 280 412 563 75 635 870 144087 320 463 577 92 732 70 914 145021 322 714 43 146312 746 147032 87 129 43 310 777 148107 88 291 316 677 875 76 149413 896

150022 40 215 424 151407 548 732 91 152191 279 388 945 153279 608 921 154448 873 155558 93 849 920 156135 157358 562 830 44 158067 146 76 298 678 849 64 159137 353 84 543

160228 498 949 161024 302 76 669 162078 142 481 562 760 950 163432 627 65 771 827 917 164151 218 389 401 69 527 79 165093 141 57 547 73 625 45 850 166243 412 893 167088 618 748 168028 86 157 86 512 625 169074 104 803 13

170100 40 584 979 852 171593 172187 261 940 52 65 173157 420 688 174032 83 177 276 321 512 638 175051 544 600 176077 263 680 868 975 177011 741 178392 538 845 60 179056 130 74 587 670 715 23892cmfwypetaoincmfwpyetaoincmiwy

180167 257 308 503 670 715 181022 398 593 721 951 182197 99 309 636 860 997 183384 184408 548 699 743 185317 91 528 978 186043 108 328 510 23 639 99 792 887 950 187048 411 733 97 188116 375 584 740 872 189137 286 817

190153 536 86 191089 427 598 846 90 192012 74 129 221 23 57 922 26 193266 349 98 194139

TRZECIE CIĄGNIENIE.

WYGRANE PO 200 ZŁOTYCH.

43 47 275 384 687 857 950 1166 299 307 4[illegible] 642 852 996 2255 368 3059 752 85 831 4772 5282 315 69 629 57 6000 9 53 55 92 150 349 578 678 996 7158 239 316 452 649 8069 263 460 9622

10264 513 72 809 51 900 11206 399 604 754 59 971 12034 104 334 67 76 98 660 13875 14266 675 15249 331 517 898 16116 244 631 17748 991 18031 78 291 600 803 21 19000 191 783 955

20050 458 580 21037 150 200 436 22261 351 450 584 917 23110 816 24056 239 379 447 63 594 880 906 25699 26101 13 284 315 65 651 70 84 914 28017 247 591 675 761 853 931 29301 476 955

30427 35 808 31302 518 737 32210 669 87 773 33010 158 425 665 98 34165 443 502 914 35143 784 855 36010 142 474 695 758 919 46 37026 325 624 92 848 906 38042 180 473 713 890 949 39048 436 754

40132 818 41015 318 38 612 32 740 925 91 42226 456 733 929 43944 67 44100 69 81 665 81 737 849 929 45073 133 397 482 860 46003 162 297 462 780 47156 93 48035 78 565 79 94 730 94 49381 817

50178 270 768 848 51311 26 447 540 52685 53227 39 793 54152 262 304 50 448 501 957 86 55434 41 509 628 66 90 778 826 968 56035 582 866 75 57033 89 290 951 859 58272 440 59233 655 940

60168 544 709 61118 274 402 31 41 681 902 12 22 62172 517 962 63218 465 64032 109 75 537 53 622 917 65348 85 595 715 987 66119 347 747 874 67172 964 68164 534 890 983 69143 271 407 536 864

70132 619 821 71018 182 84 276 526 860 72691 748 65 901 73044 102 637 967 74118 267 391 486 817 935 75082 211 417 929 76199 341 407 687 704 18 77200 324 69 865 987 78073 412 79143 63 355 528 71

80052 180 905 81016 446 910 82144 211 323 764 83007 252 396 400 24 723 84056 148 273 408 651 85082 240 89 356 714 844 46 86194 259 75 324 40 57 790 976 87305 502 780 811 927 88036 204 312 468 524 674 809 89791 95 812

90007 185 270 861 939 91276 90 493 504 604 732 77 893 934 92177 263 372 427 989 93099 143 341 669 795 94217 463 712 822 92 95237 557 725 909 60 96125 430 617 97383 772 98628 890 99094 121 457 596 848

100175 87 101039 92 99 290 301 475 512 102021 316 61 913 103515 104240 314 87 933 105071 812 106047 198 495 99 853 69 107002 231 594 944 108000 645 47 890 109001 63 177 85 211

110171 477 565 745 73 111038 360 465 529 112072 172 44 545 827 86 113171 94 265 412 114031 227 301 62 425 115168 366 523 837 116175 95 270 356 70 412 33 117014 281 995 118344 825 119286 354 448 549 73 638 946

120080 113 44 281 95 954 121201 25 324 538 962 122289 315 524 67 854 123073 649 767 868 963 86 125030 122 126287 502 92 906 127438 538 961 94 128341 612 129154 258 874

130067 143 854 131007 141 224 883 132136 58 205 51 52 436 61 133787 134181 135181 250 442 568 712 848 960 136729 30 79 137055 180 269 309 693 786 804 138198 466 709 56 821 139897 954

140037 150 263 470 916 141461 737 48 142063 268 143140 496 144197 611 835 913 145122 95 476 514 616 822 146386 492 147197 520 148058 271 402 980 149787

150031 173 213 544 755 806 151406 15 152034 234 99 463 574 604 50 827 153117 33 247 877 154061 394 644 957 155076 192 680 893 156170 266 329 972 157115 388 496 748 877 158041 86 653 80 159257 435 867

160334 652 161037 198 261 924 27 162183 239 304 92 453 933 163532 60 727 854 164335 596 653 68 866 98 165117 362 489 671 752 95 166028 345 852 59 167185 92 259 478 701 880 168385 411 686 169210 14 517 52 908

170214 448 895 171376 612 985 172225 65 350 173073 560 84 98 699 710 953 174973 175582 633 925 176474 630 989 93 177143 265 322 509 66 178428 39 773 74 907 19 59 179055 139 51 413 511 18 805 65

180186 388 592 609 725 26 93 181118 232 772 926 182096 169 316 428 90 649 712 183055 95 188 628 32 52 793 99 184224 67 565 645 859 933 185281 315 456 607 740 959 60 186027 307 11 538 602 90 936 187020 600 719 824 96 [illegible]169 221 874 189050 308 470 547 800

[illegible] 509 77 960 191129 643 879 903 192440 689 785 193213 57 410 995 194320 48 [illegible]7480 596 733 830

סענאַטאָר אשר מענדעלסאָן ז״ל

אין דער ערשטער יאָהרצייט

די נייע אין וועלכע מיר לעבען, איז רייך מיט פאַקטען און געשעהענישען, בפרט אין יודישען לעבען, ווי קיין שום עפּאָכע פאַר אונז. יעדער נייער טאָג, יעדער פרישע שעה ברענגט מיט זיך עפּיס נייעס, אַקעגען וועלכען אַלץ וואָס ס׳איז ביז אַהער געשעהען, כאָטש ע״שט נעכטען, ערשט פריהער, ווערט אַראָפּגעשטופּט א יפּ׳ן צוויטען פּלאַן. און נאָך איידער מ׳קוקט זיך אום — געהערט שוין דאָס נאָך־וואָס אזוי וויכטיגע געשעהעניש צו דער פערגאַנגענהייט, צו דער געשיכטע און רעדט מען נאָך דערוועגען, מאַכט דאָס דעם איינדרוק מ׳וואָלט זיך גריבל׳ן אין פאַרצייטיגע ענינים.

און אזוי ווי דאָס געשעהעניש גאַנץ אָפּט אויך דעם מענש. דער מייסטער טייל דעם גורל פון זיין ווערק און צוגלייך מיט׳ן פערגעסען ווערען פון די נעכטיגע געשעהענישען, ווערען אויך פערגעסען די פּערזאָנען, וואָס זענען אין מיטעלפּונקט פון די דאָזיגע געשעהענישען געשטאַנען, וואָס האָבען זיי פעראורזאַכט און מיט זיי דיריגירט.

אבער פאַרהאַן אויך אויסנאַהמען. בפרט ביי אונז יודען. עהרליכע, אויפריכטיגע, פשטות׳דיגע, אמת׳ע יודישע כלל־טוער — און אַ פשיטא גדולים, גייסטיגע ריזען — וואָס האָבען זיך פערדינט געמאַכט דעם יודישען כלל, ווערען נישט פערגעסען. זייער נאָמען לעבט אייביג איינ׳ס אַנדענק פונ׳ם פאָלק און ווערט דערמאָנט מיט׳ן גרעסטען יראת הכבוד.

אַט אַזאַ כלל־טוער איז איינ׳ם בעפּ׳ייטען פון לאַן, פון אונזער שטאָט לאָדז, געווען סענאַטאָר ר׳ אשר מענדעלסאָן ז״ל. וועמענס ערשטע יאָהר־צייט ס׳איז נעכטען געווען.

געבוירען און דערצויגען געוואָרען אין א משפחה פון שענסטען יודישען אדל, איז אין דאָס דאָזיגע בלוט געוועזען אַנוועזענדיג און שטאַרק ביי יעדער מין קומען מיט איהם אין בעריהרונג.

אליין א פּאָליטישער פאָרשטעהער פון דער יודישער אָרטאָדאָקסיע, פון דער פּאַרטייאישער „אגודת ישראל״, האָט ער אין זיך אָבער פערמאָגט דעם גרויסען כח זיך אַרויסצוהויבען איבער די ענגע פּאַרטיי־ראַהמען, ווען ער האָט נאָר געהאַט אפילו דעם מינדעסטען ספק, אַז זיין האַנדלונג וועט זיין א פּעולה צו טון אַ טובה אימיצען פון זיינע נעדריקטע ברידער.

און פון טון אַ טובה א יודען איז איהם אַ שטיק חיות צוגעקומען. א דושענטעלמאַן אין זיין האַנדלונג אויף שריט און טריט, האָט דער יוד, וואָס האָט צו איהם געמוזט אַנקומען, קיינמאָל נישט געהאַט דאָס געפיהל, אַז ער בעט עפּעס, אַז ער איז אַ נצרך איי דעם מאָמענט. האָט מען גערעדט מיט סענאַטאָר מענדעלסאָן ז״ל, איהם דערצעהלט וועגען וואָס מ׳איז צו איהם געקומען, און וואָס מ׳וויל — שטענדיג איז ביי איהם געווען אנ׳אָפען אויער פאַר צרות ישראל און אַן אומבעגרעניצטער ווילען יודען צו העלפען. „דערויף האָב איך אַ מאַנדאַט בעקומען״ — פּלעגט ער אַ מאָל זאָגען, בפרט ווען ער האָט פאַר זיך געהאַט א צובראָכענעם יוד — כדי יודען אַ טובה צו קענען טון״. „נאָר בעטען, וואָס בעטען — טון אַ יוד אַ טובה האָט סענאַטאָר מענדעלסאָן ז״ל פאַר זיין הייליגע פליכט אָנערקענט און ממילא איז א נצרך אין זיינע די אָמות קיינמאָל נישט געווען געפאַלען ביי זיך. און האָט ער עפּעס איבערגענומען צום ערלעדיגען, צו טון פאַר א יודיס וועגען — האָט ער שוין נישט גערוהט, ביז ער האָט דאָס על צד היותר טוב אַדורכגעפיהרט.

און אויסגעפיהרט האָט ער טאַקי זעהר פיל. מיט זיין בענעהמונג, מיט זיין האַנדלונג, האָט ער צו זיך אַרויסגערופען דעם ערנסטען רעספּעקט און אַכטונג ביי יעדען איינעם און איז דערביי געווען אַ גערן־געזעהענער, אנגעלעגנטער און דערביי מיט׳ן גרעסטען דורך־אַרץ אויפגענומענער גאַסט אין די אָפיציעלע קאַבינעטען. מכח זיין חשיבות ביי די פּיה רער פון דער פּוילישער מלוכה־פּאָליטיק בזוויות דער פּאַקט, וואָס טראַגדעם ער איז אין די יאָהרען 1930—1935 געווען דער איינציגער יודישער מיטגליד אין סענאַט, איז ער פון דעם סטווענטגען געוואָרען סענאַט־פּרעזידיום און אַווי־אַרום איז זייט אַ אינטערוועגנען גענאָרען נאָך וואַגיגער, נאָך ווירקזאַמער.

אָבער ביי דעם אַלעמען, כאָטש סענאַטאָר מענדעלסאָן האָט אָנערקענט פאַר זיין צהרען־פּליכט יודען טובות צו טון. און געהאַלטען, אז די אַלע כיבודים און אָפיציעלע מאַנדאַטען האָבען נאָר דעמאָלס א ווערט, אויב מ׳קען זיי פערגעלטען אויף אינטערוועניען פאַר יודענס וועגען, — איז ער אָבער פאַרט מיילען ווייט געוועזען פון דעם טיפ אַלטען יודישען שתדלן.

סענאַטאָר מענדעלסאָן האָט קיינמאָל נישט געבעטען, נאָר פּ ע ר ל א נ ג ט. געפאָדערט. און געפאָדערט האָט ער מיט׳ן כח פון זיין פערזאָן, פון זיין פערזענליכקייט, וועמענ׳ס ווארט ס׳האָט זיך קיינער נישט געקענט אַקייגענשטעלען.

אָבער דאָס גרויסע און גוטע יודישע האַרץ פון ר׳ אשר מענדעלסאָן ז״ל איז פאָרט צוזאַמענגעבראָכען. די שווערע צייטען פאַר׳ן פּוילישען יודענטום האָבען שטאַרק געדריקט אויפ׳ן דאָזיגען גרויסען יודען און נישט איינמאָל האָט ער זיך פאַר נאָהענטע פריינד אויסגעדריקט, אז די יודישע צרות וועלען איהם פריה פון דער וועלט אוועקריאָגען.

און אזוי איז טאַקע געשעהן: נאָר אַ שווערער קראַנקהייט, וואָס האָט איהם געמאַטערט קרוב צוויי יאָהר — בעת וועלכע ער האָט אָבער אפילו אויף א מינוט נישט מסיח דעת געווען פון אַרבייטען פאַר יודען און טעלעפאָניש און שריפטליך כסדר אַדורכגעפיהרט אינטערווענצען — איז ער געשטאָרבען פאַר א יאָהרען מוצאי ראש השנה.

און כאָטש ער האָט דאָס רוב פון זיינע יאָהרען אין לאָדז פערבראַכט, דאָ האָט ער זיין געזעלשאַפטליכע טעטיגקייט דיין ענטוויקעלט אלס לאַנגיעהריגער ראַטמאַן אין שטאָט־ראַט. דעפּוטאַט אין ערשטען געזעצגעבערישען פּוילישען סיים, סענאַטאָר במשך צוויי קאַדענצען, פרעזעס פון ערשטען לאָדזשער קהלה־ראַט, איניציאַטאָר און אָרגאַניזאַטאָר פון פיל געזעלשאַפטליכע אינסטיטוציעס (דערונטער אויך פון דער גרויסער „קאָאָפּעראַטיוו־באַנק קופּיעצקאָ־קרעדיטאָווי״), — האָט ער פונדעסטוועגען אָנגעזאָגט דווקא געפונען אויפ׳ן גענעשער בית החיים אין וואַרשאַ, בשכנות דעם אוהל פון זיין גרויסען זיידען, דעם וואַרשאַווער רב בעל „חמדת שלמה ז״ל.

דער אַנדענק פון ר׳ אשר מענדעלסאָן ז״ל און זיינע מעשים וועלען נאָך לאַנג בלייבען אין זכרון פון פּוילישען, בפרט פון לאָדזשער יודענטום!

* * *

ק.

דער אידעאַלער כלל־טוער

אויפ׳ן לייוואָנט פון די אַלערליי פסידא־עסקנים און פּמור־פערזאָרגער, וואָס זענען אזוי זאַרגפעלטיג געמאָלען מיט די שרייענדיגסטע פאַרבען און מיט פּל־המינים פּרסום־גלעקלעך העהאַנגען, האָט זיך בעזונדערס אויסגעטיילט, גאַנץ רעליעף, די קלאָרע און ליכטיגע פיגור פונם זעליגען עסקן און חשוב׳ען יודישען פּאַרלאַמענטאַריער ר׳ אשר מענדעלזאָן ז״ל.

דאָס טעמפּעראַמענט און צוגלייך ערנסטע אַריסטאָקראַטען־פּנים, דער טעמיש פונם הבנויש־אַדעליגען פּנימיות מיט איירעפּעאישער אויסע־ליכקייט, האָט אָפּגעשפּיגעלט דאָס גאַנצע וועזען פונם דאָזיגען אזוי פּאָפּולערען און בעליבטען יודישען עסקן.

פון די חאַזינע אין פּלוג סודיות׳דיגע איינגעשאַפטען, האָט ר׳ אשר מענדעלזאָן ז״ל געשאַפען א מעלתבעטער סינטעזע, וואָס האָט ווי א גאָלדענער פּאַהעם זיך דורכגעוועבט אין זיין רייכער קערנהאַפטער כלל־טעטיגקייט.

בעשיידען ביז גאָר, מישוב׳דיג און איבערלעגען, איז אָבער דאָס דאָזיגע יודישע האַרץ גלייך אויפגעציטערט טעוהערען פון יעדער עולה, וואָס עס האָט געטראָפען חנם יודישען יחיד ווי דעם כלל.

און כאַראַקטעריסטיש. גראָדע מיט אָט די געגענזעצליכע איינגעשאַפטען האָט ער דורכגעפיהרט זיינע רוהמרייכע, און מיט ערפאָלג געקרוינטע אינטערווענצען און השתדלות׳ן.

נישט אין חרייען האָט ער זיך געבויגען פאַר די שרים און אדונים, דער דאָזיגער אָרטאָדאָקסישער כלל־טוער און אינערליך שטאָלצער יוד.

זיין ווירדעפולע האַלטונג, זיינע פיינע מאַנירען און איינגעבוירענער טאַקט. האָס דייטליכע און קלאָרע פאָרמולירען פון זיינע פערלאַנגען, האָט פשוט געצוואונגען די אַלמעכטיגע דיגניטאַרען, צו פערטראַכטען זיך א ווייל ערנסט און נאָכקומען די גערעכטע בקשות פונם אמת־יודישען שליח־ציבור —

אזוי האָט עס געמוזט זיין! זיין וואָרט האָט טאַמוזט געוואונען אויפמערקזאַמקייט און נעהער, ווייל ער איז אַליין געווען א פּראָטאָטיפּ פון עהרליכקייט און געוויסענהאַפטיגקייט. אנ׳עסקן איינם שענסטען זין פון וואָרט, וואָס פעיקערפּערט אין זיך יענע מעלות און מדות, וואָס רופען אַרויס דרך־ארץ ביי יעחטן, ביי פּרעמדע און אויך ביי אייגענע, ד. ה. בייט איינגענעם לאַגער, וועלכע ער האָט אָפיציעל רעפּרעזענטירט.

און זאָלען די לעצטע ווערטער נישט קלינגען אזוי ווילד און בעפרעמדענד, ווייל ווי ס׳ווייזט די פּראַקטיק, איז דאָס אָפשר דאָס שענסטע בלעטעל פונם עסקן ווען ער געפינט בייפאַל און אָפּראַבאַטע ביי זיין אייגענער חבריא...

עפ״י רוב טרעפט עס אין אונזער געזעלשאַפטלעכער וועלט צו זעלטענהייטען, אז א כלל־טוער זאָל נושא־חן זיין ביי זיינע פּאַרטיי־חברים.

ענטוויקעלט און אויפגעבראַכט פערקלאַפּט ווער, דער המון־יוד, דער אַמאָליגער והעהלער און משלח, די טיר פון זיין שליח פון זיין געוועהלטען, פון וועמען ער האָט פריהער בעקומען גאַנצע זעק מיט הבטחות נישט בלויז צייט און טרחה ווייל ער איהם נישט מקדיש זיין, נאָר אפילו א וואָרט, א בערוהיגענדעס, טרייסטענדעס וואָרט, וואָס מאַכט אַמאָל ליכטער דאָס דריקענדע געמיט פונם עלענדען פּעטענט.

יאָ, אזוי זעהט עס לײדער היינט אויס ביי אונזערע פּאַטענטירטע עסקנים און עסקנות איז היינט א סינאָנים פון טעמפּקייט און האַרטליבינקייט.

א קלאַסישער געגענזאַץ צו דעם אַלעם איז געווען ר. אשר מענדעלזאָן ז״ל. זיין הסברת־פּנים, זיין פריינדליכע אויפנאַהמע פאַר יעדען נצרך און געליטענעם, האָט אָפּגעווישט נעוויינט, זיינע בערוהיגענדע און ערמוטיגענדע ווערטער האָבען נישט איין פערצווייפעלטען יחיד אָהער געטריבענע קהלה ביים קיום דערהאַלטען.

ער איז געווען דער עכטער, נישט אימיטירטער, פול מיט ברען און אָפּפערוויליגקייט, יודישער עסקן, וואָס איז היינט ביי אונז א זעלטענהייט.

נישט אומזיסט ברעכט מען זיך טרייסטלאָז די הענט אויפ׳ן פעהלען פונם דאָזיגען גרויסען יוד, וואָס וואָלט אין דער היינטיגער שווערער צייט געקאָנט פיל פיל ליינדערן.

עס פעהלט דער קרישטאַל־ריינער יוד, דער מיט ליב און פערמעגען איבערגעגעבענער האַרציגער יודישער מליץ, דער אמת׳ער אידעאַלער כלל־טוער.

* * *

מ. לובלינער

קלאַנג־קינאָ־טעאַטער
„SZTUKA“
קאָפּערניקאַ 16.
טעל. 140-72.

היינט און פאָלגענדע טעג! גרויסער ריהרענדער פילם א. ג.
גרויסער כשוף־מאַכער
(Wielkij Utieszytiel)
דער דאָזיגער פילם האָט אין ראַטען־פערבאַנד בעקומען דעם הויכען נאָמען „סאָוויעטישער שלאַגער נומער 1״.

יודישע וועהלער פון 10־טען וואַהל־קרייז!
די „אגודת ישראל״ אין לאָדז רופט אייך מאַסענווייז אָפּצוגעבען אייערע שטימען אויף אונזערע קאַנדידאַטען:
דעם בעליבטען ראַטמאַן און פרעזעס פון קהלה־ראַט
ר׳ פישל ליבערמאַן און ר׳ יחיאל טאוב

יודישע וועהלער פון 9־טען וואַהל־קרייז!
די אגודת ישראל רופט אייך מאַסענווייז אָפּצוגעבען אייערע שטימען פאַר אונזער קאַנדידאַט, דעם בעליבטען כלל־טוער און וויסענשאַפטלער
הר׳ יצחק ר׳עוויך דעם זיהו פון היה״ג מריישא

יודישע וועהלער פון 2־טען וואַהל־קרייז!
„אגודת ישראל״ רופט אייך צו שטימען און אַגיטירען אויף אונזער קאַנדידאַט
ר׳ גרשון וואָלמאַן,
פרעזעס פון קליינהענדלער־פערבאַנד.

א עונג יום־טוב
קאָנט איהר נאָר האָבען אין גוט־בעקאַנטען און שטרענג כשר׳ן
פּענסיאָנאַט
„NICEA“
KOLUMNA, Krakowska 3.
דער פּענסיאָנאַט געפינט זיך אין בעסטען, גרעסטען און שענסטען וואַלד פון קאָלומנאַ. פרישע און געשמאַקע שפּייזען, פּינקטליכע און זאָרגפעלטיגע בעדינונג.
אויף די יום־טובים וועט דאַווענען א ספּעצ. אַנגאַזשירטער חזן.
אויפ׳ן פערלאַנג ספּעצ. דיעטעטישע קיך.
צו זעהר מעסיגע פּרייזען!
אינפאָרמאַציעס אין לאָדז:
ביי ר׳ ח י י ם ו ו ע ר ד י נ ע ר, אַגראַדאָוואַ 5, טעל. 215-24
און אויפ׳ן אָרט אין קאָלומנאַ.
די נעסט וועלען אָפּגעהאָלט ווערען בײם ביה״ק [illegible]

בעקאַנטמאַכונג.
דאָס קאָנצעסיאָנירטע בימשריפטן־ביוראָ צו דער גריכטס־ און אדמיניסטראַטיוו־אינסטאַנצען פון
SALOMON ZALCMAN
איז איבערגעטראָגען געוואָרען פון 1־טען סעפּטעמבער ד. י. פון זגערזשער 23
אויף זגערזשער 50

נ׳דענקט, שטשעשליווי
ביי
א גרויסער אויסוואַהל פון
אָריגינעלע בילליצער און טאָמאַשאָווער סחורות
אויף אַנציגער און פּאַלטענס
פון די בעסטע קוואַליטעטען ווי אויך פּסטרשידסקע רעשטען
מיט 30% ביליגער
קומט און איבערצייגט אייך
R. Szczęśliwy
לאָדז, נאַוואָמיעסקאַ 5
טעל. 156-09.
נעדענקט פּראַנט II שטאָק.

איבערציהונגען און עקספּעדיציעס נאָך
ארץ־ישראל
אין געזאַמעלטע וואַגאָנען ערלעדיגט שנעל און פּינקטליך צו מעסיגע פּרייזען
„POLSKI LLOYD“ Sp. Akc.
oddział w Łodzi
Narutowicza 13
tel. centrala: 250-15.
Palestine Shipping Co. Ltd.
Palestine and Egypt Lloyd Ltd.
פערטרעטונג:

רעטשניצע
פאַר וועבערישע־קראַנקע מענער ־ שוועכע און הויט־קראַנקהייטען
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
פּיעטריקאָווער 45
טעגליך פון 9 פריה ביז 9 אָוונט.
פרויען און קינדער נעמט אָן א פרויען־דאָקטאָר פון 11־1 און פון 5־7 אָוונט.
א בעראַטונג 3 זל.

Dr. med. H. RÓŻANER
ספּעציאַליסט פאַר
הויט, וועגערישע און סעקסועלע קראַנק.
NARUTOWICZA 9,
tel. 128-98.
נעמט אָן פון 9—1 פריה. און פון 5—9.

Rutynowany nauczyciel
nauczą w ciągu 3-ch miesięcy specjalną skróconą metodę mówić i pisać po polsku dorosłych M. BRZEZINSKI Aleja 1-go Maja 77 od 2—5 p.p.

Dr. med. LEON FAMILIER
אינערליכע און קינדער ־ קראַנקהייטען
שערפּיעץ 37 בענעדיקטאַ 6.
נעהמט אָן פון 5—7 נאָכמ.

NAJNOWSZE
RADJO-APARATY PHILIPSA
stereofoniczno na dogodnych warunkach ratalnych
Wisła S. A. Moniuszki 2

ניי־מאַשינען
איך קויף און פערקויף געניצטע ניי־מאַשינען און נעהם אויך אָן אַלע אַרט רעפּאַראַטורען. אַלעס רעעל און ביליג.
בזשעזשינער 20,
פראָנט־געוועלב, מעכאַניק.

איך מאך בעקאנט, אז די בעקאנטע מיט זייער הויכער קוואליטעט KORNTEX'Y זענען אויסשליסלעך צו בעקומען אין די פירמען:

E. I L. KAHAN Piotrkowska 80 ● **E. RESTEL I S-KA** Piotrkowska 100

Kurt Kornhaber, Bielsko

„באלדהאריגער קו־נדס"

היינט און פאלג. טעג!
גרויסער סוקצעס פון דעם בעריהמטען שטערן
אין דער הויפטראלע SHIRLEY TEMPLE
עס ווירקען מיט John Boles, Jane Darewell
אויסערן פראגראם: קלאנג־צוגאבע פון P. A. T.
בעססער רעפערטואר די נידריגסטע פרייזען! באלקאן 54 גר. | 1 פל. 1.09 זל. | II פל. 85 גר.

קלאנג־קינא **CAPITOL** זאוואדזקא 16

דאקטוירים־אפטיילונג

Dr. med
J. Nadel
ספעציאליסט פון אקושעריע און פרויען־קראנקהייטען
אבדזשעיא 4, טעל. 228-92.
נעמט אן פון 10—12 און פון 5—7 אוו.
אין דער לעטשניצע בזשעזשינער 11 פון 12 ביז 1 בייטאג.

צאהן־ארצט
G. SZYMANSKA
נארוטאוויטשא 3,
טעל. 110-84.
צוריקגעקעהרט
נעמט אן פון 9—1 און פון 3—8 אוונט

Dr. med.
Michał Wejs
אינערליכע און קינדער־קראנקהייטען
לאגעווניצקא 25, טעל. 215-18.
צוריקגעקעהרט
עמפפאנגס־שעה'ן פון 11—1 און 6—8³⁰ אוו.

Doktór
A. S. Tenenbaum
אינערליכע קראנקהייטען
(ספעציעל לונגען)
צוריקגעקעהרט
Piotrkowska 109
telef. 220-25

Dr. med. **H. HAMMER**
האט בענייט די אויפנאהמען
אקושעריע און פרויען־קראנקהייטען
11. ליסטאפאדא 32, טעל. 128-39
ביינאכט איינגאנג דורך גדאנסקא 12.
נעהמט אן פון 3—7 אווענד.

Dr. med.
Józef Imich
ספעציאליסט פאר האלז, נאז און אויערן־קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
MONIUSZKI 1, tel. 20-997.

Doktór
F. Klozenberg
ספעציאליסט פאר נערוועו־קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
NARUTOWICZA 37
Tel. 10-553.

Dr. med.
H. KRAUSKOPF
אקושעריע און פרויען־קראנקהייטען
זגערזשער 15 טעל. 113-47
צוריקגעקעהרט.
נעמט אן פון 8.30—10 פריה און 4—8 אוו.

SZCZEPIENIA PRZECIWBŁONICZE
(przeciwdyfterytyczne)
przeprowadza
PIERWSZE
Prywatne Pogotowie Lekarskie
Legjonów 6 (Zielona)
tel. 12-333.

DR. MED.
G. GERSZTAJN
ספעציאליסט פאר אויגען־קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
Traugutta 12, tel. 175-10
נעמט אן פון 11—2 און פון 5—8³⁰ אוו

Dr. med.
P. Braun
צוריקגעקעהרט
ספעצ. פאר טריפער, סיפילים און הויט־קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער־שוואכע
צעגעלניאנא 4, טעל. 100-57
נעמט אן פון 8—2 מיטאג און פון 4—9 אוו.
ספעציעלער ווארט־זאל פאר פרויען.
פאר א ונבעמיטעלטע—לעטשניצע־פרייזן.

Lekarz-Dentysta
H. FILLAT
Piotrkowska 43
צוריקגעקעהרט
עמפפאנגס־שעה'ן פון 10—1 און 3—7 נ"מ
זונטאג און יום־טוב פון 10—1 בייטאג

Dr. med
J. GOLDBERG
ספעציאליסט פאר אויגען־קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
Śródmiejska 20, tel. 186-13.
נעמט אן פון 11—1 און פון 7—8 אווענד

DR.
J. HERSZFINKIEL
ספעצ. פאר קינדער־קראנקהייטען
צוריקגעקומען
נעהמט אן ביי זיך זשעלאנא 8a
טעל. 111-87
ווי אויך אין דער לעטשניצע „פאמאץ" אלעקסאנדראווסקא 1.

Dr. med.
J. Weller
אינערליכע קראנקהייטען
פיעטריקאווער 225, טעל. 149-01
צוריקגעקעהרט
נעהמט אן פון 6 ביז 8 אווענד.

Szczepienia przeciwdyfterytyczne
przeprowadza
Prywatne Pogotowie Lekarskie
Plac Wolności 10
tel. 2222-6

Dr. med. J. Schlosser
כירורג
ul. CEGIELNIANA 30
tel. 122-16
צוריקגעקעהרט
נעמט אן פון 4—7 אווענד.

Dr. med.
M. GLAZER
ספעציאליסט פאר הויט־ און ווענערישע קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
ZACHODNIA 64, tel. 185-49
נעהמט אן פון 12—2 מיטאג און פון 7 ביז 8.30 אווענד.
זונטאג און חגאות פון 10—12 בייטאג.

DR.
Daniel Kon
STERLINGA 5, tel. 228-08
אינערליכע און נערוועו־קראנקהייטען
נעהמט אן פון 5—7 אווענד.
צוריקגעקעהרט

Dr. med. Niewiążski
ספעציאליסט פאר טריפער, סיפילים און הויט־קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער־שוואכע
אבדזשעיא 5, טעל. 159-40
פאראנט, 1טער שטאק
נעהמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אווענט
זונטאג און יום טוב פון 9—1 נאכמיטאג.
ספעציעלער ווארטע־זאל פאר פרויען

ד"ר העללער
ספעצ. פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מענער־שוואכע
טראוגוטא 8, טעל. 179-89
נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אוונט.
זונטאג פון 10—2 מיטאג.
צוריקגעקעהרט
פאר פרויען — א ספעציעלער ווארטע־זאל
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע־פרייזען

DR.
S. Kantor
ספעצ. פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען (מענער־שוואכע)
90 פיעטריקאווער 90
טעל. 129-45
נעמט אן פון 8—2 נאכמ. און פון 6—9 אוו.

Lek. Dentysta
St. Gelberg
Zawadzka 14, tel. 108-33
צוריקגעקעהרט.

Doktór Med.
Szymon Grinberg
55 פילסודסקיעגא 55
טעלעפאן 168-58
נעמט אן פון 8 פרי. ד. ה.
פון 3 ביז 5 נאכמיטאג.

Doktór W.
Łukomski
Spec. chorób uszu, nosa, gardła i krtani
Łódź, Zawadzka 3 fr. I p.
tel. 190-42
Przymuje od godz. 4—6

Lekarz-dentysta
Sperling
powrócił
Piotrkowska 87
Telefon 143-06

Dr. B. Hurwicz
Choroby skórne i weneryczne
Piotrkowska 10
נעמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.
זונטאג און יום־טוב — פון 8—1 בייטאג.

Lek.-Dentysta
Helena Halpern
Nurutowicza 2, tel. 170-96
צוריקגעקעהרט
נעמט אן א גאנצן טאג.

Dr. I. ZYW
כירורג
צוריקגעקעהרט
11-go LISTOPADA 17,
Telefon 123-41
נעמט אן פון 1—2 און פון 5—7 אווענד

Doktór
M. Kalisz
אוניווערזיטעט אין ראסטאק
צאהן־ארצט
סטאמאטאלאג־כירורגיע
פיעראצקיעגא 7 (קיליגסקעגא)
טעל. 108-26
אויפנאהם־שעה'ן פון 3—7.

DR.
Michał URBACH
נערוועו און אינערליכע קראנק־הייטען און פיזיקאלישע טעראפיע
נעמט אן פון 1—2 און פון 5—7 נאכמ
Zawadzka 15 m. 6 tel. 148-83

Lekarz Dentysta
Jakób Botwinik
נעמט אן טעגליך פון 10 ביז 3 נאכמ.
אין דער לעטשניצע „פאמאץ" רוג זגערזשער און ליפאנאווסקיעגא 1, טעל. 101-29
און פון 4—10 אווענד אויך נארוטאוויטשא 13. — צוגענגליכע פרייזען
פאר ארבייטסלאזע — הנחה.

Dr. med.
M. TAUBENHAUS
צוריקגעקעהרט
ספעציאליסט
פאר אקושעריע און פרויען־קראנקהייטען
פערהיטונג געגען שוואנגערשאפט
זגערזשער 11, טעלעפאן 246-09
נעמט אן פון 8—9 פריה און פון 4—8 אוו.

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראלאג
ספעצ. פאר נירען, בלאז און אורין־קראנק.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95.
נעמט אן פון 9—11 און פון 6—8 אווענט
צוריקגעקעהרט

Dr. I. Piechowicz
ספעציאליסט פאר אקושעריע און פרויען־קראנקהייטען
פערהיטונג געגען שוואנגערשאפט
שרודמיעסקא 18, טעל. 107-79.
נעמט אן פון 8—10 פרי און פון 3—7 אוו.

PrywatnePogotowie
„SZYBKA POMOC LEKARSKA"
tel. 15-111
BAŁUCKI RYNEK
(Zgierska 56)
Czynne przez całą dobę bez przerwy.

אויערן, נאז און האלז און לונגען־קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z. Rakowski
פיעטריקאווער 67, טעל. 127-81
בעהאנדלונג פון שטענדיגע קראנקע (צוועקס אפעראציע א. אז. וו. ווי אויך אמבולאטאר־רישעס פון 9—2 און פון 4—8 אוונט
ביי דער קליניק איז טעטיג
א רענטגען־קאבינעט
פאר דורכלייכטונגען און אלערליי פאטאגראפיעס

Dr.
Wajnberg
ספעציאליסט פאר לונגען, הארץ און סקלעראז קראנקהייטען
פיעטריקאווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אן פון 9—10 פריה, 3—5, 8—9 אוו.

Dr. med.
H. Weishof
צוריקגעקעהרט
שרודמיעסקא 5, טעל. 162-95.
נעהממ אן פון 2—4 און פון 6—8

DR. MED.
L. Pikielny
אוראלאג־כירורג
ספעציאליסט פאר נירען, בלאזען און אורין־קראנקהייטען
NAWROT 8, tel. 219-90
נעהמט אן פון 4—7 נאכמיטאג
צוריקגעקעהרט.

Dr. med. S. HEINRICH
Cegielniana 15, tel 147-67
POWRÓCIŁ
spec. CHOR. DZIECI I WEWNĘTRZNYCH
Szczepienia przeciwdyfteryczne.
gabinet elektro i światłoleczniczy
wypożyczanie wszelkich aparatów elektromedycznych (lamp kwarcowych, sollux, djatermji i innych).
Przyjmuje od 10—1 i od 3—7 w.

Dr. med.
E. WAJNBERGOWA
אויגען־קראנקהייטען
Dr. med.
M. WAJNBERG
נערוועו־קראנקהייטען
האבען זיך איבערגעצויגען אויף
LEGJONóW 3 (Zielona)
tel. 172-20.

לעטשניצע
פאר וועגעריש קראנקע
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
לאדז, זאוואדזקא 1
טעל. 122-78
מעטים פון 8 פריה ביז 9 אווענט.
וועגעריש־קראנקע, מענערשוואכע און הויט־קראנקהייטען
אנאליזען פון בלוט און אורין
די פערהיטונגס־סטאציע
איז מעטיג א גאנצן מעת לעת
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע־זאל
א בעראטונג 3 זל.

KONSUM PRZY WIDZEWSKIEJ MANUFAKTURZE S. A.
ראקאמישינער 54. צופאהר מיט די טראמוואיען 10 אז 6

עמפעהלט פערטיגע התונה-אויסשטייער פון די בעסטע אויסארבייטונגען
פון דער ווידזעווער מאנופאקטור צו רעוועלאציאנס נידריגע פרייזען
מיר ערמעגליכן דאס גרויסיקן פעלד ־ קיין סאוויעט-רוסלאנד אויפן גרונד פון א ספעציעלן אפמאך מיט פארשטייער פון Z.S.S.R. אינפארמאציעס אויפן ארט

קליינע אנאנסען
1 זלאטי
אנאנס ביז 15 ווערטער

פרייע פאסטענס

א קוואליפיצירטער מאשינער צו דאמען-ארבייט ווערט געזוכט ביי שליטמאוויטש, קאמיענא 1.

ס'איז נויטיג א קראפט-שפולערין אויף ווינאניע ביי ראטענשטיין, יאקובא 8.

עס ווערט געברויכט א יונגעל, וואס קאן שוין נייען צו מענער-בעשעפט. פיעטריקאווער 31, וו. 35, פון 9—10.

עס ווערט געברויכט א רעכטעווער און א פאמאצניק ביי סאכאטשעווסקי, פולנאצנא 24.

קוואליפיצירטע הערן - שניידער-ארבייטער ווי אויך מיטניער קענען זיך זאפארט מעלדן פיעטריקאווער 64, וו. 45, 4-טער איינגאנג.

Akwizytorzy-rki zdolni, kulturalni, solidni znajdą bardzo dobry zarobek przy sprzedaży radjoodbiorników światowej marki na długoterminowe spłaty. Zgłoszenia Piotrkowska 81, 3–5 po poł. m. 33a.

PRZETARG.

Zarząd Miejski w Łodzi ogłasza publiczny przetarg na wykonanie kanalizacji przyłączeniowej na posesji l Zakładu Kąpielowego przy ul. Wodnej Nr. 21. Oferty pisemne odpowiadające treści kosztorysu ślepego, należy składać w Gminie Miejskiej, Pl. Wolności Nr. 14, III piętro. w pokoju Nr. 44, dn. 29 września rb. do godz. 11 rano, w kopertach należycie zamkniętych i zalakowanych, z napisem: „Oferta na wykonanie kanalizacji przyłączeniowej na posesji I Zakładu Kąpielowego przy ul. Wodnej Nr. 21".

Szczegółowe informacje oraz ślepy kosztorys z warunkami przetargu otrzymać można w Wydziale Technicznym, Pl. Wolności 14, II piętro, w pokoju Nr. 25 Otwarcie ofert nastąpi w tym samym dniu o godz. 12 w południe w gabinecie Naczelnika Wydziału Technicznego.

Łódź, dnia 17 września 1936 roku.

ZARZĄD MIEJSKI w ŁODZI.

Oglądajcie u mnie cudowne
Elektr. świecące fontanny mieszkaniowe i akwarja z fontannami
do zwilżenia, oczyszczania powietrza, pochłaniania dymu tytuniowego i perfumowania powietrza. Ozdoba mieszkania bez napływu i odpływu. Wystarczy kontakt

Adolf Goldberg, Andrzeja 2, tel. 137-54.

Następnie po cenach b. niskich: Małe maszyny do pisania i liczenia. Elektryczne małe motorki, Przybory do maszyn piszących. Reperacja maszyn do pisania, małych motorków elektr. i t. d.

Oto środek do prania, którego używa każda dzielna gospodyni, oszczędzająca swą bieliznę

Persil

PIERZE, BIELI i DEZYNFEKUJE

Do moczenia bielizny: HENKO, soda do prania i bielenia.

Założona w roku 1891.

Lecznica dla Zwierząt

Mag. Wet. H. WARRIKOFFA
ul. Kopernika 22, tel. 172-07
ODDZIAŁY: wewnętrzny i chirurgiczny.
SZCZEPIENIA psów i koni.
STRZYŻENIE psów i koni, kąpiele dla psów!
KUCIE KONI, nitowanie kopyt.
Przyjęcia w przychodni od 8—1 i od 3—6
Członkowie Tow. Opieki nad Zwierzętami ulgowe ceny.

פערשידענעס

בחנם ווערט צוגעפאסט אלערליי גלעזער!

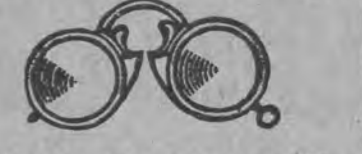

„OPTICUM"
28 פיעטריקאווער 28
בעזיצט אויף לאגער א גרויסן אויסוואהל פון פארשידענע ברילען, בינאקלען, אלערליי צילינדער-גלעזער, סאם-בינירטע גלעזער, טערמאמעטערס, אלעס צו די ביליגסטע פרייזן.
ס'ווערן אויך אויסגעפיהרט רעצעפטן פינקטליך און ריכטיג. — געדענקט די אדרעס: עס ווערן אנגענומען אלע ארט רעצעפטן פון די ה"ה דאקטוירים.

Wiedza szczyci, umiejętność syci
גרינטליכע און פראקטישע לעהרע פון בוכהאלטעריע, האנדלס - קארעספאנדענץ, אריטמעטיק אויף מאשין-שרייבן. פרייזן צוגענגליכע. איינשרייבונגען אין בישריפטען-ביורא פולנאצנא 9.

א קוואליפיצירטע זוימער-נייהערין מיט אייגענע מאשינען (אבערלאק) נעמט ארויס ארבייט אויף לוין. ריפשטיין, צעגעלניאנא 16.

איך גיב ארויס הענטשקעס צו שטריקן. פיעטריקאווער 131, וואוינ. 2.

א בויד ביי דאבראניצקין אין דער האלע, נאוואמיעסקא 19 מיט בעסערע איינגעפיהרטע קונים אין שענסטן פונקט איז איבערצוגעבן, צו ערפארן: זאכאדניא 19, וואוינונג 6.

רעפארמאצקע פילען

מיט דער מארקע גייסטליכער בעקאנט פון יאהר 1902 רעגולירן דעם מאגען, שיצן פון רעומאטיזם, לעבער-ליידן, נענען דיקקייט, אטרעטיזם, דאס קומען בלוט אין קאפ. שטילן די יסורים פון העמארוידן, רייניקן דאס בלוט, און ביי נייגונגען צו אבסטרוקציע-גיגסטי-ער רגורכרייניגונגס-מיטעל.
צו געברויכן 1 ארער 2 פילען א נאכט.
פרייז פון א שאכטעל 1.35:
צו פארלאנגען אין די אפטייקן און סקלאדן מיט'ן גייסטליכן (Zakonnik)

בעקאנטמאכונג.
דערמיט מאך איך בעקאנט דעם ג' לאדזער פובליקום, אז עס איז ערעפנט געווארן די ניי-מאדערנע

טאנץ-שולע

אויף פיעטריקאווער 89
קווער אפיצינע פארטער
אונטער דער ליטונג פון בעקאנטן דיפלאמירטן טאנץ-לעהרער

S. Rubinsztajn

בעמ. פאר וואנסירטע שבת און זונטאג פראקטישע לעקציעס.
איינשרייבונגען טעגליך פון 10 ביז 2 און פון 4 ביז 10 אוונט. מיט אכטונג
דיפלאמירטער טאנץ-לעהרער
ס. רובינשטיין.

די בעסטע שוך
פאר יודישע קינדער
איז נור ביי
זשעלאנקא
פילסודסקיעגא 70, פראנט, I שט.

świstowa marka
Primeros
GUM.
nagrodzone złotym medalem w Wy
pięcioletnia trwałość

געלעגענהייט!
ביליג צו פערקויפען: 1 נייעם טאפטשאן אריגינעל „קניפענבערג" גרויס 200 x 125, 1 ווייסע בעט, פאסט נייע, 1 קאזעטקע, אויך 1 רונדען טיש. מאניסטראצקא 25, וואוינונג 8.

אכטונג, פארבען-הענדלער!
עס ווערט בעקאנט געמאכט, אז דאס בעוואוסטע פארבען-געשעפט א. פ.
„ל. ה. בערגער"
לאדז, דרעוונאווסקא 5, טעל. 39-133
איז ווידער געעפענט און עמפפעהלט זיך די געעהרטע לאדזער און פראווינצער קונדשאפט.

מחזורים 25% ביליגער!
איז סקלאד ספרים וטליתים
„מסורה" לאדז, פילסודסקי 34
עס איז צו בע ומען אלע ארט מחזורים און סליחות אין פראכט-באנד. אויך איז צו בעקומען אלע ארט ספרים. א ספעציעלער אויסוואהל פון כלה-סדורים אין פראכט-באנד, טליתים וואלענע און זיידענע גארטלען, קאפלען, ציצית, ווי אויך שול-ביכער פאר חדרים און שולען. מחזורים 25 פראצענט ביליגער. געדענקט דעם אדרעס בוכהאנדלונג „מסורה", לאדז, פילסודסקיעגא 34, פראנט. וויאויף דורכ'ן טויער.

J. Futerman אמביליגסטען ביי **טאפעטען**
פיעטריקאווער 54, טעל. 106-54. — ס'זענען אנגעקומען נייהייטען אויפ'ן יאהר 1937.

„CERAMIN"
פליסיגע וואקס-פאליטור
דאס בעסטע און ביליגסטע מיטעל צו רייניגען און קאנסערווירען אלערליי מעבעל, פאסאדזקעס, פאמאכאדען, לעדער א. א. וו.
פלעקט נישט, שמוצט נישט, גיט א שיינעם ריינעם גלאנץ
צו בעקומען איבעראל
Krajowa Wytwórnia Przetworów Chemicznych w Warszawie.

nina prusicka
gimnastyka • taniec artystyczny
Informacje i zapisy godz. 11–1, 5–7
ul. Piotrkowska 189, tel. 232-09

וויכטיג נייעס
פאר לאנג-געקליידעטע בעפעלקערונג!
איהר דארפט שוין נישט טראגען קיין סאנדייט-מלבושים דען איך דער געוועזענער געשעפטס-אנפיהרער פון דער בעוואוסטער פירמע ח. מענדראווסקי האב צוליב זיין אפרייזע נאך ארץ-ישראל ערעפענט א געשעפט פון
יודישע לאנגע מלבושים
מיט גוטע בעסטעלטע ארבייט און גאראנטירטע צופרידענהייט אויך פאר נישט טייערע פרייזען ווי סאנדייטער איך בעזיץ שטענדיג אויף לאגער אלערליי יודישע מלבושים אויך גאנצע אויסשטייער פאר חתנים. — אויף פערלאנג ווערט אויסגעפערטיגט אין פערלויף פון 24 שעה. געדענקט די אדרעס
א. ווארמסקי און י. זיסהאלץ
פולנאצנא 5 אין הויף. סאלידע בעדינונג מילטע פאר עלעגאנט געקליידעטע! אין מיין געשעפט ווערט אויסגעפערטיגט מלבושים לויט די נייעסטע פאסאנען.

אנאנסען-פרייז:
מאנטן טעקסט — 18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט — 24 גר.
נאכן טעקסט — 12 גר. פרייטאג און ערב יו"ט — 18 גר.
פאר א מילימעטער-שורה אין דער זייט 10 שפאלטען.

אין טעקסט — 40 ר. פרייטאג און ערב יו"ט — 60 גר. פאר א מילימעטער-שורה. אין דער זייט 4 שפאלטען. בעקראלאגען: 20 גראשען א מילימעטער שורה (אין דער זייט 10 שפאלטען). קליינע אנאנסען ביז 15 ווערטער 1 זל., יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גראשען. אויסער דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט.

אבאנאמענטס-פרייז:
אין לאדז — 4 זלאטעס א חודש מיט אפטראגען אהיים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד — 7 זלאטעס א חודש; אמעריקא — 2 דאלאר א חודש.

פעהלערען וועלכע ענדערען נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדרוקען די אנאנס אדער צוריקצוצאהלען פאר דעם אנאנס. פאר'ן אינהאלט און טערמין פון די אנאנסען איז די רעדאקציע נישט פעראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען ביינאכט און ביינאכט אהן איבעררייס.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub. Redaktor odpowiedzialny: Chanon Kaufman
Czcionkami i druk rotac. „Naier Folksblat". Piotrkowska 21.